

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

101'inci Birleşim 25 Haziran 2025 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	632
II.- GELEN KÂĞITLAR	636
III.- YOKLAMALAR	674,675,700,701,722,723, 736,737
IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	644
<i>A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI</i>	644:648
1.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	644:645
2.- Kayseri Milletvekili Murat Cahid Cıngı'nın, 26 Haziran Uyuşturucu ile Mücadele Günü'ne ve Yeşilay Kayseri Rehabilitasyon Merkezi modeline ilişkin gündem dışı konuşması	645:647
3.- Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat'ta tarım ve hayvancılık faaliyetlerine ilişkin gündem dışı konuşması	647:648
V.- AÇIKLAMALAR	648,649,675,682,689,692, 699,706,713,731
1.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	648
	625

2.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, savunma sanayisinin önemine ilişkin açıklaması	649
3.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, Yükseköğretim Kurumları Sınavı'na giren gençlere ilişkin açıklaması	649
4.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Hatay'ın Samandağ ve Defne ilçelerinin okul sorununa ilişkin açıklaması	649
5.- Kocaeli Milletvekili Nail Çiler'in, Kocaeli'nin Gebze ilçesinin şehir trafiğinden uzak bir vergi dairesi binasını hak ettiğine ilişkin açıklaması	650
6.- İzmir Milletvekili Burcugül Çubuk'un, mevsimlik işçilerin ve çocuklarının sağlık sorununa ilişkin açıklaması	650
7.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıl'a'nın, zeytinliklere ilişkin açıklaması	650
8.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, Şırnak'ın Güçlükonak ilçesine bağlı Fındık beldesinin temiz su mağduriyetine ilişkin açıklaması	650:651
9.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, Kültür ve Turizm Bakanlığına yönelik iddialara ilişkin açıklaması	651
10.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'un Atakum ilçesindeki Kızılay Kampı'na ilişkin açıklaması	651
11.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, AKP iktidarına seslenmek istediğine ilişkin açıklaması	651
12.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Kahramanmaraş'ta teslim ettiği deprem konutlarına ilişkin açıklaması	651:652
13.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Toprak Mahsulleri Ofisinin buğday ve arpa için açıkladığı taban fiyatına ilişkin açıklaması	652
14.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, Iğdır İl Özel İdaresinin Kurban Bayramı arifesinde yaptığı işe alım ihalesine ilişkin açıklaması	652
15.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, orman yangınlarıyla mücadeleyle ilişkin açıklaması	652:653
16.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Antalya'nın Kumluca ilçesinin elektrik altyapı sorununa ilişkin açıklaması	653
17.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Ulusal Süt Konseyinin tavsiye fiyat olarak belirlediği süt fiyatına ilişkin açıklaması	653
18.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, kamu emekçilerinin taleplerine ilişkin açıklaması	653:654
19.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Hatay'da yerinde dönüşüm ve e-defter berat yükleme sürelerine, mali müşavirlere ilişkin açıklaması	654
20.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, Tarım ve Orman Bakanının pestisitlerle ilgili açıklamasına ilişkin açıklaması	654
21.- Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'nin, Şırnak'ta yaşanan çocuk istismarlarına ilişkin açıklaması	654
22.- Afyonkarahisar Milletvekili Hasan Arslan'ın, Afyonkarahisar'da yayınlanan Kocatepe gazetesine ilişkin açıklaması	654:655

23.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, KHK'lilerin taleplerine ilişkin açıklaması	655
24.- İstanbul Milletvekili Çiçek Otlu'nun, İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı bir anonim şirkette işten atılan 3 işçiye ve Şişli Belediyesinde çalışan emekçilere ilişkin açıklaması	655
25.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, Covid yasası mağdurlarına ilişkin açıklaması	655
26.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, Dersim'in sorunlarına ilişkin açıklaması	655:656
27.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, çay üreticisinin mağduriyetine ilişkin açıklaması	656
28.- Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent'in, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a, kamu işçilerine teklif edilen zam oranına ilişkin açıklaması	656
29.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, akaryakıtta gelen zamlara ilişkin açıklaması	656:657
30.- Kocaeli Milletvekili Harun Özgür Yıldızlı'nın, Kocaeli'nin ulaşım sorununa ilişkin açıklaması	657
31.- Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, Siirt'in turizmine ilişkin açıklaması	657
32.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, çocukların iktidara verdiği karneye, Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'a ilişkin açıklaması	657:660
33.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, asgari ücretlilere, en düşük emekli maaşı alan emeklilere, "terörsüz Türkiye" sürecine ve süreçle ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgilendirilmesi gerektiğine, ücretli öğretmenlere ilişkin açıklaması	660:661
34.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, Milliyetçi Hareket Partisi olarak "Asırlık Birlik Sonsuz Kardeşlik" teması altında başlatacakları buluşmalara ve Genel Başkanları Devlet Bahçeli'ye ilişkin açıklaması	661:662
35.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a, Özel Sektör Öğretmenleri Sendikasının başlattığı yürüyüşe ve özel sektör öğretmenlerinin isteklerine, Kerbelâ'ya ve MÜSİAD Başkanının zorunlu eğitimle ilgili sözlerine ilişkin açıklaması	662:664
36.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, gelir eşitsizliğine, uygulanan ekonomi politikalarına, zirai dondan etkilenen çiftçilere, asgari ücretlilere, memurlara ve memur emeklilerine ilişkin açıklaması	664:665
37.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, 25 Haziran Dünya Denizciler Günü'ne, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleşen NATO zirvesine, İsrail ve İran arasında gerçekleşen ateşkes mutabakatına, TOGG'un kuruluş yıl dönümüne, sosyal medyada başörtülü kadınlara yapılan saldırıya, deprem konutlarına, emeklilere ve zirai dondan etkilenen çiftçilere ilişkin açıklaması	665:667
38.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Gazeteci Fatih Altaylı'ya ilişkin açıklaması	675

39.- Kırşehir Milletvekili Metin İlhan'ın, çiftçinin hak ettiği teşviklere ve desteklere ilişkin açıklaması	675:676
40.- Samsun Milletvekili Mehmet Karaman'ın, uyuşturucu madde bağımlılığıyla mücadelede rehabilitasyon süreçlerine ilişkin açıklaması	676
41.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, MÜSİAD Başkanı Burhan Özdemir'in zorunlu eğitimle ilgili sözlerine ilişkin açıklaması	676
42.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Bitlis merkezdeki Dere Üstü Islah Projesi'ne ilişkin açıklaması	676
43.- Bursa Milletvekili Hasan Öztürk'ün, Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'a ilişkin açıklaması	682:683
44.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Gazeteci Fatih Altaylı'ya ilişkin açıklaması	683
45.- İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin, idare ve gözlem kurullarının kararlarına ilişkin açıklaması	683
46.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, asgari ücrete ilişkin açıklaması	683
47.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sunduğu tekstil sektörüyle ilgili kanun teklifine ilişkin açıklaması	684
48.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, ev kiralarındaki artışa ilişkin açıklaması	689
49.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, diş hekimi gençlerin mağduriyetine ilişkin açıklaması	689:690
50.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	692
51.- Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	692:693
52.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	693:694
53.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	694:695
54.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	695
55.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Bursa Milletvekili Mustafa Yavuz'un CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	699:700
56.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Genel Kurulun çalışma takvimiyle ilgili verdikleri grup önerisine ilişkin açıklaması	706:707
57.- Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kobane davasına ilişkin açıklaması	707
58.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, Kırım Kongo kanamalı ateşi vakalarındaki artışa ilişkin açıklaması	707

- 59.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, alkol ve uyuşturucu madde kullanımına ilişkin açıklaması 707
- 60.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 713
- 61.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 713
- 62.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 713
- 63.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez ile Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 714
- 64.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 714:715
- 65.- İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un, 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasında kastı aşan sözü geri çekmekle ilgili hiçbir kaygısının olmadığına ilişkin açıklaması 716
- 66.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un çok açık ve net özür dilemesi gerektiğine ilişkin açıklaması 716
- 67.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 717
- 68.- İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un, 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasında kastı aşan sözü geri aldığına ilişkin tekraren açıklaması 718
- 69.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, zeytinliklere, LGS'ye ve Tekirdağ'ın su sıkıntısına ilişkin açıklaması 731

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

648,667,725

- 1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın, Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması 648
- 2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması 667

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın, Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in annesinin vefatına ilişkin konuşması

725

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

648,668

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

648:649

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden misafirlere “Hoş geldiniz.” denilmesi

648:649

B) TEZKERELER

668

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı Fuat Oktay ve beraberindeki Dışişleri Komisyonu heyetinin 29 Haziran-1 Temmuz 2025 tarihlerinde Arnavutluk’a resmî bir ziyaret gerçekleştirmeleri hususuna ilişkin tezkeresi (3/1143)

668

VIII.- ÖNERİLER

668,675,677,684,690,696,

700,701,708

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

668:674,675,677:682,

684:689,690:691,696:699,

700,701:706,708

1.- YENİ YOL Grubunun, Ankara Milletvekili Mesut Doğan ve 22 milletvekili tarafından, bağımlılıkla mücadelede yasal ve kurumsal mekanizmaların etkililiği, eğitim, denetim ve mevcut politikaların uygulama süreçlerinin araştırılması amacıyla 25/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Haziran 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

668:674,675

2.- İYİ Parti Grubunun, Samsun Milletvekili Erhan Usta ve 19 milletvekili tarafından, asgari ücretin yaygın bir ücret olduğu düşünülerek bu ücretin güncellenmesi, konunun tüm boyutlarıyla araştırılarak sorunların çözümüne yönelik alınabilecek tedbirlerin ve yapılabilecek düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla 25/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Haziran 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

677:682

3.- DEM PARTİ Grubunun, Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi ve arkadaşları tarafından, kuraklığın yol açacağı sorunların araştırılması amacıyla 19/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Haziran 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

684:689

4.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın tarafından, ceza infaz sistemindeki yapısal ve kurumsal sorunların saptanması ve en önemlisi infaz rejiminin siyasal araçsallaşma süreçlerinden nasıl etkilendiğinin ortaya konması amacıyla 24/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Haziran 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

690:691,696:699,700,701

5.- AK PARTİ Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisinin TBMM İçtüzüğü'nün 5'inci maddesine göre 1 Temmuz 2025'te tatile girmeyerek çalışmalarına devam etmesine; gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan 198, 185 ve 124 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin bu kısmın sırasıyla 1'inci, 3'üncü ve 4'üncü sıralarına alınmasına, bastırılarak dağıtılan 215 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin ise kırk sekiz saat geçmeden aynı kısmın 2'nci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerine; 215 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi

701:706,708

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

709,718,723,725,731

A) KANUN TEKLİFLERİ

709:713,718:722,723:724,

725:730,731:736

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükkara Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198)

709:713,718:722,723:724,

725:730,731:736

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.06'da açılarak yedi oturum yaptı.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bugünkü birleşiminde kürsüye vekâlet etmesi nedeniyle bir konuşma yaptı.

Aydın Milletvekili Seda Sarıbaş, Aydın'a yapılan yatırımlara,

Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş, Siirt'in sorunlarına,

Tokat Milletvekili Kadim Durmaz, 26 Haziran Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Tokat'a geliş yıl dönümüne,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan, vefat eden 22'nci, 23'üncü, 26'ncı ve 27'nci Dönem Manisa Milletvekili İsmail Bilen'e ilişkin bir açıklamada bulundu.

Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan, İsrail ile İran arasında ateşkes sağlandığı haberlerine,

Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar, 2024-2025 eğitim öğretim yılına,

Samsun Milletvekili Murat Çan, Kültür Yolu Festivali'nin tanıtım materyallerine,

Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun, Iğdırlı çiftçilerin mağduriyetlerine,

Aydın Milletvekili Evrim Karakoz,

Uşak Milletvekili Ali Karaoba,

Adana Milletvekili Ayhan Barut,

Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş,

Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever,

Genel Kurula getirilmek istenen madenlerle ilgili kanun teklifine,

Konya Milletvekili Barış Bektaş, gübre fiyatlarındaki artışa,

Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı, TMO'nun açıkladığı buğday taban fiyatına,

Kayseri Milletvekili Aşkın Genç, kapanan şirket sayısına,

Kırşehir Milletvekili Metin İlhan, gerçek enflasyona,

Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez, mevsim normallerinin üzerindeki sıcaklıklara,

Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara, nakliye yapan şoförlerin maliyetlerine,

İstanbul Milletvekili Burak Akburak, Tekirdağ'da sınava giren çocuğunu bekleyen bir babanın sözlerine,

Mersin Milletvekili Perihan Koca, öğretmenlerin 25 Haziran Çarşamba günü başlatacakları yürüyüşe,

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül, Aydın'lı çiftçilerin sorunlarına,

Adana Milletvekili Orhan Sümer, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a ve cezaevlerindeki sorunlara,

Antalya Milletvekili Aykut Kaya, cezaevindeki Beylikdüzü Belediye Başkanı Mehmet Murat Çalık'a,

Bursa Milletvekili Hasan Öztürk, İsmail Hakkı Tonguç'a,

İstanbul Milletvekili Özgül Saki, Bakırköy Cezaevindeki Ayşe Panuş'a,

Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a ve Gazze'ye,

Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez, Trabzon'da sekiz yıl önce heyelan nedeniyle çöken grup yoluna,

İzmir Milletvekili Şebnem Bursalı, yerli ve millî savunma sanayisine,

Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu, Sağlık Bakanının 7 maddede Türkiye Yüzyılı vadettiğine,

Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a, ekonomik baskı yaratan geleneksel uygulamalara ve vefat eden TBMM Başkan Vekili Sırrı Süreyya Önder'e,

Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a, uyuşturucu tehdidine,

Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir, kamu işçilerinin eylemine,

Mersin Milletvekili Ali Bozan, Mersin'deki gençlerin sorunlarına,

Kars Milletvekili İnan Akgün Alp, Kars Sarıkamış'ın Beşyol köyündeki su sorununa,

Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü, iklim yasasına ve Maden Yasası'nda yapılacak değişikliklere,

Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a ve Raman Dağı'nda katledilen yıllık atlarına,

Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigüt, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a ve Van'da suya yapılan zamma,

Samsun Milletvekili Mehmet Karaman, uyuşturucu bağımlılığına,

Tunceli Milletvekili Ayten Kordu, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a ve KESK'in ülke genelinde başlattığı eylemlere,

İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a ve İsrail'in yarattığı gerilime,

Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur, deprem illerindeki yerinde dönüşüm süresinin uzatılması talebine,

Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla, iklim kanununa,

Düzce Milletvekili Talih Özcan, Düzce'nin Konuralp bölgesine,

Mersin Milletvekili Talat Dinçer, esnaf ve sanatkârlara,

Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko, kamuda tasarrufa,

Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen, Osmaniye Belediye Başkanı İbrahim Çenet'in sosyal medya hesabından paylaştığı haritaya,

İstanbul Milletvekili Bülent Kaya, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yeni çalışma haftasına, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a, hayatını kaybeden eski Manisa Milletvekili İsmail Bilen'e, Amasya Genelgesi'nin 106'ncı yıl dönümüne, uyuşturucuyla mücadeleye, İsrail'in İran'a saldırılarına ve İklim Kanunu Teklifi'nin yeniden gündeme alınması kararına,

Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez, 98'inci Birleşimde Genel Kurulda yaşananlara ve turizm sektörünün sorunlarına,

Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin yeni yasama döneminde görev üstlenen milletvekillerine, vefat eden eski

Manisa Milletvekili İsmail Bilen’e, şehit Eren Bülbül’e, İsrail’in İran’a yönelik saldırılarına ve Türkiye’nin stratejik konumuna,

Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan’a, vefat eden eski Manisa Milletvekili İsmail Bilen’e, İstanbul’da düzenlenen “Barışın Yolunu Açmak” isimli konferansa, Şam’da Mar İlyas Rum Ortodoks Kilisesi’ne düzenlenen saldırıya, tutuklanan Avukat Mehmet Pehlivan’a ve Çağlayan Adliyesi önünde avukatlara yönelik müdahaleye,

İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, yeni dönemde görev yapacak Başkan Vekili Pervin Buldan’a ve kürsüdeki Kâtip Üyelere, vefat eden eski Manisa Milletvekili İsmail Bilen’e, 23 Haziran 2019 seçimlerinin 6’ncı yıl dönümüne, tutuklanan Avukat Mehmet Pehlivan’a ve baroların Çağlayan Adliyesinden başlattığı yürüyüşe, İstanbul 5. İdare Mahkemesinin Ekrem İmamoğlu’nun diplomasına ilişkin ara kararına ve Recep Tayyip Erdoğan’ın yirmi iki saat evvel paylaştığı “tweet”e,

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan’a ve yeni dönemde görev alan tüm milletvekillerine, vefat eden eski Manisa Milletvekili İsmail Bilen’e, Hatay’ın ana vatana katılışının yıl dönümüne, İsrail’in saldırılarına, yerli ve millî savunma sistemlerine, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta’nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta’nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Antalya Büyükşehir Belediyesi Gençlik Meclisi üyelerine “Hoş geldiniz.” denildi.

YENİ YOL Grubunun, 24/6/2025 tarihinde İstanbul Milletvekili Elif Esen ve 22 milletvekili tarafından, bağımlı bireylerin tedavi, rehabilitasyon ve toplumsal entegrasyon süreçlerine ilişkin mevcut politikaların yeterliliğinin değerlendirilmesi, bağımlılıkla mücadelede kurumlar arası eş güdümün sağlanması, çocuklara ve kadınlara yönelik hizmetlerin güçlendirilmesi, bakım ve refakat süreçlerinde yaşanan sorunların giderilmesi, yürütülen programların etkisinin ölçülmesi ve önleyici hizmetlerin yaygınlaştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

İYİ Parti Grubunun, 24/6/2025 tarihinde Grup Başkan Vekili Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez tarafından, ABD’nin İsrail-İran çatışmasına müdahalesiyle ortaya çıkan gelişmelerin Türkiye ve bölge açısından siyasi, ekonomik ve güvenlik yönleriyle ele alınabilmesi için genel görüşme açılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin Genel Kurulun 24 Haziran 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

DEM PARTİ Grubunun, 24/6/2025 tarihinde Grup Başkan Vekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Grup Başkan Vekili Muş Milletvekili Sezai Temelli tarafından, akaryakıt zamlarının

nedenlerinin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin Genel Kurulun 24 Haziran 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisinin yapılan görüşmelerinden sonra oylaması sırasında istem üzerine yapılan yoklamalarda toplantı yeter sayısı bulunamadı.

Yapılan yoklamalar sonucunda toplantı yeter sayısı bulunamadığından, alınan karar gereğince, 25 Haziran 2025 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere 20.39'da birleşime son verildi.

Pervin BULDAN

Başkan Vekili

Müzeyyen ŞEVKİN

Adana

Kâtip Üye

Havva Sibel SÖYLEMEZ

Mersin

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 171

25 Haziran 2025 Çarşamba

Milletvekili Teklifi

1.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun'un; Avukatlık Kanunu ile Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3175) (Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ile Adalet Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.06.2025)

Rapor

1.- Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu ile 113 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3159) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 215) (Dağıtım tarihi: 25.06.2025) (GÜNDEME)

Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

1.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, TBMM Başkanının yurtdışı seyahatlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28664)

Cumhurbaşkanı Yardımcısı (Cevdet YILMAZ)

2.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, cevaplanmayan soru önergelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28665)

Adalet Bakanlığı

3.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, 6-8 Ekim olayları nedeniyle yapılan yargılama sonucu verilen karara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28667)

4.- Konya Milletvekili Ali Yüksel'in, 30 yaş üstü hakim ve savcı yardımcısı adaylarının mülakatta elendiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28668)

5.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, 2013'ten bu yana iş kazalarında hayatını kaybeden genç işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/28669)

6.- Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigit'in, İzmir 2 Nolu Cezaevinde mahkumların kötü muameleye maruz kaldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28670)

7.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, cevaplanmayan soru önergelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28671)

8.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, İzmir 1 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevinde açlık grevinde olan bir mahkumun bazı taleplerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28672)

9.- Hakkari Milletvekili Vezir Coşkun Parlak'ın, 672 sayılı KHK ile ihraç edilen akademisyenlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/28673)

10.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Antalya S Tipi Kapalı Cezaevi İdare ve Gözlem Kurulunun bir mahkum hakkında verdiği karara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28674)

11.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli 2 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28675)

12.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kavak S Tipi Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/28676)

13.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Marmara 6 Nolu L Tipi Cezaevinde bulunan bir mahkumun yakınına verilen görüş yasağı cezasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28677)

- 14.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Afyonkarahisar Kampüs Açık Ceza İnfaz Kurumunda yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28678)
- 15.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Maltepe 1 Nolu L Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/28679)
- 16.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kayseri 1 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/28680)
- 17.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bazı mahkumların istekleri dışında nakledildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28681)
- 18.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Elazığ 1 Nolu Cezaevinde bulunan bir mahkumun tahliye talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28682)
- 19.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Sincan T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun tahliye edilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28683)
- 20.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, talebi dışında Adana Cezaevine nakledilen bir hükümlüye ilişkin yazılı soru önergesi (7/28684)
- 21.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Marmara Açık Cezaevinde bulunan bir mahkumun tahliye talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28685)
- 22.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Marmara 4 Nolu Cezaevinde bulunan bir mahkumun adil yargılanmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28686)
- 23.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Erzincan Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun nakil talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28687)
- 24.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bozüyük Açık Cezaevinde bulunan bir mahkumun af talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28688)
- 25.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Antalya S Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun kötü muameleyle maruz kaldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28689)
- 26.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Erzincan L Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun tahliye edilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28690)
- 27.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Erzincan Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun hak ihlaline uğradığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28691)
- 28.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Buca Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde bulunan bir hükümlünün nakil talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28692)
- 29.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Foça Açık Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ve tahliye talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28693)
- 30.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bafra T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun tahliye edilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28694)
- 31.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Erzincan Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/28695)
- 32.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Erzincan Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun yargılanma sürecine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28696)
- 33.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir kişinin ayağındaki platin sebebiyle cezaevindeki yakınıyla görüştürülmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28697)
- 34.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Erzincan Kadın Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28698)
- 35.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Erzincan Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir hükümlünün koğuş değişikliği talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28699)

36.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Tarsus 1 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ve tahliye talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28700)

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

37.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, doğurganlık hızının düşmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28701)

38.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, cevaplanmayan soru önergelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28702)

39.- Ağrı Milletvekili Nejla Demir'in, kadın sığınma evleriyle ilgili çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/28703)

40.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Bursa Osmangazi'de bulunan bir huzurevi ve alzheimer bakım merkezine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28704)

41.- Van Milletvekili Gülderen Varlı'nın, Van ilinde kadına karşı şiddetle mücadele kapsamında yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28705)

42.- İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'nin, aile bütünlüğünün ekonomik sebeplerle bozulmasına karşı alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/28706)

43.- İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'nin, boşanma oranlarında yaşanan artışa ve Bakanlığın aile destek hizmetlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28707)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

44.- İstanbul Milletvekili Cengiz Çiçek'in, İzmir'in Dikili ilçesinde bulunan bir seranın çalışanlarına sendikaya üye oldukları için mobbing yapıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28708)

45.- İstanbul Milletvekili İskender Bayhan'ın, Kocaeli'nin Gebze ilçesindeki bir metal fabrikasında işçilerin sendikaya üye oldukları için işten çıkarılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28709)

46.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, DHMİ ve THY'de çalışan taşeron işçilere kadro verilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28710)

47.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, cevaplanmayan bir soru önergesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28711)

48.- İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin, İzmir'in Dikili ilçesinde bulunan bir seranın çalışanlarına sendikaya üye oldukları için mobbing yapıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28712)

49.- Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, Siirt'teki genç işsizlik oranlarına ve istihdamın artırılması için yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28713)

50.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, 2025 yılı Kamu İşçileri Çerçeve Protokolü'ne ilişkin yazılı soru önergesi (7/28714)

51.- Sivas Milletvekili Ulaş Karasu'nun, 26 Mayıs 2025 tarihinde Sivas'ın Zara ilçesindeki bir kömür madeninde meydana gelen patlamaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/28715)

52.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli'nin Dilovası ilçesinde bir fabrikada çalışırken düşen işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/28716)

53.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli'nin Dilovası ilçesindeki bir boya fabrikasında işçilerin greve gitmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28717)

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

54.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Derince ilçesine bağlı Çenesuyu Mahallesi'nde kurulan bir semt pazarının taşınması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28718)

55.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın'ın, ÇED kararlarının oluşturulması sürecine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28719)

56.- Muğla Milletvekili Cumhur Uzun'un, Kızkumu Plajı'nın işletme hakkının devri ile ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28720)

57.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, Giresun'un Doğankent ilçesine bağlı Çatalağaç köyünde faaliyet gösteren bir maden sahasında atık havuzu inşa edileceği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28721)

58.- Ankara Milletvekili Ahmet Eşref Fakıbaba'nın, Şanlıurfa'da sağlık alanı olarak ayrılan bir parselin konut alanına dönüştürülmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28722)

59.- İzmir Milletvekili Hüsmen Kırkpınar'ın, Dikili Biyolojik Atık Su Arıtma Tesisi Projesi'ne ilişkin yazılı soru önergesi (7/28723)

60.- Van Milletvekili Gülderen Varlı'nın, Van Büyükşehir Belediyesine atanan kayyımın bazı uygulamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28724)

61.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, cevaplanmayan soru önergelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28725)

62.- Antalya Milletvekili Sururi Çorabatır'ın, Antalya'nın Korkuteli ilçesi Taşkesiği Mahallesi'nde kurulması planlanan GES'in çevresel etkilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28726)

63.- İzmir Milletvekili Rıfat Turuntay Nalbantoğlu'nun, İzmir Büyükşehir Belediyesinin stadyum inşaatı için yaptığı arazi tahsisi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28727)

64.- Van Milletvekili Gülderen Varlı'nın, Van ilinde kadına karşı şiddetle mücadele kapsamında yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28728)

65.- İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'nin, son 10 yılda yayla, mera ve dere yataklarında yapılan imar planı değişikliklerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28729)

66.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Kars Çayı'nda yaşanan kirliliğe ilişkin yazılı soru önergesi (7/28730)

67.- İstanbul Milletvekili Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu'nun, göller ve tatlı su kaynaklarındaki mikropplastik kirliliğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28731)

68.- Sivas Milletvekili Ulaş Karasu'nun, 26 Mayıs 2025 tarihinde Sivas'ın Zara ilçesindeki bir kömür madeninde meydana gelen patlamaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/28732)

69.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli'nin Kandıra ilçesine bağlı Bağırzanlı köyünün yollarının bakımının yapılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28733)

70.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli'nin Kartepe ilçesine bağlı Dumlupınar Mahallesi'ndeki bir sokağa kaldırım yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28734)

71.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli Akıllı Bisiklet Sistemi'nin iyileştirilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28735)

72.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli'nin Derince ilçesindeki bir limanın girişinde tırların oluşturduğu trafik ve gürültü sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/28736)

73.- İstanbul Milletvekili Birol Aydın'ın, Kayseri'nin Pınarbaşı ilçesinde patlayıcı madde üretimi yapan bir fabrika yapılması için ÇED başvurusu yapılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28737)

Dışişleri Bakanlığı

74.- Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşçı'nın, İsviçre'nin Lozan şehrinde kurulan bir enstitüye ilişkin yazılı soru önergesi (7/28738)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

75.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, Karadeniz'de bulunan doğal gaz rezervine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28739)

76.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, Eyyübiye Uğurlu Sanayi Sitesi'nde yaşanan elektrik altyapısı sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/28740)

77.- İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'nin, çiftçiler tarafından kurulan GES'lere ilişkin yazılı soru önergesi (7/28741)

78.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Hatay'daki doğal gaz altyapısının geliştirilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28742)

79.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli'nin Başkiskele ilçesinde yaşanan elektrik kesintilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28743)

Gençlik ve Spor Bakanlığı

80.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, istihdam politikalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28744)

81.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, cevaplanmayan yazılı soru önergelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28745)

82.- İzmir Milletvekili Rıfat Turuntay Nalbantoğlu'nun, İzmir Büyükşehir Belediyesinin stadyum inşaatı için yaptığı arazi tahsisi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28746)

83.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, KYK'ya bağlı bir yurdun çamaşırhane sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/28747)

Hazine ve Maliye Bakanlığı

84.- İzmir Milletvekili Hüsmen Kırkpınar'ın, Dikili Biyolojik Atık Su Arıtma Tesisi Projesi'nin finansmanına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28748)

85.- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, 2024 yılının her bir ayında tahsil edilen yurt dışı çekiş harcı tutarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28749)

İçişleri Bakanlığı

86.- İstanbul Milletvekili Ersin Beyaz'ın, PKK terör örgütünün saldırılarında şehit olan asker ve sivil vatandaşlarımıza ilişkin yazılı soru önergesi (7/28750)

87.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Bitlis'te düzenlenen bir organizasyona bazı yazarların katılımının engellendiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28751)

88.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, İstanbul Büyükşehir Belediyesine yönelik soruşturma kapsamında Jandarma tarafından düzenlenen bir operasyona ilişkin yazılı soru önergesi (7/28752)

89.- Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'ın, Bitlis'te düzenlenen bir organizasyona bazı yazarların katılımının engellendiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28753)

90.- İstanbul Milletvekili Turan Taşkın Özer'in, İstanbul Büyükşehir Belediyesine yönelik soruşturma kapsamında Jandarma tarafından düzenlenen bir operasyona ilişkin yazılı soru önergesi (7/28754)

91.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, 8 Aralık 2024 tarihinden itibaren ülkesine geri dönen Suriyelilerin sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28755)

92.- Aksaray Milletvekili Turan Yaldir'ın, köy korucularının ekonomik ve sosyal haklarının iyileştirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28756)

93.- Van Milletvekili Gülderen Varlı'nın, Van Büyükşehir Belediyesine atanan kayyımın bazı uygulamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28757)

94.- İstanbul Milletvekili Cengiz Çiçek'in, geri gönderme merkezlerinde bulunan Afrika kökenli göçmen kadınlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28758)

95.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, cevaplanmayan soru önergelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28759)

96.- Muş Milletvekili Sümeyye Boz Çakı'nın, sınır dışı edilen bir kişiye ilişkin yazılı soru önergesi (7/28760)

97.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, gözaltına alınan bazı kişilere kötü muamelede bulunulduğu iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28761)

98.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, Özbekistan vatandaşı bir kişinin ülkesine geri gönderilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28762)

99.- Van Milletvekili Gülderen Varlı'nın, Van ilinde kadına karşı şiddetle mücadele kapsamında yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28763)

100.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Kars'ın Merkez ilçesine bağlı bazı köylerde şiddetli rüzgar sebebiyle yaşanan mağduriyetin giderilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28764)

101.- İstanbul Milletvekili Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu'nun, bireysel silahlı saldırıların önlenmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28765)

102.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Burdur'da çalıştığı halde çevre illerde ikamet eden devlet memurlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28766)

103.- Van Milletvekili Sinan Çiftiyürek'in, Tunceli Belediyesi tarafından iş akdi sonlandırılan işçi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28767)

104.- Van Milletvekili Sinan Çiftiyürek'in, Elazığspor ile Vanspor takımları arasında oynanan bir futbol müsabakasında meydana gelen olaylara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28768)

Kültür ve Turizm Bakanlığı

105.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Hierapolis Antik Kenti'nde bulunan havuzun kapatılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28769)

106.- Van Milletvekili Sinan Çiftiyürek'in, bir tiyatro topluluğunun Van'da salon tahsis başvurularının reddedilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28770)

107.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in, Diyarbakır'ın Sur ilçesinde bulunan Çifte Han'ın korunmasına yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28771)

108.- Antalya Milletvekili Sururi Çorabatır'ın, Devlet Tiyatrolarının bilet ücretlerine yapılan zamma ilişkin yazılı soru önergesi (7/28772)

Milli Eğitim Bakanlığı

109.- İstanbul Milletvekili İskender Bayhan'ın, bir üniversite öğrencisinin sosyal medya paylaşımı sonrasında tehdit edildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28773)

110.- Mersin Milletvekili Perihan Koca Doğan'ın, Mersin Üniversitesi'nde yaşandığı iddia edilen taciz olaylarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28774)

111.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, bir ilkokul öğretmeninin sosyal medya paylaşımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28775)

112.- İzmir Milletvekili Yüksel Taşkın'ın, Boğaziçi Üniversitesinde yapılan bir dekan atamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28776)

113.- İstanbul Milletvekili Ali Gökçek'in, bir ilkokul öğretmeninin sosyal medya paylaşımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28777)

114.- Hakkari Milletvekili Vezir Coşkun Parlak'ın, 672 sayılı KHK ile ihraç edilen akademisyenlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/28778)

115.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Sakarya 1 Nolu Kapalı Cezaevinde bulunan bir üniversite öğrencisi hükümlünün mağduriyetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28779)

116.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, engelli öğretmen atamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28780)

117.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın Adnan Menderes Üniversitesinde görevli bazı personelin usulsüz işlemler yaptığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28781)

118.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, doçentlik değerlendirmesi için alınan başvuru ücretlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28782)

119.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, engelli öğretmen atamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28783)

120.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, çocuk gelişimi uzmanlarının sağlık meslek mensubu sayılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28784)

121.- Tekirdağ Milletvekili Cem Avşar'ın, ücretli öğretmenlerin sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28785)

Milli Savunma Bakanlığı

122.- İstanbul Milletvekili Ersin Beyaz'ın, PKK terör örgütünün saldırılarında şehit olan asker ve sivil vatandaşlarımıza ilişkin yazılı soru önergesi (7/28786)

Sağlık Bakanlığı

123.- Gaziantep Milletvekili Melih Meriç'in, Bakanlık tarafından ülke genelinde yapılan vücut kitle endeksi ölçümlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28787)

124.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, cevaplanmayan soru önergelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28788)

125.- Ağrı Milletvekili Heval Bozdağ'ın, Hakkari Devlet Hastanesinin fiziki yetersizliğine ve yaşadığı iddia edilen bazı olaylara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28789)

126.- Antalya Milletvekili Sururi Çorabatur'ın, Antalya'nın Konyaaltı ilçesinde yapılan ağız ve diş sağlığı merkezi projesinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28790)

127.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, Şanlıurfa'nın Eyyübiye ilçesinde bulunan Uğurlu Sanayi Sitesi'ndeki suyun içilemez nitelikte olmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28791)

128.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, Nusaybin Devlet Hastanesindeki uzman doktor ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28792)

129.- Sivas Milletvekili Ulaş Karasu'nun, Sivas ilinde kene ısırması vakalarına karşı alınan tedbirlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/28793)

130.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, anesteziyoloji ve reanimasyon ana dal uzmanlığında görev yapan hekim sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28794)

131.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, Giresun ilindeki işsizlik sorununa yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28795)

132.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, diş hekimi atamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28796)

133.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, çocuklarda ve gençlerde yetersiz beslenme sorununa karşı alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/28797)

134.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, diş protez teknikerlerinin istihdamına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28798)

135.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, pestisitlerin zararlarına karşı kullanılan bir ilaca erişimde yaşanan zorluklara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28799)

Tarım ve Orman Bakanlığı

136.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, yurt dışından ithal edilen bazı tohumlarda hastalık çıkmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28800)

137.- Muğla Milletvekili Gizem Özcan'ın, 5199 sayılı Kanun kapsamında Bakanlık tarafından yerel yönetimlere sağlanan maddi desteklere ilişkin yazılı soru önergesi (7/28801)

138.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, cevaplanmayan soru önergelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28802)

139.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in, Dicle Nehri ve Kabaklı Göleti'nde yaşanan balık ölümlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28803)

140.- Antalya Milletvekili Sururi Çorabatır'ın, biyoçeşitliliğin korunmasına yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/28804)

141.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, Şanlıurfa'nın Eyyübiye ilçesinde bulunan Uğurlu Sanayi Sitesi'ndeki içme ve kullanma suyu sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/28805)

142.- İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'nin, İzmir'in Bornova ilçesinde ele geçirilen bozuk süt ürünlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28806)

143.- İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'nin, İzmir'in Kınık ilçesindeki tarım üreticilerinin sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28807)

144.- İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'nin, 2025 yılı için öngörülen tarımsal üretim kayıplarına karşı alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/28808)

145.- Sivas Milletvekili Ulaş Karasu'nun, Sivas ilinde kene ısırması vakalarına karşı alınan tedbirlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/28809)

146.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, Giresun'un Şebinkarahisar ilçesinde yapımına başlanan Şaplıca Barajı projesinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28810)

147.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, Giresun'un Şebinkarahisar ilçesinde bulunan Dikmetaş Yaylasının millî park ilan edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28811)

148.- Eskişehir Milletvekili İbrahim Arslan'ın, Eskişehir ilindeki içme suyu projesinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28812)

Ticaret Bakanlığı

149.- İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'nin, Hal Yasası'nda yapılması planlanan değişikliklere ilişkin yazılı soru önergesi (7/28813)

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

150.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, Şanlıurfa'nın Eyyübiye ilçesinde bulunan Uğurlu Sanayi Sitesi girişine köprü inşa edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28815)

151.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, Giresun'un Şebinkarahisar-Çamoluk ilçeleri arası karayolunun yapımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/28816)

152.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, Giresun'un Çamoluk ilçesine bağlı Gücer köyünde yapımına başlanan bir köprü'nün akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28817)

153.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Akbelen Katlı Kavşağı Projesi'nin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28818)

154.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli Derince Tren İstasyonunun açılış tarihine ilişkin yazılı soru önergesi (7/28819)

25 Haziran 2025 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101'inci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

İlk söz, Şanlıurfa'nın sorunları hakkında söz isteyen Şanlıurfa Milletvekili Sayın Mahmut Tanal'a aittir.

Buyurun Sayın Tanal. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Urfa'da elektrik yok.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Tabii, kürsüye çıkarken milletvekili arkadaşlarımız bana laf atıyorlar, Şanlıurfa'da elektrik soruları... Ben öncelikle bu duyarlı milletvekillerini kutluyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Evet, Şanlıurfa'da elektrik sorunu gerçekten, artık, bir sorun hâline geldi ve sürekli büyüyor. Şanlıurfa'daki elektrik bizim hakkımızdır, söke söke alırız. Bu kadar açık ve net. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Şanlıurfa'nın sorunları derken, 13 tane ilçemiz var merkezle birlikte, hemen sayayım ama bu sorunlar 13 ilçenin de müşterek sorunu. Tüm ilçelerimizde tapu sorunu var, hal pazarı yok, imar sorunu var, temiz içme suyu sorunu var. Ceylânpınar'da, toprak reformu yapıldı ancak 3083 sayılı Yasa'nın 11'inci maddesi uyarınca şerhler var. Vatandaşa kırkar dönüm arsa, tarla dağıtıldı ve miras nedeniyle artık bunları vatandaş bölemiyor, sorun var. Türkiye Büyük Millet Meclisine Ceylânpınarlı vatandaşlarımızın tapuları üzerindeki şerhlerin kaldırılması için kanun teklifi verdik, bir an önce bunun kanunlaşmış Ceylânpınarlı vatandaşlarımızın mağduriyetinin giderilmesi gerekmektedir.

Aynı zamanda Ceylânpınar'ın güney tarafında Suriye, diğer tarafında TİGEM olduğu için gelişemiyor. Belediyenin ve Büyükşehir Belediyesinin ulaşım sorunu var orada; Viranşehir-Ceylânpınar yolu yapılmadı, Kızıltepe-Ceylânpınar yolu yapılmadı. Mezarlık yetersiz, mezarlık. Yani buradaki Şanlıurfa milletvekili arkadaşlarımız nerede? Allah rızası için ya, siz buradan hiç mi Ceylânpınar'a gitmiyorsunuz? Canlısına saygı göstermediğiniz gibi ölüsüne de saygı göstermiyorsunuz. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bu anlamda, meslek yüksekokulu... Ceylânpınar'da meslek yüksekokulu açıldı ama maalesef onu da kapattılar. Viranşehir'de sağlık meslek yüksekokulu var, sağlık meslek yüksekokulu yine aynı şekilde kapanmak üzere. 5 öğrencisi olan başka bir üniversite var mı Türkiye'de, 81 il var? Viranşehir'de sağlık meslek yüksekokulunu -Sayın Turhan Çömez Bey burada, hekim- hemşirelik okulunu bir fizibilite raporu yapmadan kapatıyorlar. Yani bu kadar hemşire açığı var ülkemizde ama maalesef o okulu kapatıyorlar.

Küçük sanayi sitesi girilemez bir durumda, maalesef, sıkıntı. Fabrika yok, işsizlik var, elektrikler sürekli kesiliyor.

Ceylânpınar'da doğal gaz... Şehrin yüzde 15'inde doğal gaz var, gerisinde yok. Parklar yetersiz, yeşil alanlar yetersiz. Çocuklar yüzme havuzları istiyor. Yeterli çim sahası yok. Sorun, sorun 13 ilçede... Sayın

Gökhan Başkanım, şehir merkezinde kadınlar için tuvalet eksik, tuvalet yok. Böyle bir şehir olabilir mi? Yani bu kadar kepezelik... Küçük sanayilerin hepsi yetersiz.

Ve gelelim Şanlıurfa'yla ilgili başka bir önemli soruna daha. Şimdi, bunları saymakla bitmez. Şanlıurfa merkezinde bizim 5 tane büyük camimiz var. 58 Meydanı'nda Nimetullah Camisi depremde zarar gördü, hâlen kapalı, Ulu Camisi hâlen kapalı, Dabakhane Camisi yarısı açık, yarısı kapalı, Mevlâna Camisi kapalı, Narıncı Camisi kapalı, Suruç'taki Ulu Camisi kapalı, Hilvan'daki eski cami kapalı. Hilvan içerisinden geçen dere var, dere ilaçlanmadığı için, temizlik yapılmadığı için pis kokuyor.

Şimdi, GAP bitirilmiyor, GAP 1 milyon 800 bin hektardan 1 milyon 60 bin hektara indirildi. GAP demek, medeniyet demek, üretim demek, sulama demek, refah demek, adaletli bölgesel kalkınma demek. Değerli arkadaşlar, bizim Türkiye'de önceliğimiz Kanal İstanbul değil; GAP, GAP. (CHP sıralarından alkışlar) GAP'ı niçin bitirmiyorlar? GAP'ı şunun için bitirmiyorlar:

- 1) Eğer GAP olursa Urfa halkı mevsimlik tarım işçi olarak Türkiye'nin 73 iline gitmeyecek.
- 2) İktidara muhtaç olmayacak.
- 3) Hiç kimseye el avuç açmayacak.

Bilerek, isteyerek bu iktidar GAP projesini küçülttü ve onu da bitirmek istemiyor.

Maalesef elektrikler sürekli kesiliyor. Ya, elektrikler sürekli kesiliyor da neden kesiliyor? Vatandaşın borcu yok, sulama birliklerinin borcu var. O, borcu ödemediği için vatandaşın elektrikleri kesiliyor. Bunun muhatabı kim? Bunun muhatabı DEDAŞ ve sulama birlikleri. Sulama birliklerinin bir kısmında pamuğun sulama fiyatı 500 lira, diğerinde 3.000 lira, kendi imkânlarıyla kazarsan 6.000 lira. Devlet kaos yaratmaz. Devlet Anayasa'nın 10'uncu maddesi uyarınca eşitliği sağlar. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 14'üncü maddesi uyarınca kayırmacılığı önler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (Devamla) - Bir dakika söz verebilir misiniz Başkanım selamlamak için?

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Devamla) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Bu sebepten dolayı iktidar kendi eliyle sulama birliklerinde haksız rekabet yapmaktadır. Farklı sulama birliklerinde aynı şehirde, komşu köylerde birinde pamuğun sulama ücreti 6.000; birinde 3.000, birinde 600 lira. Tekirdağ'da bu var mı bilmiyorum, aynı şekilde bu Adana'da var mı bilmiyorum; AK PARTİ'li milletvekili arkadaşlarımıza sorun.

Ya arkadaşlar, gelin bu eşitsizliği giderelim. Vatandaş burada üretim yapmak istiyor. Burada şunu söylemek istiyoruz: DEDAŞ'ı değil, halkı koruyun. Elektrik hakkımızdır; söke söke alırız. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar) Çiftçinin emeği DEDAŞ'ın insafına bırakılamaz. DEDAŞ halktan büyük değildir. Şanlıurfa sadaka istemiyor, Şanlıurfa hakkını istiyor; bu hakkı da alacağız, alacağız, alacağız. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar) Onun için elektrik lütuf değil bir yaşam hakkıdır. Çiftçinin suyunu kesen halkın ekmeğini keser.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Tanal.

Gündem dışı ikinci söz, 26 Haziran Uyuşturucu ile Mücadele Günü ve Yeşilay Kayseri Rehabilitasyon Merkezi modeli hakkında söz isteyen Kayseri Milletvekili Sayın Murat Cahid Cıngı'ya aittir.

Buyurun Sayın Cıngı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

2.- *Kayseri Milletvekili Murat Cahid Cıngı'nın, 26 Haziran Uyuşturucu ile Mücadele Günü'ne ve Yeşilay Kayseri Rehabilitasyon Merkezi modeline ilişkin gündem dışı konuşması*

MURAT CAHİD CINGI (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yarın 26 Haziran Uyuşturucu ile Mücadele Günü. Bu vesileyle, hem küresel tehdit hâline gelen uyuşturucu kullanımına hem

Türkiye'nin bu alandaki öncü kurumlarından biri olan Yeşilayın çalışmalarına ve uyuşturucuyla mücadele kapsamında memleketim Kayseri'de hayata geçirilen örnek bir modele dikkat çekmek üzere gündem dışı söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, uyuşturucu kullanımı dünya genelinde her geçen yıl artıyor ve artık yalnızca bir sağlık meselesi değil, artık toplumu ekonomik, sosyal, kültürel açıdan ve güvenlik açısından tehdit eden çok boyutlu bir kriz hâline geliyor. Bu tehdit sadece bireyi değil, ailesini, çevresini ve tüm toplumu etkiliyor. Uyuşturucuya yönelimin arkasında çoğu zaman yalnızlık, değersizlik, sevilme gibi derin psikolojik boşluklar yatıyor. Bu sebeple, mücadele sadece maddi önlemlerle değil, aynı zamanda manevi destek, aidiyet duygusu ve anlam arayışıyla da yürütülmelidir. Gerçek iyileşme, kişinin sevildiğini, değerli olduğunu ve yeniden başlayacağını hissetmesiyle mümkün olabilir. Bu kapsamda, kolluk kuvvetleri kadar eğitim, sosyal hizmet ve manevi rehberlik de birlikte çalışmalıdır. İşte bu noktada, bu alandaki en güçlü yapılardan biri olarak ülkemizin güzide kurumlarından Yeşilay devreye girmektedir. Yüz beş yıl önce gençliği korumak amacıyla kurulan Yeşilay, bugün Türkiye'nin 81 ilinde 120 şubesiyle 146 bin gönüllüsü ve 65 ülkedeki teşkilatıyla sadece bir dernek değil, aynı zamanda bir değerler hareketi hâline gelmiş bulunmaktadır. Yeşilay sadece bağımlılıkla savaşıyor aynı zamanda hayatı yeniden inşa ediyor. Beş temel bağımlılık alanı olan alkol, madde, tütün, kumar ve son yıllarda da teknoloji bağımlılığıyla mücadele ederken bilimsel temelli, sosyal destekli ve kültürel hassasiyet içeren bütüncül modeller geliştiriyor. Somut verilere bakacak olursak, sadece geçen yıl 1 milyon 408 bin çağrı alan, 115 danışma hattı üzerinden vatandaşlara ulaşan Yeşilay, 81 binden fazla kişiye ücretsiz, gizlilik esaslı ferdî danışmanlık sunmuş, 155 bin kişiye sosyal destek sağlamıştır. Üstelik bu çalışmaları sadece şehir merkezlerinde değil, köylerde, okullarda, kırsalda, cezaevlerinde, liselerde, üniversitelerde yapmıştır. Bu kapsamlı çabanın bir ayağını da eğitim faaliyetleri oluşturmaktadır. Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı, Okulda Bağımlılığa Müdahale Programı ve Yaşam Becerileri Eğitim Programı gibi özgün projelerle milyonlarca öğrencimize ulaşmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün sizlerle paylaşmak istediğim özel bir örnek ise yine bu noktada Kayseri Yeşilay Rehabilitasyon Merkezidir. Sayın Valimiz Gökmen Çiçek'in liderliğinde başlayan bu proje, Kayseri'deki yüzlerce örneği gibi alışlageldiği şekliyle yine Kayserili hayırseverler tarafından yaptırılmış ve 5 Mart 2025 tarihinde Saygıdeğer Emine Erdoğan Hanımefendi'nin teşrifleriyle vatandaşlarımızın hizmetine sunulmuştur. Kayseri'nin hayırsever iş insanları ve Yeşilayın iş birliğiyle hayata geçirilen bu merkez, yalnızca Kayseri için değil, tüm Türkiye için bir model olmuştur. Böylesine önemli bir merkez fiziki donanımıyla da örnek teşkil etmektedir. 9.200 metrekare kapalı, 8.000 metrekare açık alana sahip merkezde 6 görüşme odası, 2 grup terapi salonu, 4 kütüphane, atölyeler bulunmakta ve gastronomi, bilgisayar, tarım, tekstil, berberlik gibi mesleki eğitim verilen branşlar bağımlılıktan kurtulan fertlere yeni bir hayatın da inşası imkânını sunmaktadır. Burası yalnızca bir tedavi alanı değil, aynı zamanda bir yeniden başlama merkezidir. Merkezimiz 40 yatak kapasitesiyle bağımlılıktan kurtulma iradesi gösteren kadın ve erkekleri altı ay süresince yatılı olarak misafir etmekte, onlara psikiyatrist, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, eğitmen ve hemşirelerden oluşan 50 kişilik uzman kadrosuyla hizmet vermektedir. Merkez, Türkiye'de kadınlara özel yatılı rehabilitasyon merkezi olma özelliği sunan ilk merkezdir. Ayrıca, bu merkezlerde, belki de daha da önemlisi yalnızca tedavi değil eğitim, meslek kazandırma ve sosyal uyum çalışmaları da yapılmakta, danışanların normal hayatlarına döndükten sonra iş bulmaları için İŞKUR'la projeler yürütülmekte, staj imkânları sunulmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MURAT CAHİD CINGİ (Devamla) - Sayın milletvekilleri, uyuşturucuyla mücadele sadece kamu kurumlarının meselesi değildir, hep birlikte sorumluluğu almalıyız. Bu sorumluluğu yoğun bir şekilde

üstlenerek Kayseri Rehabilitasyon Merkezinin yapımına öncülük eden başta Sayın Valimiz Gökmen Çiçek olmak üzere Büyükşehir Belediye Başkanımız Memduh Büyükkılıç'a, Yeşilay Kayseri Şubesi Başkanı Sayın Mehmet Çifçi'ye ve Yeşilay Genel Başkanı Sayın Mehmet Dinç'e teşekkür ediyor, bütün maddi ve manevi sosyal ihtiyaçlarda her daim şehrinin ve milletin yanında olan Türkiye'nin her bir tarafındaki Kayserili hayırseverlere de şükranlarımı sunuyorum.

Ve en çok da gençlerimize sesleniyorum: Gençler, hayatınızın değeri hiçbir maddenin tesiriyle ölçülemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT CAHİD CINGİ (Devamla) - Eğer bir şekilde müptela olduysanız 115 sizden çağrı bekliyor. Hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Cingİ.

Gündem dışı üçüncü söz, Yozgat'ta tarım ve hayvancılık faaliyetleri hakkında söz isteyen Yozgat Milletvekili Sayın İbrahim Ethem Sedef'e aittir.

Buyurunuz. (MHP sıralarından alkışlar)

3.- Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat'ta tarım ve hayvancılık faaliyetlerine ilişkin gündem dışı konuşması

İBRAHİM ETHEM SEDEF (Yozgat) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; seçim bölgem Yozgat'ın tarım ve hayvancılık faaliyetleri hakkında gündem dışı söz almış bulunmaktayım. Saygıdeğer heyetinizi ve aziz Türk milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Yozgat kadim Anadolu'nun ortasında yer alan, geniş tarım arazilerine sahip, geçimini büyük ölçüde tarım ve hayvancılıkla sağlayan, yiğidin harman olduğu bir bozkır şehridir. Yaklaşık 14 bin kilometrekarelik yüz ölçümünün yüzde 60'tan fazlası tarım arazisidir. Bu verimli topraklar hem Yozgatlı hemşehrilerimize ekmek kapısı olmakta hem de ülkemiz adına gıda arz güvenliğine önemli katkı sağlamaktadır. Bölgemizde buğday, arpa, nohut, mercimek, ayçiçeği gibi ürünler yoğun olarak ekilmekte, aynı zamanda büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık faaliyetleri de yürütülmektedir.

Tabiidir ki bu faaliyetler sürdürülürken çiftçilerimiz çeşitli zorluklarla da karşılaşabilmektedir. Bunlardan başlıcaları girdi maliyetleri, gübre, mazot, tohum ve ilaç fiyatlarındaki artışlardır. Bu artışlar üreticilerimizi zorlamaktadır. Çiftçimizin daha uygun şartlarda üretim yapabilmesi için bu kalemlerde sübvansiyonların artırılması gerekmektedir. TMO'nun alım süreçleri zamanında ve yeterli düzeyde gerçekleştirilmelidir. Aynı zamanda tarımsal ürünlerin pazarlanması noktasında kooperatifçilik desteklenmeli ve üretici örgütleri daha etkin hâle getirilmelidir. Genç nüfusun tarımdan kopmasının önüne geçilmelidir. Kırsalda yaşayan gençlerimiz üretimden uzaklaşmakta, köylerimiz hızla yaşlanmaktadır. Tarımsal üretimi cazip kılacak teşvik modelleri geliştirilmeli, genç çiftçilere özel destek programları da artırılmalıdır.

Kuraklık riski ve su yönetimi de gözden kaçırılmamalıdır. Küresel iklim değişikliğinin etkisiyle kuraklık artık her yıl daha ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Özellikle yağışlara bağımlı üretim yapılan kırsal alanlarda verim düşmektedir. Sulama altyapılarının iyileştirilmesi, kapalı sistem sulama projelerinin daha da yaygınlaştırılması ve gölet yatırımlarının da artırılması elzemdir. Son yıllarda küresel ısınma ve iklim değişikliğinin etkileri ülkemizin dört bir yanında olduğu gibi Yozgat'ta da tarımsal üretimi ciddi şekilde etkilemektedir. Mevsim normallerinin dışında gerçekleşen ani dolu yağışları, aşırı sağanaklar, zirai don ve beklenmeyen hava olayları alınan tüm önlemlere rağmen çiftçimizin emeğini, alın terini birkaç dakikada heba etmektedir. Özellikle bu yıl Yozgat Merkez, Yerköy, Çandır, Sarıkaya ve Boğazlıyan ilçelerimize bağlı onlarca köyde meydana gelen dolu ve sel felaketi arpa, buğday, nohut ve mercimek gibi temel ürünlerde ciddi verim kayıplarına yol açmıştır. Hem rekolte düşmüştür hem de çiftçimizin borç yükü artmıştır. Felaket sonrası zarar gören arazilerin sadece yüzde 25'inin TARSİM kapsamında

sigortalı olduğu tahmin edilmektedir. Çiftçilerimizin kiralık olarak ekim yaptığı arazilerde ise ayrıca bir sigortalama problemi çıkmaktadır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak çiftçimizin sesi, köylümüzün nefesi olmaya devam edeceğimizi ifade ediyorum. Yüce Meclisimizi zarar gören alanların afet kapsamına alınması konusunda sorumluluk almaya davet ediyorum. Aksi hâlde bu zor durumla çiftçilerimiz kendi imkânlarıyla başa çıkamayacaktır.

Değerli milletvekilleri, Yozgatlı çiftçimiz toprağına sadık, vatanına bağlı, üretmeyi seven insanlardır. Yeter ki devletimiz desteğini hissettirsin, planlı ve sürdürülebilir politikalarla bu milletin evlatlarının meğı heba olmasın diyorum.

Ve Sayın Başkan, milletvekillerimiz; şu an misafir locasında da Akdağmadeni ilçemizin değerli köy muhtarları ve mahalle muhtarları bulunmakta Belediye Başkanımız ve ilçe başkanımızla. Yüce Meclis adına, sizler adına, Yozgat milletvekillerimiz adına da hoş geldiniz diyorum Yozgatlı muhtarlarımıza. (AK PARTİ, CHP, MHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Her birinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Sedef.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Öür dilerim sizden.

Öncelikle hatibe çiftçinin sorunlarını dile getirdiğı için ben teşekkür ediyorum. Yani bu Urfa'nın kaderi ne olacak? Yozgat'ın elektriğı kesilmiyor, suyu düzenli veriliyor ama Şanlıurfa'nın, çiftçinin suyu da kesiliyor, elektriğı de kesiliyor. Türkiye 81 il; böyle bir ayrımcılık olabilir mi?

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Tanal.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın, Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Bütün illerimizin sorunlarını çözmek zorundayız. Bu konuda bütün milletvekilleri elbette ki kendi seçilmiş oldukları illerin sorunlarını buradan ifade etmek ve bu sorumluluğı yerine getirmek zorundalar. Şanlıurfa da bizim için aynı, Yozgat da bizim için aynı, Hakkâri de aynı, Kars da aynı. O yüzden, sorunlar çok, biliyoruz ama bu sorunları çözmek bizim görevimiz. Umarız ve diliyoruz ki bütün sorunlar çözölür Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Başkanım.

Ama Başkanım, yirmi üç yıldır iktidardalar, ne zaman çözülecek, bizim buna ömrümüz yetecek mi?

BAŞKAN - Peki Sayın Tanal, teşekkür ederiz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, o zaman Ankara'nın sularını da ben konuşayım ya, Ankara'nın da su sorunu var.

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden misafirlere "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Misafirler gidiyorlar, biz de Divan adına misafirlere tekrar hoş geldiniz diyoruz, teşekkür ediyoruz.(AK PARTİ, CHP, MHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, şimdi, normalde, sisteme giren ilk 20 milletvekiline söz vermem gerekiyor ancak ben dün çok fazla sayıda sayın milletvekiline söz verdim yerinden. Bugün sisteme giren milletvekili sayısı 50, takdir edersiniz ki hepsine söz vermek biraz zaman alır. Ben bu oturumda 30 milletvekiline söz

vereceğim, diğer, geri kalan arkadaşlarımıza gün içerisinde peyderpey söz vererek bu söz taleplerini yerine getirmeye çalışacağım. Hepsine bir anda söz vermek gerçekten çok zaman alıyor ve kanuna geçmekte de zorlanıyoruz. Takdir edersiniz ki böyle bir sorunumuz var amasisteme giren bütün milletvekili arkadaşlarıma da söz vereceğim, bunun da sözünü ben size vermiş olayım.

Sayın Sami Çakır...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, savunma sanayisinin önemine ilişkin açıklaması

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) - Sayın Başkan, etrafımız ateş çemberi, dost belli değil, düşman belli değil. İttifaklar, Birleşmiş Milletler, NATO metinlerde yazılı olanların dışında bir dünyanın oluşturulması adına hareket eden kurumlar hâline gelmiş durumda. Onun için savunma sanayisine yönelik hedef, yapılan ve gelinen yerle ilgili olarak niyet ve emek dengesinin takdir edilmesi son derece önemlidir. Atılan her adımı, yapılan her işi basitleştirme çabalarını basit buluyorum. Son gelişmeler bu alandaki çalışmaların önemini bir kez daha teyit etmeyi gerektiriyor. Teker tedariki yapamayıp uçağınızı kaldıramadığınız günlerden ürettiğiniz muharip uçağa talep olduğuna şahit olmak sadece sevindirici değil, aynı zamanda gelecek nesillere aktaracağınız güzel bir miras olacaktır. Savaş çığırtkanlığı yapmaktan öte, dünyayı savaşa tımar etmeye çalışanların anlayacağı dille konuşmak mecburiyeti bunu gerektiriyor diyor, Genel Kurulu ve milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Mestan Özcan...

3.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, Yükseköğretim Kurumları Sınavı'na giren gençlere ilişkin açıklaması

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz hafta sonu ülkemizin dört bir yanında milyonlarca gencimiz Yükseköğretim Kurumları Sınavı'na girdiler. Öncelikle bu büyük sınav organizasyonunu başarıyla yürüten ÖSYM'ye, sınav güvenliğini sağlayan güvenlik güçlerimize, Millî Eğitim camiamıza ve sürece katkıda bulunan tüm kamu personeline teşekkür ediyorum. Bu sınav sadece bir bilgi testi değil, aynı zamanda emek, sabır ve azmin bir karşılığıdır. Aylarca, hatta yıllarca çalışan gençlerimiz büyük bir gayretle bu sınavlara hazırlandılar. Sonuç ne olursa olsun bu ülkenin geleceği sevgili gençlerdir; her biri bir ışık, bir umut, bir değerdir. Onlara düşen çalışmaksa bizlere düşen de onların önünü açmak, imkân sunmaktır.

Ben, başta Tekirdağlı hemşehrilerim olmak üzere, bu sınavda ter döken, emeğiyle bir yerlere gelmek isteyen tüm genç kardeşlerimizi yürekten kutluyor, yollarının açık, alınlarının ak olmasını diliyorum; yüce Meclisten genç kardeşlerime hayat yolculuklarında başarılar diliyorum.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Güzelmansur...

4.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Hatay'ın Samandağ ve Defne ilçelerinin okul sorununa ilişkin açıklaması

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hatay'da 6 Şubat depremleriyle 210 okulumuz kullanılamaz hâle geldi. Depremin üzerinden tam yirmi sekiz ay geçmesine rağmen bu okulların yerine yapılan kalıcı okul sayısı çok az. Bazı ilçelerimizde okul yapımları devam ederken ancak her ne hikmetse, depremin en ağır yıkımı yaşattığı ilçelerimizden Defne'de, Samandağ'da temeli atılan okul sayısı çok az. Bu ilçelerimizde eğitim hâlen konteyner sınıflarda, çevre ilçelerde veya başka okullarda sürdürülüyor. Veliler, öğretmenler ve binlerce öğrenci bu mağduriyetlerini duyurmak için haftalardır oturma eylemi yapıyor "Eğitim haktır." diye haykırıyor, okul istiyorlar. Maalesef, iktidar yine görmüyor, duymuyor. Ben buradan iktidara sesleniyorum: Samandağ'da, Defne'de okul yapımlarına derhâl hız verin.

BAŞKAN - Sayın Nail Çiler...

5.- Kocaeli Milletvekili Nail Çiler'in, Kocaeli'nin Gebze ilçesinin şehir trafiğinden uzak bir vergi dairesi binasını hak ettiğine ilişkin açıklaması

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Kocaeli'miz vergi tahsilat oranında Türkiye 1'incisidir, tahakkukta 3'üncü sıradadır. 2024'te 845 milyar TL tahakkuk, 806 milyar TL tahsilatla liderdir. Gebze Üniversitesi, 10 OSB, serbest bölge, 4 teknoloji geliştirme bölgesi, TÜBİTAK, MAM, TÜSSİDE, TS, bilişim vadisi, 10 limanı, teknoloji transfer ofisleriyle Türkiye ekonomisine katkı sağlayan, sanayinin devleştiği, farklı kültürlerin bir arada yaşadığı, 65 ilden fazla ihracat yapan bir ilçedir. Gebze'de İlyasbey, Uluçınar, Gebze KDV İhtisas Vergi Daireleri ve Gebze Uygulama Denetim Müdürlüğü bulunmaktadır. 3 vergi dairesi ve Uygulama Denetim Müdürlüğüyle âdeta il gibi çalışan Gebze şehir trafiğinden uzak bir vergi dairesi binasını hak etmiştir. Mevcut binaya aylık 600 bin TL'den fazla kira ödenmektedir. Bu yük yerine kalıcı bir çözüm istiyoruz. Sayın Bakanımızın ve Valimizin ilgisini bekliyoruz.

BAŞKAN - Sayın Burcugül Çubuk...

6.- İzmir Milletvekili Burcugül Çubuk'un, mevsimlik işçilerin ve çocuklarının sağlık sorununa ilişkin açıklaması

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Teşekkürler.

Partimizin Barış ve Demokrasi Buluşmaları kapsamında geçtiğimiz pazar Manisa Şehzadeler'de tarım işçilerini ziyaret ettik ve şöyle bir tabloyla karşılaştık: İki aydır bölgede bulunan ve ahırdan bozma yerlerde yaşayan, tuvaletlerini kendileri kazmak zorunda olan tarım işçilerinden Feleknaş dokuz aylık bebeğinin aşı zamanı gelmesine rağmen sağlık ocağının bu aşığı yapmayı reddettiğini söyledi. Buradan Sağlık Bakanlığına sesleniyorum: Mevsimlik işçi olarak ülkenin değişik bölgelerine gitmek zorunda kalan, özellikle Kürt illerinden gitmek zorunda kalan mevsimlik işçilerin ve özellikle de çocukların sağlığı bir halk sağlığı sorunudur. Bununla ilgili herhangi bir şekilde sağlık ocaklarını zorda bırakmayacak çözümler üretilmek ve bu aşılar yapılmak zorundadır. Bir bebeğin sadece bu nedenle aşısız bırakılması açıkçası suçtur da. Sağlık Bakanlığı hem hastanelerde hem de sağlık ocaklarında bu sorunu çözmelidir.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Aşıla...

7.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla'nın, zeytinliklere ilişkin açıklaması

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Şimdi de zeytinler. Neymiş efendim, zeytinlikleri taşıyacaklarını! Zeytinin bereketini, kültürünü, medeniyetini, heyecanını nereye ve nasıl taşıyacaksınız? Madeni bir defa çıkarırsınız olay biter ama bir zeytin ağacı size binlerce yıl ürün vermeye devam eder, binlerce yıllık bir birikim oluşturur, kültür ve medeniyet oluşturur; bunları ne yapacaksınız? Zeytinlikleri katletmek âdeta kültür ve medeniyeti katletmek gibidir, Cenab-ı Allah'ın verdiği nimetlere nankörlük etmektir, insanlara saygısızlık etmektir. Bütün bunları birlikte düşündüğümüzde zeytinin ekonomisini zeytin ve yağ satışıyla hesaplayamazsınız. Kaldı ki zeytin ve yağ satışlarını ele alsanız ve birkaç binle çarpsanız oradaki madenden elde edeceğiniz gelir inanırın devede kulak kalır, kulak.

Zeytinlere kıymayın diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Zeki İrmez...

8.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, Şırnak'ın Güçlükönak ilçesine bağlı Fındık beldesinin temiz su mağduriyetine ilişkin açıklaması

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Şırnak'ın Güçlükönak ilçesine bağlı Fındık beldesindeki halk maalesef günlerdir temiz suya erişemiyor, yaklaşık 200 hanenin, 1.500 insanın yaşadığı bu beldede musluklardan neredeyse bir damla su akmıyor. Temiz suya erişim hakkının yok sayılması karşısındaki halk çaresiz, öfkeli ve haklı olarak isyandadır. Fındık Belediyesinin ve idari makamların bu mağduriyeti neden gidermediğini buradan

soruyoruz. Mevcut belediye başkanıysa utanmadan halkın susuzluğu abarttığını söyleyebiliyor. Temiz suya erişim temel bir insan hakkıdır, bu hakkın yok sayıldığı yerlerde salgın hastalıkların başlaması, toplumun huzurunun bozulması an meselesidir. Fındık halkının su sorunu derhâl çözülmeli, halka karşı bu vurdumduymazlık son bulmalıdır.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Bilal Bilici...

9.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, Kültür ve Turizm Bakanlığına yönelik iddialara ilişkin açıklaması

BİLAL BİLİCİ (Adana) - Kültür ve Turizm Bakanlığının Ekrem İmamoğlu'nun tutuklanmasına tepki gösteren bazı sanatçılara karşı konser yasağı getirdiğine dair iddialar ortalıkta dolaşmakta. Eğer bu doğruysa kabul edilemez bir durum, vahim bir durum. Sanatçılar düşüncelerini özgürce ifade edebilmeli, farklı görüşleriyle topluma ışık tutabilmelidirler. Çağdaş, modern, dünyayla iç içe toplum anlayışından uzak bir anlayış bu, bağdaşmayan anlayış bu. Birilerinin hoşuna gitmeyen bir görüş dile getirildi diye sanatçılara yasak getirilmesi kültürel mirasın siyasete alet edilmesidir, bu tutum hem sanata hem de demokrasiye zarar vermektedir. Bu iddialar doğruysa Kültür ve Turizm Bakanlığı derhâl geri adım atmalıdır.

BAŞKAN - Sayın Murat Çan...

10.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'un Atakum ilçesindeki Kızılay Kampı'na ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Gizli tanık iftiraları, deli saçması iddia ve yalanlarla Cumhuriyet Halk Partili belediyelere kumpas kuranların kendi yönettikleri belediyelerde çevirdikleri dolapları, yaptıkları talanı yüzlerine çarpmak boynumuzun borcudur. Seçim bölgem Samsun'da, Samsunun incisi Atakum ilçemizde büyük bir yağma gerçekleşmektedir şu an. AKP'li Büyükşehir Belediyesi, Belediye Meclis üyelerimizin tüm itirazlarına rağmen, ilçemizde kalan son nefes alanlarından biri olan ve seksen yıldır gençlik kampı olarak hizmet veren Kızılay Kampı'nı imara açıp ticaret ve turizm alanına dönüştürdü. Gençlere yardımlaşma, dayanışma, gönüllülük, spor kültürünü aşılayan bu kamp şimdi AVM ya da otel olacak. Bu yalnızca bir imar meselesi değildir, bu bir vicdan meselesidir. Orada her Kızılay gönüllüsünün ve her Atakumlunun hakkı var.

Yağmacılar bu suçların hesabını mutlaka verecekler diyor, saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Serkan Sarı...

11.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, AKP iktidarına seslenmek istediğine ilişkin açıklaması

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

2025 yılını Aile Yılı ilan eden AKP iktidarına sesleniyorum: Yarattığınız ekonomik kriz sebebiyle son beş yılda evlilik maliyetleri yüzde 600 artmış durumda. Bugün gençlerimizin bir yuva kurmak için en az 1 milyon TL'yi gözden çıkarmaları gerekiyor. Bu yetmiyormuş gibi, gençleri özendireceğiz diye 150 bin lira kredi borcuna batırıyorsunuz, ayrıyeten kadınlarımızın soyadı üzerinden de para gasbetmeye çalışıyorsunuz. Anayasa Mahkemesinin verdiği karar doğrultusunda kadınlar kendi soy isimlerini kullanabilecekken, dokuz aylık bir süre verilmesine rağmen aradan geçen on yedi ayın sonunda hâlâ yasal düzenleme Meclisimiz tarafından yapılmış değildir ve buradan elde ettiğiniz gelir...2024 yılında ehliyet, pasaport, kimlik gibi yenileme ücretleri için kadınların en az 3 bin lira para ödemesi gerekiyor ve buradan, yeni evlenenlerden 1,4 milyar lira, boşananlarsa 400 milyon lira bugüne kadar tahsilat yaptınız. Bu yasal düzenlemeyi acilen Meclisimize getirmek zorundasınız.

BAŞKAN - Sayın Ali Öztunç...

12.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a ve Cumhurbaşkanlığı Erdoğan'ın Kahramanmaraş'ta teslim ettiği deprem konutlarına ilişkin açıklaması

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sizlere hayırlı olsun diyorum.

Sayın Cumhurbaşkanlığı Erdoğan birkaç gün önce Kahramanmaraş'ta 250.000'inci konutun anahtarını teslim etti. İsteyenle Kahramanmaraş'a gitmeye hazırız, bakalım teslim edilen konutlar tamamlanmış mı,

hâlâ tamamlanmamış mı? Eksik konutları teslim ediyorlar ve insanlara “Burada oturun.” diyorlar. Örneğin, Elbistan’ın Büyükyapalak Mahallesi’nde 100’ün üzerinde TOKİ deprem konutu yapıldı, konutlarda altyapı yok, kanalizasyon yok, su yok. Diyorlar ki: “Kanalizasyonun olmadığı, suyun olmadığı bu konutta oturun.” Bu, insanlığa da sığmaz, hiçbir şeye de sığmaz. Ekinözü’ne söz verdiler doğal gaz getireceğiz diye, “doğal”ı gitti “gaz”ı kaldı, yalan olduğu ortaya çıktı. Pazarcık’ta çevre yolu yapılacak diye söz verdiler, orada da gaz kaldı, çevre yolu falan yapılmadı. Kahramanmaraş’a gidip hava atmak kolay ama hizmete gelince hizmet yok.

BAŞKAN - Sayın Reşat Karagöz...

13.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz’ün, Toprak Mahsulleri Ofisinin buğday ve arpa için açıkladığı taban fiyatına ilişkin açıklaması

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından buğday için 13,5 lira, arpa için 11 lira olarak açıklanan taban fiyat Türk çiftçisine yazdırılmış açık bir ölüm fermanıdır. AKP Hükûmeti, kuraklıkla boğuşan, zirai donla mücadele eden, yüksek enflasyon altında ezilen üreticiye en erken 2026 Şubatında vereceği 2,5 liralık destekle övünür hâle gelmiştir. Üreticilerinin sorunlarından bihaber olan iktidarın en büyük görevi Türk çiftçisini değil Ukrayna ve Rus çiftçisini sevindirmek olmuştur. Yerli üretici icra dosyaları arasında boğuşurken ithalat lobileri servetlerine servet katmıştır. Bu açıklanan fiyatlar karşısında halk pahalı ekmeğe, çiftçiye açlığa mahkûm edilecektir.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu topraklarda alın terinin karşılığını bulduğu, üreticinin baş tacı edildiği günler için mücadelemize devam edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Yılmaz Hun...

14.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun’un, Iğdır İl Özel İdaresinin Kurban Bayramı arifesinde yaptığı işe alım ihalesine ilişkin açıklaması

YILMAZ HUN (Iğdır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Iğdır İl Özel İdaresi Kurban Bayramı arifesinde resmî tatilin başladığı saat olan on ikiden yalnızca bir saat önce, on bir-on iki arası 40 kişilik işe alım ihalesi yapmıştır. Başvuru şartlarına sağlık raporu gibi evrakları ekleyip süreyi kasten imkânsız hâle getirmişlerdir. Bu, yandaş kayırma, torpil ve halkın alın terine ihanettir. İşsizlik milyonları aşmışken kamuya personel alımı bu denli sinsice yürütülemez. İl Özel İdaresi Genel Sekreteri ve sorumlu yöneticiler açıkça kurnaz bir planla kendi adamlarını işe yerleştirmişlerdir. Kürt, Azeri, Terekeme halkları yandaaş yönelik bu işe alım ihalesinde bir ağızdan itiraz etmektedir. Bu rezalet kamu bürokrasisinin çürümüş hâlinin özetidir. Bu skandalın takipçisi olacağız, halkın hakkını yedirmeyeceğiz. Torpil, talan düzeni değişmelidir. Liyakatsiz, yandaş uygulamalar kabul edilemez diyoruz, teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN - Sayın Süleyman Bülbül...

15.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül’ün, orman yangınlarıyla mücadeleye ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ülkemizde geçtiğimiz yıl 3.800 orman yangını çıktı, bu yangınlarda 27 bin hektar alan zarar gördü. 2023’te ise 2.520 orman yangınında 15.520 hektar alan zarar gördü. Anayasa’nın 169’uncu maddesi ormanların korunmasının ve gözetiminin devletin görevleri arasında olduğunu vurgular ancak ihmaller, dikkatsizlik ve kasıt her yıl yeni felaketlere yol açıyor; ne yazık ki müdahaleler geç kalıyor. Memleketim Aydın’da geçtiğimiz hafta sonu 11 farklı yangın çıktı, alevler yerleşim yerleri ve ormanlara sıçradı, yetersiz müdahalelerle yangın söndürülmeye çalışıldı. Peki,

yangın söndürme uçaklarımız nerede? Var olanları satıyorsunuz ve sayısı ise yetersiz. Uçak filosunu yıllar içinde çürümeye terk eden bir anlayışla her yaz ülkemizi, ormanlarımızı ateşe teslim ediyorsunuz. Kıyı alanlarında yanan orman alanlarını rant için yandaşlarınıza peşkeş çekiyorsunuz. Bu yangınlar doğal afet değil siyasi tercihler ve ihmallerin sonucudur. Türkiye yanıyor, siz hâlâ izliyorsunuz, bahane değil...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Aykut Kaya...

16.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Antalya'nın Kumluca ilçesinin elektrik altyapı sorununa ilişkin açıklaması

AYKUT KAYA (Antalya) - Kumluca ilçemizin merkez dışındaki mahallelerinde büyük bir elektrik altyapı sorunu yaşanıyor. Çaltı, Yeşilköy, Karaağaç, Altınyaka gibi mahallelerimizde vatandaşlarımız iki, üç güne varan elektrik kesintileriyle karşı karşıya kalıyorlar. Elektrik altyapısı kırk yıl öncesinden kalma, ahşap direkler çürümüş, bazıları yıkılmış durumda; yenilenmek yerine tellerle birbirine bağlanarak ayakta tutulmaya çalışılıyor, hatlar orman içerisinden geçtiği için orman yangını riski de doğuruyor. Evde buzdolabı çalışmıyor, yiyecekler bozuluyor; çiftçi dinamoyu çalıştıramıyor, sulama yapamıyor; evde tıbbi cihaza bağlı yaşayan hastalar için de ciddi risk oluşmakta; günlük yaşam da tarımsal üretim de sekteye uğruyor. 2025 yılında Türkiye'nin en verimli topraklarından biri olan Kumluca'da bu altyapı eksikliği kabul edilemez. Buradan Enerji Bakanlığına ve Akdeniz EDAŞ'a çağrıda bulunuyorum: Elektrik hatları, trafo sistemleri ve tüm dağıtım altyapısı bir an önce yenilenmelidir.

Kumluca'mızın sesi olmaya devam edeceğiz.

BAŞKAN - Sayın İzzet Akbulut...

17.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Ulusal Süt Konseyinin tavsiye fiyat olarak belirlediği süt fiyatına ilişkin açıklaması

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ulusal Süt Konseyi ocak ayında, yılbaşında süt üreticilerin verecekleri süt fiyatını tavsiye fiyat olarak belirledi; 17.55 TL. O günden bugüne süt üreticilerimizin girdi maliyetleri her ay yükselmekte, örneğin, besi yemleri ocak ayında 613 liraydı, şubatta 618, martta 633, nisanda 663, mayısta 678, haziranda 725 lira ama süt fiyatları ne yazık ki daha hâlâ aynı fiyatta seyretmekte; bir artış bekliyorlar. Seçim bölgem Burdur'da olduğu gibi Et ve Süt Kurumu yoksa zaten özel sektör bu fiyatların da çok altında süt üreticilerinden fiyat almakta.

Bu anlamda, Ulusal Süt Konseyinin bu yem fiyatlarının artışını göz önüne alarak süt fiyatlarında bir güncelleme yapmasını, bir artışa gitmesini, süt üreticilerimizin yaşadığı mağduriyetin giderilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN - Sayın Orhan Sümer...

18.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, kamu emekçilerinin taleplerine ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Toplu sözleşme talepleri kapsamında, kamu çalışanlarında yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik mutlaka adımlar atılması gerekmektedir. Büyükşehirlerde memurlara aylık 15 bin TL kira desteği, 2026 yılı için yüzde 30 maaş zammı, yüzde 15 sabit vergi oranı ve fazla mesai ücretinin artırılması ekonomik olarak mutlaka yapılması gerekmektedir. Ayrıca, 3+1 zorunlu hizmetin 1+1'e indirilmesi, eş durumu tayinlerinin kolaylaştırılması ve her 600 çalışana kreş desteği öngörülmelidir. Doğum izni, bayram ikramiyesi, giyim, çocuk yardımı gibi aslında temel olan ihtiyaçlar göz ardı edilmemelidir. Söz verilmesine rağmen uygulanmayan 3600 ek gösterge uygulaması gibi talepler kamu emekçilerinin refahını artırmaya ve iş

barışı sağlamaya yöneliktir ve mutlaka yapılması gerekmektedir. Devletin memuru kirasını ödeyemez, çocuğuna harçlık veremez, pazar torbası dolduramaz hâle gelmemelidir.

BAŞKAN - Sayın Nermin Yıldırım Kara...

19.- *Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Hatay'da yerinde dönüşüm ve e-defter berat yükleme sürelerine, mali müşavirlere ilişkin açıklaması*

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

30 Haziran seçim bölgem Hatay'da yerinde dönüşüm süreçlerinin son günü. Yurttaşlarımız, yerel dinamikler ve siyasi parti ayırt etmeksizin tüm dinamikler bu sürenin uzatılmasını istiyor; buradan Bakana çağırımızdır.

Yine, mücbir sebep hâli sona eren mükelleflerimiz açısından e-defter beratlarının yükleme sürelerinin de uzatılmasını istiyoruz. 2023-2024 yılı ile 2025 yılının ilk üç ayındaki defter beratlarının süreleri en az altı ay ile bir yıl arasında uzatılmalıdır çünkü Hatay'da sürekli elektrik kesiliyor, internet yok. Dolayısıyla mali müşavirler çok zorlanıyor. Türkiye'deki mali müşavirler bu beratların yılda bir defa yapılmasını, yeşil pasaport ve mali takvimin uygulanabilir olmasını istiyor çünkü Türkiye Cumhuriyeti'ndeki mali müşavirler değerlidir.

BAŞKAN - Sayın Mühip Kanko...

20.- *Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, Tarım ve Orman Bakanının pestisitlerle ilgili açıklamasına ilişkin açıklaması*

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Son bir buçuk ayda Türkiye'den Avrupa ülkelerine ihraç edilen 54 tarım ürünü zararlı ve kanserojen maddeler içerdiği gerekçeyle tek tek iade edilmiştir. Şeftali, limon, helva, yeşil ve kırmızı biber hatta Dubai'ye gönderilen çikolata bile pestisit içerdiği için geri gönderilmiştir. Yani hem soframızın hem ihracat gelirimizin temel ürünleri artık zehirli ürün kategorisinde değerlendirilmektedir. Bu skandala rağmen Tarım ve Orman Bakanı defalarca yapılan çağrılara rağmen "Pestisit verilerini açıklamıyoruz." deme cüretini göstermiştir. Bu yalnızca bir skandal değil, doğrudan halk sağlığına karşı işlenmiş bir suçtur. Bu açıklama "Zehirli ürünleri kim yiyor, kimin sağlığı tehlikede bizi ilgilendirmmez." demektir. Bu, üreticiye de tüketiciye de hakarettir. Bu, Türkiye'nin itibarına vurulmuş bir darbedir. Sayın Bakan, ünvanınız Tarım Bakanı olabilir ama suskunluğunuzla tarımı da ve halkı da zehirlere teslim eden bir ihanetin faili konumundasınız

BAŞKAN - Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu... Yok.

Sayın Zeynep Oduncu Kutevi...

21.- *Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'nin, Şırnak'ta yaşanan çocuk istismarlarına ilişkin açıklaması*

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Özellikle kürdistanda korucu, asker ve polis eliyle kadınlara ve kız çocuklarına yönelik taciz, tecavüz, şantaj ve çocuk istismarı on yıllardır sistematik bir şekilde sürüyor. Geçtiğimiz günlerde Şırnak'ta 4 çocuk, Kozluk'ta 6 yaşındaki bir çocuk istismara uğradı. Bu suçlar münferit değil, cezasızlıkla beslenen sistematik bir politikanın sonucudur. Bu ülkede çocuklara ve kadınlara yönelik suçlar sistematik hâle geldiyse nedeni açık, cezasızlıktır ama biz buna alışmayacağız, susmayacağız. Biz bu karanlığa teslim olmayacağız. Her çocuğun, her kadının sesi olmaya, bu suça ortak olan yapıları ifşa etmeye, çocukları korumak için, kadınları yaşatmak için, adaleti sağlamak için mücadele etmeye devam edeceğiz. Faillerin en ağır şekilde cezalandırılmasının da takipçisi olacağız.

Teşekkür ediyorum Başkan.

BAŞKAN - Sayın Hasan Arslan...

22.- *Afyonkarahisar Milletvekili Hasan Arslan'ın, Afyonkarahisar'da yayınlanan Kocatepe gazetesine ilişkin açıklaması*

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Altmış yıldır Afyonkarahisar'da yayın yapan Kocatepe gazetesi CHP'li belediyenin baskıcı tavrıyla susturulmak isteniyor. Kurgu CİMER şikâyetleriyle on beş gün içerisinde kolon kesimi, kaçak kat ve gürültü iddialarıyla art arda yapılan baskın ve kasıtlı denetimler

bir sindirme operasyonudur. Sözde kolon kesildiği bahanesiyle kapısına “mühürlü” yazısının asılması resmen bir siyasi baskının sonucudur. Bunun delili ise üniversiteden alınan kolon kesilmediğine dair bilimsel rapordur. Aynı zamanda belediye başkanı adayı olan gazetenin sahibinin denetim sonrası belediye başkanının eşiyle CHP il binasında görüşmeye çağırılması Afyonkarahisar Belediyesinin aba altından sopa gösterdiğinin de kanıtıdır.

Belediye Başkanının kendisine muhalif olan basını farklı yollardan baskıyla susturmaya çalışması tam anlamıyla siyasi yozlaşmadır. Bırakın basın sizi eleştirebilsin, hata yapmanızı önlesin ve hizmet kalitenizi artırsın. Unutulmasın, Afyonkarahisar’da ne gazeteciler susar ne halk boyun eğdi. Bugün Afyonkarahisar’ın hafızası olan Kocatepe gazetesini, yarın başkalarını susturmaya çalışmanıza müsaade etmeyeceğiz.

BAŞKAN - Sayın Perihan Koca...

23.- *Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, KHK'lilerin taleplerine ilişkin açıklaması*

PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

KHK zulmü devam ediyor. Ne yazık ki OHAL’in olağanlaştığı, keyfiliğin kural hâline getirildiği, hukukun askıya alındığı bir KHK rejiminin içerisinde soluk alıp veriyoruz ve dokuz yıldır KHK’lerin yol açmış olduğu yıkım derinleşerek sürüyor. KHK’li ihraçlar bir güvenlik tehdidi olarak sunulsa da gerçekte iktidar eliyle yürütülen bir cezalandırma politikasıdır, toplumsal dizayn projesidir ve geldiğimiz aşamada KHK’ler bir sosyal cinayete dönüşmüş vaziyette. Bu zulmün son bulması için KHK’ler derhâl iptal edilmelidir, tüm ihraçlar hiçbir ayrıma uğramaksızın görevlerine iade edilmelidir. KHK’liler ayrıcalık ya da merhamet değil, adalet talep ediyorlar, bu adalet çağlığını duyun.

BAŞKAN - Sayın Çiçek Otlı...

24.- *İstanbul Milletvekili Çiçek Otlı'nın, İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı bir anonim şirkette işten atılan 3 işçiye ve Şişli Belediyesinde çalışan emekçilere ilişkin açıklaması*

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Sayın Başkan, İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı BELTUR Anonim Şirketinde çalışan ve DİSK’e bağlı DEV. TURİZM-İŞ Sendikasına üye olan 3 işçi WhatsApp yazışmalarında TOLEYİS ve TİS görüşmelerini eleştirdikleri için işten atıldılar ama işten atılma gerekçeleri işverene hakaret ve bu konudaki amirlerine tehdit olarak sunuldu. İşçilerin işlerine geri dönmelerini istiyoruz.

Şişli Belediyesine kayyum atandıktan sonra Şişli Belediyesinde çalışan emekçilerin maaşları eksik yatırılıyor, mesai ve ikramiyeleri ödenmiyor, TİS’ten doğan hakları gasbediliyor, cumartesi izinleri hafta içinde kullanılması isteniyor, sendikalı olmaları ise sorun oluyor. Şişli Belediyesinde çalışan işçilerin doğal talepleri ve hakları kabul edilmelidir.

BAŞKAN - Sayın Ali Bozan...

25.- *Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, Covid yasası mağdurlarına ilişkin açıklaması*

ALİ BOZAN (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Geç kalınan acil bir gündemden söz edeceğim bugün; hasta tutsaklar ve Covid yasası mağdurları. Hâlâ bu Meclisten çıkacak bir درمانı bekleyen milyonlar var. Hasta tutsaklar acil gündemlidir ve derhâl serbest bırakılmalıdırlar. Covid yasası mağdurları da büyük bir haksızlığı yaşıyorlar, yaşadıkları eşitlik ilkesine aykırı, bir anlamda hukuksuz bir tutuklamayla mahkûmlar. Meclisin tatile girmesi 31 Temmuz Covid yasası mağdurları için büyük bir haksızlık olacak. Bizim, bu halkın taleplerini yerine getirmek ve demokrasiyi işlemek dışında önemli bir işimiz yok. Meclisi cezaevlerinin dertlerine درمان olacak bir yargı paketini düzenlemeye çağırıyoruz. Kimseyi daha fazla bu eşitsizliğin kurbanı etmeye hakkımız yok. Meclis tatilini bir kenara bırakıp özgürlüğünü arzulayan mahpuslar için gereken çalışmaları süratle gerçekleştirmemiz gerekiyor.

BAŞKAN - Sayın Ayten Kordu...

26.- *Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, Dersim'in sorunlarına ilişkin açıklaması*

AYTEN KORDU (Tunceli) - Teşekkürler Başkan.

Dersim’de uzun yıllardır kentin bütününde ciddi ulaştırma, altyapı ve üstyapı sorunları yaşanmaktadır. Elektrik, yol ve su gibi en temel insani ihtiyaçlar bile yeterince karşılanmamakta; yine, hâlâ bu hizmetlerin hiç ulaşmadığı birçok köy bulunmaktadır. Sürekli yaşanan elektrik ve su kesintileri ise halkın hem

sağlığını hem de özellikle köyde yaşayan halkımızın ekonomik olarak koşullarını ciddi biçimde olumsuz etkilemektedir. Yine, yol bariyerlerinin eksikliği, uyarıcı trafik levhalarının yetersizliği, ışıklandırma sistemlerinin eksikliğiyle sık sık kazalar yaşanmakta ve can kaybı meydana gelmektedir. Bunların tekrar gözden geçirilmesi mutlaka gerekli.

Yine, kentte sürekli “turizm kenti” denilerek yapılan çağrıların hiçbir altyapı hazırlığı bulunmamakla birlikte doğa ve yaşam alanlarımız sistematik biçimde tahrip edilmektedir. Kayyım politikaları ve doğa talan yasalarıyla kent ve yaşam alanlarımız yaşanmaz hâle getirilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYTEN KORDU (Tunceli) - Dolayısıyla ilgili bakanlıklara sesleniyoruz: En temel ihtiyaçlarımızı karşılayacak adımlar mutlaka atılmalıdır.

BAŞKAN - Sayın Elvan Işık Gezmiş...

27.- *Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, çay üreticisinin mağduriyetine ilişkin açıklaması*

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çay üreticisinin Doğu Karadeniz'de ve temsil ettiğim il Giresun'da artan girdi maliyetleri karşısında açıklanan fiyat ve çay alım kotasının düşüklüğünden dolayı mağduriyeti devam etmektedir. Üretici yaş çayını satmakta zorlandığı gibi alacağını da vadeli ödemelerle aldığından ekonomik sıkıntılara katlanmaktadır. Giresun'da çay üretiminde ilk sırada yer alan Eynesil ilçemizde yaklaşık 45 bin ton yaş çay üretimi yapılmaktadır fakat ÇAYKUR kota uygulaması nedeniyle bin ton gibi bir alım yapmakta, üreticilerimiz çayını satmakta zorlanmaktadır. ÇAYKUR kota uygulaması düzenlenmeli, bölgenin ihtiyacı doğrultusunda yaş çay alımı için yeni fabrika kurulmalıdır. Çay millî ürünümüzdür, çay üreticisi korunmalıdır.

BAŞKAN - Sayın Ayça Taşkent...

28.- *Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent'in, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a, kamu işçilerine teklif edilen zam oranına ilişkin açıklaması*

AYÇA TAŞKENT (Sakarya) - Teşekkür ediyor ve yeni görevinizde başarılar diliyorum Sayın Başkan.

Bugün bir kez daha emeğin, alın terinin sesi olmak için söz aldım. Sakarya'da hem TÜRASAŞ'ta hem de Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesi önünde kamu işçileri “Geçinemiyoruz.” diyerek alanlara çıktı. 600 bin kamu işçisine reva görülen yüzde 16'lık zam teklifi bırakın insanca yaşamayı, açlık sınırının bile altında bir hayatı dayatıyor. İşçilerimiz bu ülkenin omurgasıdır, rayları döşeyen de hastanelerde can kurtaran da onlardır. Bu sadece bir zam meselesi değil, bu bir geçim meselesidir, bir onur mücadelesidir. Tüm Türkiye'de emeğin sesine kulak verin. Sözleşme masasına gerçekçi ve adil bir teklif getirin; insanca yaşamı değil, açlık sınırını bile çok gören bu bakış açısını terk edin.

BAŞKAN - Sayın Talat Dinçer...

29.- *Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, akaryakıtta gelen zamlara ilişkin açıklaması*

TALAT DİNÇER (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Her gün akaryakıtta gelen zamlar şehir içi ve şehirler arası çalışan ticari araç sahiplerini kontak kapatmaya zorlamaktadır. Esnaf iflasın eşiğinde; minibüsçü, taksici, otobüsçü, servisçi mazota yetiştiriyor, zararına çalışıyor. Bu zam furyası sadece pompada değil, halkın boğazında patlıyor. Hem esnafı hem halkımızı eziyorsunuz. Vatandaş işe gitmekte, öğrenci okula gitmekte zorlanıyor çünkü her gün zam, taşıma ücretine yansıyor. Her artış toplumun sırtına vurulan yeni bir yükür. İktidarın her sabah uyguladığı akaryakıt zammı halkı değil, rantı gözetmektedir. Bu çarpık düzene karşı sesleniyoruz: Ticari araç sahipleri

için derhâl ÖTV'siz yakıt uygulaması başlatılmalı, bu adaletsizliğe son verilmelidir. Halkı yoksulluğa, ulaşımı felç etmeye, hayatı çekilmez hâle getirmeye hakkınız yoktur.

BAŞKAN - Sayın Harun Özgür Yıldızlı...

30.- Kocaeli Milletvekili Harun Özgür Yıldızlı'nın, Kocaeli'nin ulaşım sorununa ilişkin açıklaması

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) - Sayın Başkan, Türkiye ekonomisine en büyük katkıyı veren il Kocaeli'de ulaşım çilesi bitmiyor. İzmit-Başıskele-Gölcük ve Karamürsel arasında yolculuk yapmak eziyete dönmüş durumda. Sabah ayrı trafik, akşam ayrı trafik; işe gidenler iş yerine, öğrenciler okullarına yetişemiyor. 20 kilometre yol bir saati aşkın sürede aşılamıyor. İktidarın sürekli söz verdiği ama bir türlü hayata geçiremediği güney Marmara otoyolu derhâl yatırım programına alınıp bir an önce bu yola başlanılmalıdır. D130 Kara Yolu artık bu yükü taşıyamıyor. Türkiye'nin en çok vergisini ödeyen Kocaeli halkı artık bu eziyetten kurtulmak istiyor.

BAŞKAN - Sayın Sabahat Erdoğan Sarıtaş...

31.- Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, Siirt'in turizmine ilişkin açıklaması

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Teşekkür ederim Başkan.

Türkiye turizmde dünya sıralamasında ilk 10'da yer alırken Siirt gibi tarihi ve doğal zenginlikleriyle öne çıkan bir ilin 58'inci sırada olması hepimiz için düşündürücüdür. Botan Vadisi'nden Veyselkarani ve Tillo gibi manevi mirasa, termal kaynaklardan mağaralara kadar muazzam bir potansiyele sahibiz ancak ne yazık ki bu zenginlikleri tanıtacak, değerlendirecek projeler geliştirilmiyor. Siirt'te bir müze dahi bulunmaması, arkeolojik eserlerin başka illerde sergilenmesi kültürel hafızamızın başka şehirlerde yaşatılması demektir. Yaz aylarında doğa, kültür ve inanç turizmine dönük projelerin yokluğu yerli ve yabancı turistin ilgisini başka illere yönlendiriyor. Siirt'in ekonomik kalkınması için turizm artık bir seçenek değil zorunluluktur. Siirt'in değerleri kendi toprağında yükselmeli, kendi halkına...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Teşekkür ederim sayın milletvekilleri.

Yerinden birer dakikalık konuşmaları 30 arkadaşımızla tamamladık. Dediğim gibi, sisteme giren diğer arkadaşlarıma ara ara söz vereceğim.

Şimdi Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

YENİ YOL Partisi Grubu Başkanı Sayın Bülent Kaya odasına kadar geçti, gelince kendisine söz vereceğim.

İYİ Parti Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Turhan Çömez.

Buyurun.

32.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, çocukların iktidara verdiği karneye, Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'a ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum saygıdeğer milletvekilleri.

Geçtiğimiz günlerde öğrencilerimiz karne aldı; hepsini tek tek tebrik ediyorum, alınlarından öpüyorum, başarılar diliyorum. Peki, biz öğrencilere karne verdik ama öğrenciler iktidara nasıl bir karne verdi, çocukların karnesi nedir? Bir ona göz atmak istedim bugün bazı rakamlarla, bazı bilimsel verilerle.

Bakın, dünyada çocuklarına bayram hediye etmiş tek ülkedir Türkiye Cumhuriyeti, tek devlettir Türkiye Cumhuriyeti devleti fakat maalesef çocuklarını ihmal eden bir ülke hâline geldik. 720 bin çocuk işçimiz var, tam 720 bin. 1 milyon yavrumuz okula gidemiyor ve her yıl maalesef 70'ten fazla çocuğumuz iş kazalarında hayatını kaybediyor. Cumhurbaşkanlığı raporlarında var, 50 bin yavrumuz sokaklardan toplanmış dilencilik yaparken. Türkiye'nin düştüğü hâle bakın ve maalesef rakamlara baktığımız zaman suça karışan çocuklar, istismara uğrayan çocuklar, inanılmaz rakamlarla karşı karşıyayız. 2024'ün rakamları henüz elimizde yok ama 2023'ün rakamları korkunç: 537.583 çocuğumuz maalesef 2023 yılında adli makamlarla tanışmış o ya da bu gerçekçeyle. 178.834 yavrumuz suça sürüklenmiş, 242.875 çocuğumuz

da mağdur edilmiş ve ne yazık ki -bu rakam son derece vahim- 25.700 çocuğumuz cinsel istismara maruz kalmış, bir daha söylüyorum, 25.700 çocuğumuz cinsel istismara maruz kalmış, her Allah'ın günü 70 çocuk demek bu. Biz nasıl böyle bir ülke olduk ya, nasıl bu hale geldik biz? Bakın, geçtiğimiz günlerde İçişleri Bakanlığı bir operasyon yaptı, 110 çocuk torbacılık yaparken sokaklardan toplandı. Biz bunların üzerine gitmeyeceğiz de neyin üzerine gideceğiz Allah aşkına!

Şimdi, elimde bir rapor var, hani, “Niye bu kadar çok cinsel istismar artıyor?” diye konuşuyoruz veya konuşmamız gerekiyor ya; bir istismarcı, Diyarbakır’da, kendisi TRT Bölge Müdürlüğünde güvenlik görevlisi ve bir yavruya istismarda bulunmuş, cinsel tacizde bulunmuş. İstismara maruz kalan bu yavrunun ailesi mahkemeye vermiş, bununla ilgili dava süreci görülmüş ve mahkûm olmuş. Alınan ceza son derece yetersiz, son derece yetersiz bir cezadan bahsediyorum. Başka bir medeni ülkede olsa ömrü boyunca cezaevinden çıkamaz. Araştırdım “Ne var arkasında?” diye, baktım ki çok önemli bir AK PARTİ’li milletvekilinin yeğeni ve daha vahimi ne, biliyor musunuz? Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı bütün vakalarda müdahil olarak girer mahkemeye, o çocuğun, o mağdurun hakkını savunur ama bu olayda, maalesef, mahkemeye müdahil olmamış.

Buradan Sayın Bakana sesleniyorum: O mahkemeye gidip niye müdahil olmadın, tecavüz edilen o yavruya niye sahip çıkmadın; acaba, tecavüz eden kişinin arkasında bir siyasi güç vardı, ondan mı? Bu Genel Kurul kapanmadan Sayın Bakandan bununla ilgili cevap bekliyorum.

Tabii, genel olarak baktığımızda, çocuklarla ilgili 2025’in ilk beş ayındaki raporlara göz attığımızda son derece vahim bir gerçekle karşı karşıya kalıyoruz. Bakın, 365 yavrumuz, 365 çocuğumuz önlenebilir sebeplerden dolayı hayata veda etmiş. Korkunç rakamlardan bahsediyoruz, inanılmaz bir tablodan bahsediyoruz. 7’si akran şiddetinden can vermiş, 10’u ev içi şiddetten hayata veda etmiş -vahamete bakar mısınız- 4 yavrumuz cinsel şiddetten hayata veda etmiş beş ayda bu ülkede -2025’in ilk beş ayından bahsediyorum- ve 9’u da çocuk cinayeti. Kadın cinayetlerinden konuşuyoruz; Allah aşkına, “Türkiye Yüzyılı” dediğiniz bu yüzyılda çocuk cinayetlerinden de mi bahsedeceğiz? Ve böyle bir tablo; bakın, 2 çocuğumuz motokurye kazasında hayata veda etmiş, demek ki motokuryelik yapıyor. Bahsettım ya az önce, 720 bin çocuk iş yapıyor, işçi olarak çalışıyor diye. Bakın, bu tablolarla Türkiye’nin yoluna devam etmesi mümkün değil. Çocuklara sahip çıkmak mecburiyetindeyiz, çocukların karnını doyurmak mecburiyetindeyiz.

Elimde bir başka veri -TÜİK’in verisi- daha var: 2022’den 2023’e 0-5 yaş arası çocuk ölümlerinde tam yüzde 30 artış var. Yunanistan’a baktım, Bulgaristan’a baktım, ölüm oranları düşüyor; bizim ülkemizde yüzde 30 artış var. Bunun sebebini birilerinin izah etmesi lazım. Ben söyleyeyim hekim olarak: Açlıktan dolayı, sefaletten dolayı, yokluktan dolayı hayata veda ediyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bakın, bir başka çocuk, 7 yaşında yavrumuz. Geçtiğimiz günlerde Yozgat’ta beş yıldızlı şu otelde yüzerken hayata veda etti. Maalesef otelde hiçbir önlem alınmamış, can simidi dahi yok ve beş yıldızlı bir otel. Otel, oradaki Özel İdareden bazı siyasilere peşkeş çekilmiş. Bir daha söylüyorum: Bazı siyasiler var arkasında, tartışma yaratmamak için kimler olduğunu söylemeyeceğim iktidara ama bunun arkasına düşmek gerekir. Ve maalesef Turizm Bakanlığı bir sertifika vermiş, hani şu, Yunan sularında 1,5 milyar liralık yatlarla keyif çatan Bakan var ya “Güvenli oteldir bu.” demiş, sertifika vermiş -Turizm Bakanı- ve bizim 10 yaşındaki yavrumuz göz göre göre beş yıldızlı otelde hayata veda etti. Şimdi, niye bunları anlattım? Turizm Bakanlığıyla ilgili söyleyecek şeylerim var da onun için anlattım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - İstirham ediyorum, tamamlayacağım, konu önemli Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bakın, Kartalkaya yangını olduğunda çok tartışıldı, buradan ifşa ettim ve ilan ettim, dedim ki Turizm Bakanına: “Sen o yangının olduğunu saat 03.40’ta öğrendin -biliyorum o saatte öğrendiğini- peki, yangın mahalline hangi saatte gittin?” Cevap veremedi. Ben biliyorum hangi saatte gittiğini. Ne yapıyordu biliyor musunuz? Sabah saat yedide, orada yangın olduğunu bilmesine rağmen, bizim Turizm Bakanı Marriott Otel’de “smoothie”sini içip “gym” yapıyordu, spor yapıyordu ve kalkıp da olay mahalline bile gitmedi. Peki, böyle bir Bakan geldi de o yangın komisyonunda bir kere olsun ifade verdi mi, bir kere olsun açıklama yaptı mı, bir kere olsun izahat yaptı mı? Hayır, Komisyona dahi gelmedi. Elimde o Komisyonun bilirkişi raporu var, yazdığı notlar var, diyor ki bilirkişi: “Birinci derece sorumlu Turizm Bakanlığının bürokratlarıdır, Çalışma Bakanlığının bürokratlarıdır.” Bilirkişi yazmış buraya.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim, istirahat ediyorum.

BAŞKAN - Buyurun, lütfen tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Aynı şekilde, Komisyonda “Turizm ve Çalışma Bakanlığının bürokratları soruşturulsun.” demiş, burada notları var, burada aynı zamanda mahkemenin talebi var, “Turizm Bakanlığının ve Çalışma Bakanlığının bürokratları soruşturulsun.” demiş.

Şimdi, elimde bir yazı daha var, altında Mehmet Nuri Ersoy’un imzası olan bir yazı, geçen hafta yazmış bu yazıyı, diyor ki: “Ben bürokratlarımı soruşturmam, izin vermem.” Bakanlık bürokratlarının soruşturulmasına izin vermedi. Şimdi, niye vermedi, onu açıklıyorum, bütün Türkiye duysun niye verilmediğini. Bir isim var burada, işaretledim, bir isim var, çok önemli bir isim: Neşe Çıldık. Kimdir Neşe Çıldık, biliyor musunuz? Turizm Bakanının Etstur’daki kendi özel, şahsi şirketindeki müdürüydü. Aldı, bunu Turizm Bakanlığına getirdi, Yatırım Genel Müdürlüğünün başına getirdi; en önemli, en stratejik yerin başına getirdi. Peki, bu daire ne yapıyor? Bu daire ülkenin varlıklarını peşkeş çekiyor! Şimdi, size...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim, istirahat ediyorum, bitireceğim. Ne olursunuz bağışlayın, bir daha söz almayacağım.

BAŞKAN - Sayın Başkan, lütfen tamamlayalım.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bakın, şurada görüyorsunuz, Bodrum’un en kıymetli koylarıdır bunlar; Kissebükü Koyu, “Halikarnas Balıkcısı”nın mavi turunu başlattığı yer, dünyanın en güzel koyudur. 95 bin metrekaresel arazi burada önce AKP iktidarının ilk yıllarında Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından Sayın Bakanın şirketine verildi. Daha sonra Bakan ne yaptı, biliyor musunuz? Kendisi Bakanlığa geldiği zaman oradaki arazilerin, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı orman arazilerinin tam 25 bin metrekaresel bölümünü Turizm Bakanlığına aktardı. Sonra ne yaptı? Turizm Bakanlığından kendi şirketine aktardı. Şu güzelim koyları Turizm Bakanlığı önce Bakanlığa, ardından da Bakanın şahsi şirketine aktardı. Peki, bunun altında kimin imzası var, biliyor musunuz? Hepsinin belgeleri burada, Neşe Çıldık’ın imzası var. Sayın Bakanın özel şirketinden getirip Bakanlığa atadığı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bir cümle istirahat ediyorum, bitireceğim; söz veriyorum bitireceğim.

BAŞKAN - On dakika oldu Sayın Başkan.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bağışlayın beni, istirahat ediyorum, bitireceğim.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Bakanın özel şirketinden getirip de daha sonra Bakanlığa Genel Müdür olarak atadığı Neşe Çıldık’ın imzaları var; buyurun, imzası da burada. Ve bu kişi oradaki mahkeme tarafından suçlu görülmüş ki, Komisyon tarafından suçlu görülmüş ki, aynı zamanda oradaki bilirkişi heyeti tarafından suçlu görülmüş ki, denmiş ki: “Bunu soruşturalım.” Bakanlığa yazı yazmış

kanun gereği. Bakan Bey'imiz de diyor ki: "Ben bunu asla soruşturmaya müsaade etmem çünkü o benim şirketimden getirdiğim kıymetlidir çünkü o benim kendi şirketlerime Bakanlığımın arazileri tahsis ettiğim müdürümdür." Tarihine de baktım; Sayın Bakan herhâlde bu ret yazısına kendisi Yunan sularında keyif çatarken, o 1,5 milyar liralık yatıyla jakuzisinde eğlenirken, millet aç ve sefilken, milletin karnı doymazken bu imzaları attı. Aziz Türk milletinin takdirlerine ve tensiplerine arz ediyorum bu manzarayı.

Teşekkür ederim. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Çömez.

Sayın Kaya, buyurun.

33.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, asgari ücretlilere, en düşük emekli maaşı alan emeklilere, "terörsüz Türkiye" sürecine ve süreçle ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgilendirilmesi gerektiğine, ücretli öğretmenlere ilişkin açıklaması

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

İktidarın yanlış ekonomi politikaları sonucunda ekonomik olarak çok zor durumda yaşayan çok geniş kesimlerimiz var, bunlardan ikisine bugün işaret etmek istiyorum; biri asgari ücretliler, biri de en düşük emekli maaşı almakta olan emeklilerimiz. Ocak ayında asgari ücrete yüzde 30 yapılan zamlarla 22.104 TL'lik bir asgari ücret uygulanıyor ve bu on iki aylık bir ücret olarak Hükümet tarafından açıklandı. Dolayısıyla daha önce altı ayda bir yapılan zamların yerine on iki aylık zam olarak asgari ücrete yüzde 30 zam geldi ama bu yüzde 30 artışın yüzde 15,09'u TÜİK'in açıkladığı beş aylık enflasyon gereğince erimiş oldu yani en düşük asgari ücret zammının 3.337 TL'si zaten bu beş aylık sürede erimiş oldu. Haziran ayı enflasyonu açıklandıktan sonra bu erimenin daha da fazla olacağı aşikâr. Yine, 14.469 TL olan en düşük emekli aylığı var, buna da ocak ayında yüzde 15,75 zam gelmişti. Normalde emekli ücretlerine temmuz ayında yeniden enflasyon oranında bir zam geleceği hepimizin takdirinde olan bir şey. Ancak milyonlarca insanımızın 14.469 TL olan en düşük emekli aylığı yasayla taban ücret olarak belirlendiği için, 14.469 TL'nin altında kök maaşı olan ancak bu kanuni düzenleme sebebiyle 14.469 TL emekli maaşı almakta olanlar maalesef bu kök ücretlerine enflasyon oranında yapılan artışa rağmen 14.469 rakamını tutturamayacakları için zam alamayacak binlerce emeklimiz olacak. Dolayısıyla buradan iktidara sesleniyoruz: Fakirleştirdiğiniz, açlığa mahkûm ettiğiniz asgari ücretliler ve emeklileri 1 Temmuzda sakın ha sakın pas geçmeyi düşünmeyin çünkü zaten beş aylık sürede yüzde 15 fakirleştirdiğiniz bu kitle 6'ncı ayda yine fakirleşecek ve ikinci dönemin altı ayında da bu aldıkları zamlar ve maaşlar eridikçe erimeye devam edecek.

Bir diğer önemli husus... "Terörsüz Türkiye" "demokratik barış süreci" veya "millî dayanışma ve kardeşlik" herkesin kendi penceresinden yaptığı tanımlamalar. Kategorik olarak ülkemizde silahın, çatışmanın, şiddetin devreden çıkması hiç kimsenin ama hiç kimsenin itiraz etmeyeceği bir süreç. Önemli aşamalardan ve süreçlerden geçiyoruz. Herkes ama herkes, iktidarıyla muhalefetiyle, Meclistekiler ve Meclis dışındaki herkes bir adrese işaret ediyor; Türkiye Büyük Millet Meclisi bu işin merkezi ve ana zemini olmalı. Ama her ne hikmetse 1 Ekimden bu yana bir süreç yürüyor. Süreci yürüten güvenlik bürokratları, süreci yürüten iktidar, süreci yürüten Cumhuriyet İttifakı'nın ortakları ama maalesef "Türkiye Büyük Millet Meclisi bu işin zemini." dememize rağmen bugüne kadar tek bir saniye dahi bu Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirme ihtiyacı hissetmeyen bir Cumhuriyet İttifakı ve iktidarla karşı karşıyayız. Bu, kabul edilebilir bir şey değil. Elbette, bu hususun Meclis zemininde dile gelmesi ve Meclisin bu işin dümenine geçebilmesi için komisyonun kurulması son derece önemli ve faydalıdır. İsminden sayısına, çalışma usullerine kadar her şeyi elbette hep beraber konuşacağız ama bu komisyon niçin kurulacak, hangi konularda çalışacak? İlk önce, bu süreç nasıl başladı, nasıl ilerledi, ne tür işlemler yapıldı, bundan sonra neler yapılması planlanıyor; bu konularda Türkiye Büyük Millet Meclisi ve milletvekilleri bilgilendirilmeli ki milletvekilleri de bu süreçte vâkıf olsunlar ve ona göre katkılarını ortaya koysunlar. Ama "Biz güzel

işler yapıyoruz, siz hiç merak etmeyin; orada bir komisyon kurun, siz de sürece dâhil olun.” şeklinde muhalefet partilerini sadece işin PR’ında kullanma gibi bir anlayış söz konusuysa bunun doğru sonuçlar vermeyeceğini buradan bir kez daha ifade etmek istiyorum. Dolayısıyla herhangi bir temsiliyeti olmayan, atanmış bürokratların eliyle yürütülen bu süreçlerde mutlaka ve mutlaka Türkiye Büyük Millet Meclisi, siyasi parti grupları ve siyasi partilerin bilgilendirilmesi şarttır, elzemdir. O açıdan “Hadi, bir an önce komisyon kuralım.” şeklindeki talepler kadar daha önemli ve kıymetli olan şey Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgilendirilmesidir. Bu bilgilendirme, bir genel görüşmeyle, burada süreci yürüten bakanlar veya Hükümet adına görevlendirilecek bakan ya da Cumhurbaşkanı Yardımcısına Meclisin bilgilendirilmesi mi olur ya da başka şekilde, siyasi partilerin genel merkezleri ziyaret edilerek mi olur...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Ya da Sayın Meclis Başkanımızın başkanlığında bütün siyasi partileri temsilen davet edilmiş milletvekillerinin bulunduğu bir ortamda süreci yürüten yürütme organı adına Meclisin bilgilendirilmesi, varsa milletvekili arkadaşlarımızın sürece dair merak ettiği soruların cevap bulabilmesiyle ilgili bir platforma Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı sıfatıyla Sayın Numan Kurtulmuş’un öncülük etmesi ve Meclisi dikkate almayan yürütme organına bu milletin asıl sesi olan Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı sorumluluklarını hatırlatarak bir an önce bu bilgilendirmeyi yapması gerektiğini bir kez daha ifade ediyoruz. Aradan geçen dokuz aya rağmen tek bir saniye dahi bilgilendirme ihtiyacı hissetmeyen yürütme organı kalkıp Meclisten başka şeyler beklemesin. Elbette, biz Hükümetten bir şey beklemeden bu sürece dair sorumluluğumuzla harekete geçeceğiz, gündemleştireceğiz, taleplerde bulunacağız ama bizim bu iyi niyetimizin iktidar tarafından suistimal edilmemesi lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, toparlayın.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

Onların da iktidarın da mutlaka ve mutlaka Türkiye Büyük Millet Meclisini muhatap alarak -asıl işin sahibi olarak- Türkiye Büyük Millet Meclisini bir an önce bilgilendirmesi lazım.

Bir diğer önemli husus, Adalet ve Kalkınma Partisi, iktidarlari döneminde birçok mağdur oluşturdu, bunlardan biri de ücretli öğretmenler. On yıldır, on beş yıldır, yirmi yıldır ücretli öğretmenlik yapan ama ayda sadece on, on iki, on beş gün sigortaları yatan; resmî tatillerde, normal tatillerde, yaz tatillerinde herhangi bir ücret almayan, fazla mesai ücreti almayan; tamamen âdeti mevsimlik işçi gibi çalıştırılan ücretli öğretmenlerin sorunlarına bu iktidarın artık el atması lazım. Artık, emekli ücretli öğretmenlerden bahsetmek zaten mümkün değil; emektar ücretli öğretmenlerden bahsediyoruz. Taşeronlaştırdığınız, yok pahasına çalıştırdığınız, çocuklarımızı emanet ettiğimiz bu ücretli öğretmenlerin sorunlarını bir an önce iktidar partisinin ele alması lazım çünkü ülkeye “ücretli öğretmen” kavramını siz kazandırdınız, bunun sonuçlarını da temizlemek size düşer diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kaya.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Filiz Kılıç, buyurun.

34.- *Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç’ın, Milliyetçi Hareket Partisi olarak “Asırlık Birlik Sonsuz Kardeşlik” teması altında başlatacakları buluşmalara ve Genel Başkanları Devlet Bahçeli’ye ilişkin açıklaması*

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri takip eden yüce Türk milleti; Milliyetçi Hareket Partisi olarak, cumhuriyetimizin 2’nci yüzyılına adım attığımız bu dönemde Türk milletinin birlik ve kardeşlik hukukunu daha da güçlendirmeyi, toplumsal dayanışmayı pekiştirmeyi ve

“terörsüz Türkiye” ülküsünü hep birlikte gerçekleştirmeyi en temel hedeflerden biri olarak görmekteyiz. Bu inanç ve kararlılıkla partimiz “Asırlık Birlik Sonsuz Kardeşlik” teması altında, 9 bölge ve 81 ili kapsayacak şekilde “terörsüz Türkiye” için millî birlik ve dayanışma buluşmaları başlatacaktır. Bu kapsamlı programın temel hedefi, terörün her türlüsüne karşı topyekûn bir millî direniş ruhu oluşturarak devletiyle bütünleşmiş bir millet bilinciyle Türkiye’yi daha güçlü, daha huzurlu ve daha güvenli yarınlara taşımaktır. Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli’nin de sık sık vurguladığı gibi “terörsüz Türkiye” insan hak ve hürriyetlerinin güçlendiği, daha demokratik ve daha müreffeh bir Türkiye’nin teminatıdır. Söz konusu buluşmalarla vatandaşlarımızı doğru bilgilerle aydınlatmak, sosyal medya üzerinden yaygınlaştırılan yalan ve dezenformasyon içeriklerini bertaraf etmek, parti politikalarımızı ve millet merkezli siyaset anlayışımızı toplumun her kesimiyle paylaşmak, yerel düzeyde devlet-millet kaynaşmasını artırarak güven köprüsünü pekiştirmek, bin yıllık kardeşlik hukukumuzu tahkim etmek ve en önemlisi “terörsüz Türkiye” hedefi doğrultusunda güçlü bir toplumsal mutabakat oluşturmak amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, ticaret ve sanayi odalarından ziraat odalarına, esnaf ve sanatkâr birliklerinden sendikalara, sivil toplum kuruluşlarından muhtarlar ve vatandaşlarımıza kadar toplumun her kesimini kapsayan bir davet halkasıyla buluşmalar gerçekleştirilecektir. Söz konusu toplantılara partimizin divan üyeleri, MYK ve MDK üyeleri, milletvekilleri ve il ve ilçe teşkilatlarımız aktif şekilde katılım sağlayacaklardır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak taşıdığımız millî sorumluluğun farkındayız çünkü biz inanıyoruz ki toplumsal uzlaşmadan kalıcı barış mümkün değildir. Devlet-millet dayanışması olmadan huzur ve refah kalıcı olamaz. Bu düşüncelerle, “Asırlık Birlik Sonsuz Kardeşlik” temasıyla gerçekleştireceğimiz bu buluşmaların ülkemize, milletimize ve demokrasimize hayırlı sonuçlar doğuracağına inanıyor, Meclisimizin de bu süreci saygı ve dikkatle takip edeceğini ümit ediyorum. Devlet ve millet bekasını her türlü siyasi hesabın üzerinde tutan, ferasetiyle zor zamanların pusulası olan Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli Türk siyasetinin omurga şahsiyetidir. Kıymetli milletimizi ve aziz vatandaşlarımızı millî birlik ve kardeşlik ruhuyla daha büyük hedeflere ulaşmak adına bu anlamlı sürece katkı sunmaya davet ediyor, yüce Meclisimizi saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kılıç.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Gülüstan Kılıç Koçyiğit. Buyurun.

35.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit’in, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan’a, Özel Sektör Öğretmenleri Sendikasının başlattığı yürüyüşe ve özel sektör öğretmenlerinin isteklerine, Kerbelâ’ya ve MÜSİAD Başkanının zorunlu eğitimle ilgili sözlerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Dün 60’larda burada değildim bir görüşme nedeniyle. Bu vesileyle söz almışken yeni görevinizi de tebrik ediyor, başarılar diliyorum grubum adına ve şahsım adına.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, öğretmenlik mesleğinin aslında her geçen gün itibar kaybettiği ve AKP iktidarı döneminde de neredeyse öğretmenlik mesleğinin yok edilmeye çalışıldığı bir tarihsel eşikteyiz. Bu anlamıyla Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası bugün Kadıköy’de saat üçte bir yürüyüş başlattılar ve Ankara’ya yürümek istiyorlar. Neden yürümek istiyorlar? Çünkü yıllardır taban maaş mücadelesini yükseltiyorlar, taban maaşlarının artmasını istiyorlar. Yine, belirli süreli sözleşmeler yerine iş kolu düzenlemesi ve özlük haklarına dair taleplerini dile getirmek istiyorlar. Az önce bir haber aldık, bu habere göre de bu yürüyüşün yasaklandığı bilgisi ve öğretmenlerin engellendiği bilgisini aldık. Umuyoruz ve diliyoruz ki bu yanlıştan hızlı bir şekilde dönülür ve öğretmenlerin başlattığı büyük öğretmen yürüyüşü onların taleplerini haykırdıkları ve mutlaka bu sorunlarını çözüme ulaştırdıkları bir yürüyüş olarak devam eder.

Şimdi, ne diyor özel sektör öğretmenleri? Patron inisiyatifine bırakılan ücretlerle değil kamudaki gibi yasal güvence altına alınmış bir taban maaşla çalışmak istiyorlar, sürekli gelecek kaygısı yaratan süreli sözleşmeler yerine belirsiz süreli iş sözleşmeleriyle güvenceli bir çalışma yaşamı istiyorlar. Aynı iş kolu ve eşit haklar şart. “Eğitim özel bir hizmettir, bu nedenle eğitim ve güzel sanatlar iş kolu kurulmalı ve öğretmenlerin kendi sektörlerine özgü sorunları etkin bir şekilde ele alınmalıdır.” diyorlar. Ayrıca “Özlük hakları, çalışma saatleri, tatil, yeşil pasaport ve eğitim öğretimi ödeneği gibi temel haklarda kamuyla eşitlik sağlanmalı, özel sektör öğretmenlerinin emeği değersizleştirilmekten vazgeçilmelidir.” diyorlar. Evet, biz bu yürüyüşün patronlara, düşük maaşlara, sözleşme dayatmalarına, mobbinge karşı olan bir direniş olduğunu çok iyi biliyoruz ve artık, özel sektör öğretmenleri dert anlatmak değil çözüme kavuşmak istiyorlar. DEM PARTİ olarak bu haklı mücadelenin sonuna kadar arkasındayız, yanındayız. Millî Eğitim Bakanlığına ve tüm yetkililere de bir çağrı yapmak istiyoruz: Özel eğitim öğretmenlerinin sesine kulak verin ve sorunlarını bir an önce çözün.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada halkların ve inançların ortak hafızasında derin bir yer tutan Kerbelâ’yı anarak başlamak istiyorum. Evet, o büyük adalet yürüyüşünün mirasına sahip çıkmak için söz almış bulunuyorum. Kerbelâ biz Aleviler için yalnızca bir yas günü değildir; aynı zamanda, zalimin hükmü karşısında baş eğmeyenlerin, hak ve hakikat uğruna gözünü kırpmadan yürüyenlerin çağrısıdır. Hazreti Hüseyin ve 72 yol arkadaşının bir döneminin zulmüne değil tüm zamanların adaletsizliğine karşı insanlık onurunu temsil etmelerinin önemli bir tarihidir. Bu topraklarda yüzyıllardır süren Alevi inancı o çağrıyı her muharremde yeniden duyar; her lokmada, her duada o yolu yaşatır. Bizler o yolun evlatları olarak biliriz ki yas tutmak yalnızca geçmişe ağıt yakmak değildir; aynı zamanda, bugünü adaletle örmek, yarını eşitlik içerisinde kurmak demektir. Bizler DEM PARTİ olarak Kerbelâ’nın yasını halkların kardeşliğine, inançların özgürce yaşadığı demokratik bir toplumsal barışa dönüştürme kararlılığındayız. Bu kararlılık sadece sözde değil yaşamın her alanında eşitlik, özgürlük ve adalet için mücadele etme iradesidir aynı zamanda. Yezid’in zulmü karşısında Hüseyin’in hakikatini büyütme bugün de bizlerin boynunun borcudur. Bu vesileyle, muharrem ayında oruç tutan bütün canların ve lokmalarını pay edenlerin hem oruçlarının Hak katında hem lokmalarının Hak katında kabul olmasını diliyorum. “Yol bir, sürekin binbir.” diyen bütün yol evlatlarını saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; evet, ders dönemi kapandı, çocuklar okullardan karnelerini aldılar ve bir yaz tatiline daha adım attılar fakat her çocuk ne yazık ki bu yaz tatiline umutla, hayalle, oyun oynamak ve tatil yapma meselesi üzerinden giremiyor; okula gitmeye çalışsa da çoğu öğrenci ne yazık ki karne bile alamıyor; ya başka illere gidip mevsimlik tarım işçisi olarak çalışıyorlar ya da evlerinin yakınındaki atölyelerden gidip aslında karnelerini bile alamayacak hâle getirildiler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sabahın köründe yola düşüp akşama kadar tarlada çalışan on binlerce çocuk var; karnesini okuyamadan yola çıkan ve eğitim hakkı elinden alınan, emeği sömürülen yüz binlerce çocuk var. Şimdi bu tablo ortadayken MÜSİAD Başkanının da bir açıklaması var, diyor ki: “Zorunlu eğitim kılsın, çocuklar daha erken yaşta iş gücüne katılsın.” Bu açıklama, yalnızca vicdansızlık değil, açıkça çocuk haklarına aykırı bir sözdür. Bu söylem, çocuk işçiliğini meşrulaştıran, yaygınlaştırmaya çalışan ve kamusallaştırmaya çalışan iktidarın anlayışından besleniyor. MESEM adı altında çocukları sanayi çarklarına sıkıştıran, ÇEDES gibi projelerle okulları tarikat ve cemaatlerin kontrolüne açan, yoksul çocukları örgün eğitimden koparıp meslek liselerine hapseden bu anlayışı kabul etmiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Toparlayacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim.

MÜSİAD Başkanının sözleri sadece bireysel bir çıkış değil aslında çocuğa, eğitime ve eğitimeye bakışın da açık bir tezahürüdür. Yoksulluğu derinleştirip eğitimi erişilemez kılan anlayış, çocuklara bir öğün ücretsiz yemek vermeyen anlayış, şimdi de çocukları sermayenin ucuz iş gücü yapmaya çalışıyor. Bu anlayışa karşı ücretsiz, kamusal, bilimsel, laik, ana dilinde ve nitelikli eğitim mücadelesini her yerde büyüteceğimizi bir kez daha ifade etmek istiyoruz ve bütün Meclisi, bütün siyasi partileri de MÜSİAD Başkanının bu korkunç açıklamasına karşı tutum almaya çağırıyorum. Bir kez daha MÜSİAD Başkanını ve açıklamasını kınadığımı ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Gökhan Günaydın.

Buyurun.

36.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, gelir eşitsizliğine, uygulanan ekonomi politikalarına, zirai dondan etkilenen çiftçilere, asgari ücretlilere, memurlara ve memur emeklilerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, çok büyük bir ülke. Dünyada 208 ülke var; 780 bin kilometrekare yüz ölçümümüz ve 86 milyon nüfusumuzla birlikte biz dünyada ilk 20 ülke arasındayız ekonomik açıdan ve bu bağlamda, G20 üyesi ülkelere bir tanesiyiz. Şimdi, Türkiye böylesine büyük ve ekonomisi de bu kadar önemli iken nasıl oluyor da bu topraklarda 30 milyon insan açlık sınırının altında yaşıyor? Bu soruya bir yanıt bulmalıyız. Gelir eşitsizliğinde 56 ülke içerisinde en kötü 9'uncu ülke Türkiye olmuş ama başka bir veri daha var elimizde; dolar milyoneri sayısı bir yılda 7 bin kişi artarak 68 bin kişiye ulaşmış. Demek ki bir tarafta vatandaş hangi partiye oy verirse versin, çoluğuna çocuğuna iş bulamazken, et alamazken, kiraz alamazken, meyve ve sebze evine götüremezken, mutfakta çorba kaynatamazken diğer tarafta iktidara yakın olan özellikle iş adamları ve onun etrafındaki kümelenmiş iş birlikçiler servetlerine servet katmaya devam ediyorlar.

Bakın “Faiz sebep, enflasyon sonuçtur.” politikalarıyla bu memlekette enflasyonu ve dövizini aynı anda patlatma başarısını siz gösterdiniz. Biz burada bunu eleştirirken çıkıp o kürsülerde bizim ekonomi bilmediğimizi, bizim siyaset yaptığımızı anlattınız; söyledığımız akla, mantığa, rasyonaliteye dayalı her söze “Hayır.” dediniz; sonra duvara çarptınız. Mehmet Şimşek'i bir kere daha ithal ettiniz, hani, kamu bankalarını soymakla itham ettiğiniz Mehmet Şimşek'i bir kere daha ithal ettiniz ve o ithal Mehmet Şimşek size dedi ki: “İrrasyonel politikalarla son vereceğiz.” Yüzünüz kızardı mı? Size “Yıllarca irrasyonel politikalar uyguladınız.” dedi şimdiki Maliye Bakanınız ve hiçbirinizden tık çıkmadı.

Peki, bugün tablo nedir? Bugün 1 kilogram dana kıymanın fiyatı 850 kuruş lira. Evine insanlar kıyma götüremiyorlar. Bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının yılda tüketebildiği kırmızı et miktarı 7 kilogramın altına düştü, tabii bu da ortalama. Bayramdan bayrama et gören milyonlarca insan bu memlekette yaşıyor. Şimdi, hiç olmazsa sebze ve meyve yiyebiliyordu insanlar ama 1 kilogram kirazın fiyatı 600 lirayı geçmiş, kayısı aranıp da bulunamıyor. Şimdi, söyleyeceklerinizi duyuyorum: “Don oldu da onun için böyle oldu.” Ya, ben bir de oradan size bahsedeyim: Evet, Nisan 10 ile 15 arasında 34'ü yoğun olmak üzere 65 ilde don zararı oldu. Üzerinden de iki buçuk ay geçti. Bugüne kadar ne kadar ödeme yaptınız biliyor musunuz? Sigorta kapsamında zararı tespit edilmiş insanların yalnızca yüzde 2'sine ödeme yaptınız. Sigortası olmayana zaten ödeme bile yok ve yıllardır süren bir sigortacılık faaliyeti içerisinde seracılıkla yüzde 28, tarlada yüzde 23 civarında zaten kapsam var.

Biz buradan size söylüyoruz: Buralarda boş yere zaman geçirmeyin, gelin, çiftçi borçlarını üç yıl erteleyelim, faizlerini silelim, haciz ve icra işlemlerini durduralım. Hiç olmazsa derdine derman olmadığınız çiftçinin sırtına binmekten vazgeçin; sizi buna çağırıyoruz.

Diğer taraftan, asgari ücretliler, 22 bin TL'ye bir yıl boyunca mahkûm ettiğiniz asgari ücretliler.. Kanun teklifini getiriyoruz, açıkladık. Derhâl asgari ücrete revize fiyat getirelim, 30.250 TL olarak yılın ikinci yarısında asgari ücretliler para alsınlar. Haydi gelin, bu teklifin altına imza atın, buralarda boş yere zaman geçirmeyin. Ha, şunu dersiniz değil mi: “Kaynak yok.” “O kaynak yok.” dediğiniz rakamlar üzerinden kur korumalı mevduata 60 milyar doları gözünüzü bile kırpmadan gömdünüz, irrasyonel politikalarla gömdünüz ama ne zaman “Vatandaşın derdine çare.” desek “Kaynak yok.” diyorsunuz.

Bir başka teklifi daha getiriyorum; memurlar, memur emeklileri, 14.464 TL'yle geçinmeye çalışan 4 milyon insan var bu memlekette; gelin, onlara da seyyanen zamlarını yapalım. Kanun teklifini verdik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bu koltuklarda rahat rahat oturmak yerine...

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - ...bir gün hiç olmazsa vatandaşın derdiyle hemhâl olun, dertlenin ve bu kanun tekliflerinin altına imza atın.

Şunu söylüyorum: Türkiye büyük bir ülke, Türkiye kaynak bulur; o kaynakları yandaşlarınıza aktarmaktan vazgeçin de hangi partiye ait olduğuna, üye olduğuna, oy verdiğiye bakmaksızın, kimseyi ötekileştirmeksizin esnafın, çiftçinin, asgari ücretlinin, memurun, emeklinin derdine derman olmaya çalışın. Bunu yaparsanız biz de diyeceğiz ki her türlü kanun teklifini getirin -bizimkinin altına imza atmıyor musunuz- siz kanun teklifinizi getirin, sizinkinin altına biz imza atalım, var mısınız? Olmayacağınızı biliyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Olmayacağınızı biliyoruz çünkü siz o kaynakları başka yere aktarıyorsunuz. Ben ön yargılıyım değil mi? Çıkm, benden sonra deyin ki: “Evet, biz bu kanunlara imza atıyoruz, vatandaşı rahatlatıyoruz.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hemen bitiriyorum.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Milletvekilliğinin, yasamanın ve siyasetin yolu vatandaşın derdiyle dertlenmek ve onlara çözüm bulmaktır. Sizleri bu yola bir kere daha davet ediyor ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Leyla Şahin Usta.

Buyurun.

37.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, 25 Haziran Dünya Denizciler Günü'ne, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleşen NATO zirvesine, İsrail ve İran arasında gerçekleşen ateşkes mutabakatına, TOGG'un kuruluş yıl dönümüne, sosyal medyada başörtülü kadınlara yapılan saldırıya, deprem konutlarına, emeklilere ve zirai dondan etkilenen çiftçilere ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

25 Haziran, tüm dünyada da kutlanan Dünya Denizciler Günü. Uluslararası ticaretin yüzde 90'ının deniz yoluyla yapıldığı bir dünyada denizciliğin ve denizcilerimizin ne kadar stratejik bir öneme sahip olduğunu bizlere de bir kez daha hatırlatmaktadır.

Millî Gemi (MİLGEM) Projesi'yle kendi savaş gemisini tasarlayıp inşa eden, liman kapasitesini arttıran, tersanelerini güçlendiren, açık deniz filosunu büyüten bir Türkiye tablosuyla bugün karşı karşıyayız. Aynı zamanda mavi vatanda güçlü ve kararlı duruşumuzla hem haklarımızı koruyor hem de uluslararası hukuktan doğan yetkilerimizi aktif şekilde kullanıyoruz. Bu gücün omurgası dünyanın dört bir

yanında zorlu koşullarda görev yapan, ailelerinden uzak kalma pahasına görevini layıkıyla yerine getiren kapitanlarımız, zabıtlarımız, tayfalarımız ve tüm deniz emekçilerimizdir. Bu vesileyle hayatını denizlere adanmış tüm denizcilerimizi en kalbi duygularıyla selamlıyorum. Görevi başında olanlara kolaylıklar, seferde olanlara selamet, hayatını kaybeden tüm deniz şehitlerimize de Allah'tan rahmet diliyorum.

Ülkemiz adına da stratejik öneme sahip olan pek çok gelişmenin yaşandığı bir dönemdeyiz. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın da katılımıyla gerçekleşen NATO zirvesi yalnızca Türkiye açısından değil bölgesel ve küresel güvenlik mimarisi açısından da son derece belirleyici bir anlam taşımaktadır. Sayın Cumhurbaşkanımız Türkiye'nin sadece bir üye ülke değil oyun kurucu, dengeleyici ve yön verici bir aktör olduğunu tüm dünyaya bir kez daha göstermiştir. Türkiye artık güvenlik üreten bir ülkedir. Türkiye NATO platformlarında da milletimizin onurunu ve devletimizin çıkarlarını kararlılıkla temsil etmektedir. Bu süreçte İran ve İsrail arasında dün gece taraflar arasında varıldığı duyurulan, açıklanan ateşkes mutabakatı olumlu bir gelişmedir. Ancak buradan bir kez daha ifade etmek isterim ki Gazze'de sivillerin katledildiği bir tabloyu görmezden gelen hiçbir anlaşma kalıcı olamaz. Türkiye olarak yalnızca ateşkesi değil bölgesel barışı önceleyen, Filistin halkının onurunu ve haklarını temel alan bir çözümden yanayız. Sayın Cumhurbaşkanımızın bu konuda da hem insani hem diplomatik açıdan dünyaya en net ve vicdanlı duruşu sergileyen bir lider olmaya devam ettiğini bir kez daha NATO'da da görmüş oluyoruz.

Bugün, yine Türkiye açısından gurur verici bir günün yıl dönümü, TOGG'un kuruluşunun yıl dönümü. Bu yıl dönümünü büyük bir gururla ve onurla kutluyoruz. Bugün geldiğimiz noktada, Togg, seri üretimde, yollarda, şehir şehir, ilçe ilçe geziyor. Türkiye'nin dört bir yanındaki vatandaşlarımız bu gurur abidesi araca binmenin mutluluğunu yaşıyor. İlk etapta hedeflenen üretim rakamlarına ulaşıldı. Yeni modeller ve ihracat planlamaları yapılıyor. Togg, sadece Türkiye'nin değil, dünyanın da yakından izlediği bir teknoloji markası hâline gelmiştir. Bu vesileyle, Togg'u hayata geçiren vizyon sahibi başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere projeye omuz veren girişimcilerimize, tüm mühendislerimize, işçilerimize ve tabii ki sabırla ve inançla bu başarıyı bekleyen aziz milletimize de teşekkür ediyorum.

Maalesef Türkiye'nin gündeminde zaman zaman yaşadığımız bir olayı yine sosyal medyada yaşayarak bu olayla ilgili birkaç cümleyi de söylemeyi önemli buluyorum. Başörtülü kadınlara hakaret etmeyi marifet bilen, başka da bir marifeti olmayan, salkım salkım her yerinden kötülük ve nefret akan zavallı biri yine bizlere saldırmış. Bıktık artık bu zavallılıklardan. Rahat bıraksınlar Atatürk'ü de bizi de. Sosyal medyada varlık sebebi olarak bizleri kullanmasınlar, ağızlarına dahi almasınlar. Bu kötü ve nefret dolu dili de özellikle kınıyorum. Gönül isterdi ki diğer siyasi parti temsilcilerinin de bu ülkenin başörtülü kadınlarına yapılan bu saldırıyı kınamalarını, bu konuda hassasiyet göstermelerini arzu ederdim ama görmemiş olabilirler. Ben özellikle bu konudaki hassasiyetimi dile getirmek istedim.

Dönüp dolaşp bu ülkede yapılan her şeye bir çamur atmaya çalışan bir dille mücadele ettiğimizin farkındayız. Teslim edilen deprem konutlarıyla ilgili olarak "Altyapısı yok, kanalizasyonu yok, suyu yok, yok, yok." diyerek bu kadar gerçeklerin sapıtılmasını da doğru bulmuyorum. Bu gerçekleri deprem bölgesinde yaşayan vatandaşlarımız, evlerinde oturan depremzedelerimiz görmekteler.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Urfa'daki TOKİ'de yok, Birecik'te yok, Urfa merkezde yok.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Islâhiye'de de yok.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Depremle ilgili yapılan mücadelemizi ve deprem konutlarımızı teslim etmeye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yani Şanlıurfa milletvekili arkadaşlarımız lütfen konuşsun.

BAŞKAN - Sayın Tanal, lütfen dinleyelim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ama gerçekten yok Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Tanal, lütfen, Grup Başkan Vekili konuşuyor, dinleyelim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Urfa'daki TOKİ'de vallahi de billahi de asansör çalışmıyor, çalışmıyor yani Urfa milletvekilleri buradalar, konuşsunlar.

BAŞKAN - Sayın Tanal, tamam...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, böyle bir usulümüz yok, ben konuşmamı tamamlayabilir miyim?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ama gerçekleri söylüyoruz usulle arkadaşlar, sözünüzü kestiysen özür dilerim.

BAŞKAN - Siz devam edin.

Buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Evet, deprem konutlarını 2'nci yılında 250 bine ulaştırmanın büyük bir onuru ve gururu yaşıyoruz. Evet, eksikleri olabilir, bunu söyleyebilirler ama "Hiçbir şey yapılmamış ve yok." denilerek bu yapılanlarda kendilerinin de pay sahibi olduğunu kabul etmeleri çok zor bir şey değil, bunu hep birlikte yaptık. Bu ülkenin geleceği için, bu ülkenin insanları için hep birlikte yapılıyor, bu ülkenin kaynaklarıyla yapılıyor. Bunun hepimiz farkındayız, eksikliği de olsa bunu takdir etmek bir başarıdır diye söylemek isterim.

Emeklilerimizin durumunu takip ediyoruz. Evet, 4 milyona yakın emeklimizin en düşük maaşı aldığının farkındayız, bununla ilgili de çalışmalarımızı yapıyoruz. İnşallah en kısa sürede bu konuyla ilgili çalışmalar kamuoyuyla paylaşılır ve biz hiçbir zaman mağdur etmediğimiz gibi bu dönemde de yine emeklilerimizi, ihtiyaç sahiplerini korumaya ve kollamaya devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Zirai dondan etkilenen çiftçilerimizle ilgili yaptığımız çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Sigortası olmayanların hiçbir para alamayacağı iddia edildi, böyle bir gerçeklik yok. Sigortası olmayan, zirai dondan etkilenen çiftçilerimizin de incelemeleri yapılıyor ve onlara da her türlü destek verilecek, onlar da zor durumda bırakılmayacak. Ki bu konuda Mecliste bir Komisyon kuruldu, Komisyon da çalışmalarını yapıyor. Hiç endişe etmesin çiftçilerimiz, onların her birine, zirai dondan etkilenen her çiftçimize mağduriyetlerini giderecek bir çalışmanın içerisindeyiz.

Bu ülkenin kaynaklarını kim yandaşlarına aktarıyor, kim kongrelerine finansman yapıyor, bunu da kamuoyunun takdirine bırakıyorum.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Usta.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Sizin ifade ettiğiniz, dile getirdiğiniz başörtüsünden dolayı saldırıya uğrayan kadınlar konusundaki hassasiyetiniz için ben de hem teşekkür ediyorum hem de bu konuda bütün kadınların yanında olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Sadece başörtüsünden dolayı değil, hiçbir kadının ne inancından ne kıyafetinden ne de tercihindan dolayı saldırıya uğramasını asla kabul etmeyiz, etmeyeceğiz de. Bütün kadınların yoldaşınız ve bizler biz, onu ifade edeyim. (AK PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Şimdi, sevgili arkadaşlar, gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)**B) TEZKERELER**

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, TBMM Dışışleri Komisyonu Başkanı Fuat Oktay ve beraberindeki Dışışleri Komisyonu heyetinin 29 Haziran-1 Temmuz 2025 tarihlerinde Arnavutluk'a resmî bir ziyaret gerçekleştirmeleri hususuna ilişkin tezkeresi (3/1143)

23/6/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

TBMM Dışışleri Komisyonu Başkanı Sayın Fuat Oktay, beraberindeki Dışışleri Komisyonu heyetiyle birlikte 29 Haziran-1 Temmuz 2025 tarihlerinde Arnavutluk'a resmî bir ziyaret gerçekleştirmeleri planlanmaktadır.

Davete icabet hususu 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Numan Kurtulmuş
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VIII.- ÖNERİLER**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**

1.- YENİ YOL Grubunun, Ankara Milletvekili Mesut Doğan ve 22 milletvekili tarafından, bağımlılıkla mücadelede yasal ve kurumsal mekanizmaların etkililiği, eğitim, denetim ve mevcut politikaların uygulama süreçlerinin araştırılması amacıyla 25/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Haziran 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

25/6/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 25/6/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından Grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Bülent Kaya
İstanbul
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Ankara Milletvekili Mesut Doğan ve 22 milletvekili tarafından bağımlılıkla mücadelede yasal ve kurumsal mekanizmaların etkililiği, eğitim, denetim ve mevcut politikaların uygulama süreçlerinin araştırılması amacıyla 25/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 25/6/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Mesut Doğan. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)
Buyurun.

Süreniz beş dakika.

YENİ YOL GRUBU ADINA MESUT DOĞAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, hepinizin malumu, ülke olarak gerçekten çok büyük, çok derin sorunlarımız, sıkıntılarımız var; ekonomide sorunlarımız var, dış politikada sorunlarımız var, sosyal hayatta sorunlarımız var, sağlıkta, eğitimde sorunlarımız var. Var olan bütün bu sorunların ciddi bir çoğunluğunu güçlü bir iradeyle, kararlı adımlarla kısa sürede çözmek mümkün ama öyle bir sorunumuz var ki anlık bir adımla ve kısa sürede çözmemiz çok mümkün gözüküyor. Nedir bu sorun? Sorunun adı madde bağımlılığı. Düşünün, bugün bu ülkede 10 milyon madde bağımlısı bireyden bahsediyoruz. Şunu bilelim ki bir ülkede 10 milyon bağımlı insan var ise o ülkenin geleceği tehlike altında demektir; bir ülkede 10 milyon bağımlı insan var ise o ülkenin beka sorunu var demektir ya da bir ülkede 10 milyon bağımlı insan var ise 87 milyon insanı bekleyen büyük bir tehlikle karşı karşıyayız demektir.

Bu nedenle, biz, YENİ YOL Grubu olarak, Uyuşturucu ile Mücadele Günü vesilesiyle hem iktidarın hem toplumun bu tehlikeli soruna dikkatini çekmek istiyoruz. Biliyoruz ki hiçbir anne çocuğunu bağımlı doğurmaz veya hiçbir çocuk büyüdüğünde bağımlı olacağını hayal etmez veya hiçbir birey hayatı boyunca bağımlı olarak yaşamak istemez. Öyleyse böylesine tehlikeli ve büyük sorunu bireylerin, annelerin, babaların sırtına yükleyemeyiz, bu sorunu hep beraber halletmek için tabiri caizse seferberlik ilan etme mecburiyetimiz var. Çünkü bağımlılıkla mücadeleyi yalnızca bireyin iradesiyle ya da ailesinin çabasıyla değil, kamunun ciddiyetiyle başarabiliriz. Ancak ülkemizde bu mücadele ne yazık ki hâlâ günübirlik yaklaşımlarla, dağınık kurumlarla ve eksik politikalarla yürütülmeye çalışılıyor. Uyuşturucuya karşı yürütülen mücadelede en büyük eksiklik belki de devletin bütüncül refleks geliştirmemesidir.

Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; bizi ziyaret eden bağımlı bireylerin anneleri öyle hikâyeler anlatıyorlar ki bunlara gerçekten sabretmek, tahammül etmek çok mümkün değil. Bir anne şöyle diyor: “Benim evladım hayatında Ankara’ya gelmedi ama onu Ankara’ya çağırırsak ve siz ona deseniz ki: ‘Size on dakika müddet, on dakika içerisinde bir madde bulup geleceksin.’ Yemin ederek ve iddia ederek söylüyorum ki benim oğlum hiç tanımadığı, bilmediği Ankara’da on dakika içerisinde maddeye ulaşabilir.” Bu bir ihbardır ve bu ihbar hepimizi harekete geçirmek mecburiyetinde. Başka bir anne şöyle söylüyor, diyor ki: “Vallahi bu sorunu çözmediğiniz takdirde on yıl sonra askere gönderecek genç bulamayacaksınız.” Bu uyarıdır ve bu uyarıyı hep beraber dikkatle incelemek, konuşmak ve çözüm için çalışmak mecburiyetindeyiz. Ziyaretimize gelen bir başka anne diyor ki: “Ben bir hafta önce çocuğumun cebine uyuşturucu koydum ve polise ihbar edip yakalattım çünkü bunu yapmadığım takdirde ya o beni öldürecekti ya ben onu öldürmek zorunda kalacaktım.” Bu büyük bir çılgıktır ve bu çılgılığı hep beraber duymak mecburiyetindeyiz. Eğer biz bu sorunu görmezden gelip rakamlarla küçültmeye kalktığımız takdirde sadece kendimizi aldatmış oluruz, zaten Türkiye’deki mevcut veri altyapısı bu alandaki gerçek tabloyu yansıtmaktan maalesef çok uzaktır. İlgili bakanlıkların verileri düzenli olarak karşılaştırılabilir. Bunlar kamuya açık bir şekilde yayınlanmamaktadır. Mevcut uygulamalardaki dağınıklık, mevzuattaki boşluk, yerel düzeyde eş güdüm eksikliği hâkimdir. Tedavi merkezlerinin sayısı yetersiz, AMATEM’lere ulaşım gücü, rehabilitasyon süreçleri kopuk ve sosyal uyum politikaları görülmez durumdadır. Şimdi, belki bizden sonra AK PARTİ milletvekili arkadaşımız çıkıp yapılan icraatları, açıklanan eylem planlarını, kaç kişiyle bire bir görüşme yaptıklarını anlatacak. Kendisi anlatmadan ben burada huzurlarınızda ifade edeyim ki biz hepsine baktık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

MESUT DOĞAN (Devamla) - Sonuç, söz var ama maalesef icraat yok. Bakınız, 2008 ve 2018 yıllarında kurulan Türkiye Büyük Millet Meclisi araştırma komisyonları, 2024-2028 Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi, On İkinci Kalkınma Planı, AK PARTİ’nin 2023 Seçim Beyannamesi ve ilgili kurum bütçeleri, bunların hepsinde süslü cümleler, parlak hedefler, önemli vaatler var. Biz bu belgeleri inceledik ve gördük ki sözler verilmiş ama adımlar atılmamış, hedefler konulmuş ama uygulama unutulmuştur.

Bu yüzden biz bu araştırma önergesiyle şunu talep ediyoruz: Uyuşturucu bağımlılığına karşı tüm bu mekanizmaların etkinliğinin araştırılmasını istiyoruz. Bağımlılıkla mücadelede dağınık yapıların toplanması, mevzuat boşluklarının giderilmesi, kurumsal eş güdümün sağlanması ve her şeyden önce kamuoyuna açık, şeffaf...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MESUT DOĞAN (Devamla) - ...bir değerlendirme sürecinin başlatılması artık kaçınılmazdır diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Doğan.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Şenol Sunat.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın milletvekilleri, YENİ YOL Partisinin grup önerisi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz aldım. Gazi Meclisi saygıyla selamlarım.

Bugün, burada toplum sağlığını derinden etkileyen, yalnızca bireyin değil ailelerin, nesillerin ve ülkemizin geleceğini tehdit eden bir konuyu konuşuyoruz. Türkiye’de bağımlılık konusu sadece bir sağlık sorunu değil sayın milletvekilleri, aynı zamanda güvenlik, adalet ve eğitim sorunudur.

Evet, sayın milletvekilleri, uyuşturucu tacirleri, artık, kolay üretim, erişim ve ucuzluk sunan sentetik maddelerle faaliyetlerini daha çok artırıyor, çok sayıda insana ulaşıyorlar bu konuda. Yasalar var mı ülkemizde? Evet var. Uygulanıyor mu? Ama yeterli değil, yeterli şekilde uygulanmıyor. Üzülerek söylüyorum ki sayın milletvekilleri, devlet bu konuda yeterince etkin değil. Dünya genelinde 300 milyona yakın uyuşturucu bağımlısı bulunduğu söyleniyor, dünyada son on yılda uyuşturucu kullanım oranı yüzde 20 artmış vaziyette; üstelik uyuşturucuya başlama yaşı Türkiye’de hızla düşüşe geçmiştir, okul önlerinde, parklarda küçük yaştaki çocuklarımız zehirlenmektedir. Ayrıca, çocuklara torbacılık yaptırılmaktadır. Devletimiz bağımlılıkla mücadele için yeterli kaynak ayırabilmekte midir? Evet demek çok isterdim ama maalesef bu mücadele ancak çok yönlü, önleyici, koruyucu, tedavi edici ve rehabilite edici politikalarla mümkündür. Bu mücadelede koordinasyon eksiktir, şeffaflık yoktur, etkinlik ise tartışmalıdır. Bizim ne yapmamız gerekir? Toplumu bu mücadeleye seferber etmeliyiz, güvenlik güçlerinin bu konuda daha aktif olmasını sağlamalıyız, aileyi güçlendirmeliyiz, tedaviye erişimi kolaylaştırmalıyız, tedavi merkezlerini artırmalıyız. Değerli milletvekilleri, devletin elinde hangi veriler var; bu politikalar sahaya nasıl yansıyor; rehabilitasyon süreci nasıl işliyor; eğitim, emniyet, adalet ve sağlık alanlarındaki kurumlar arasında etkili bir iş birliği var mı? Evet, bu çok boyutlu sorun ancak çok aktörlü, şeffaf ve hesap verebilir bir anlayışla çözülebilir ama maalesef değerli milletvekilleri, bugün ülkemizde bu alanlarda ciddi boşluklar var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ŞENOL SUNAT (Devamla) - Bunun için bir araştırma komisyonu mutlaka kurulmalıdır ve her detay ince ince araştırılmalıdır. Sayın milletvekilleri, evlatlarımızı kaybedemeyiz; kayıp bir gençlik, kayıp bir gelecektir. Bu Mecliste gençliğimizi koruyacak, ailelerimizi güçlendirecek, bilimsel gerçeklere dayanan bağımlılıkla mücadele politikasını hep birlikte oluşturmamız çünkü güçlü Türkiye, sağlıklı gençlerin omuzlarında yükselecektir. Gelin, çocuklarımıza hep birlikte sahip çıkalım; gelin, Türkiye’nin yarınlarını hep birlikte inşa edelim diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Yılmaz Hun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA YILMAZ HUN (İğdır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uyuşturucu madde kullanımı ve bağımlılığı halk sağlığını, sosyal yapıyı ve bu ülkenin geleceğini tehdit eden en büyük sorunlarından bir tanesidir. Uyuşturucuyla mücadele yalnızca arzı yani sokaktan maddenin yakalanmasını değil, aynı zamanda talebin azalması, bireylerin korunması, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin geliştirilmesi ve bağımlı bireylerin topluma yeniden kazandırılması gibi çok yönlü politikalarla mümkündür. Ancak bu politikaların etkili olabilmesi şeffaflık, koordinasyon ve kamuya açık hesap verme yükümlülüklerinin temel koşulu olduğunun bilincinde olarak bu yöndeki çalışmalarla mümkündür.

Bugüne kadar devletin bu alanda birçok strateji belgesi yayınlandığı doğrudur. 2008, 2018 yıllarında kurulan Meclis araştırması komisyonları, 2024-2028 Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi, On İkinci Kalkınma Planı ve siyasi parti beyannameleri çok sayıda hedef sıralamıştır. Ancak burada asıl mesele bu hedeflerin sahada ne kadar karşılık bulduğu, bu faaliyetlerin nasıl izlendiği ve kamuoyunun bu konuda nasıl bilgilendirildiğidir. Türkiye’de bağımlılıkla mücadele eden yüzlerce kamu kurumu, yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşu var ancak tüm bu aktörlerin aynı hedefe yönelip yönelmediği, birlikte mi yoksa birbirlerinden habersiz mi çalıştığı büyük bir muammadır. Çünkü ortada ciddi bir koordinasyon eksikliği, veri paylaşımında sınırlılık, faaliyetlerin izlenmesine yönelik sistematik bir zayıflık mevcuttur. Uyuşturucu ve bağımlılıkla mücadeleye dair hedefler çoğunlukla niceliksel olarak ifade edilmekte, niteliksel etkiler göz ardı edilmektedir yani kaç seminer verildiğine bakıyoruz ama bu seminerlerin bağımlılığa karşı tutumları ne ölçüde değiştirdiğini bilmiyoruz. Örneğin, kaç kişinin rehabilitasyona alındı bilinmemektedir ya da kaç kişinin sosyal yaşama geri döndüğü bilinmiyor, bu verilere ulaşılamamaktadır. Millî Eğitim Bakanlığının yürüttüğü Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı’nın etkinliğine dair kamuya açık bir değerlendirme hâlâ yapılmamaktadır, Sağlık Bakanlığının bağımlılık tedavisi konusunda bir ulusal kılavuzu bile yoktur. İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesindeki narkotimlerin etkinlik analizleri kamuoyuna açık değildir. Gümrük kapılarında görevli kolluk güçlerinin sayısının yetersiz olduğu açıkça ifade edilmektedir ancak buna dair kapsamlı bir çözüm planı sunulmamaktadır. Ayrıca, sivil toplumun katılımı, derneklerin faaliyet denetimi, denetimli serbestlik sisteminin işlevselliği, cezaevlerinde tedaviye erişim, kadınlara özel AMATEM birimlerinin yeterliliği, bahar merkezleri gibi sosyal hizmet odaklı yapılar da mercek altına alınmalı ve kamuoyuyla paylaşılmalıdır. Eğer gerçekten uyuşturucuyla etkin mücadele ediyorsak bu mücadeleyi verilerin ışığında, bilimsel temellere dayalı şekilde ve her kurumun hesap verebilirliğiyle yürütmek zorundayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

YILMAZ HUN (Devamla) - Aksi hâlde, bu belgeler yalnızca raflarda kalan temenniler olmaktan öteye geçemez. Halkımız ise her gün sokakta madde kullanan gençleri gördükçe devlete, kurumlara olan güveni sarsılmakta, güvenini yitirmektedir. Geçmişte yayınlanan tüm strateji belgelerinin ve politik taahhütlerin ne ölçüde hayata geçirildiği tespit edilmelidir. İlgili kamu kurumlarının faaliyetleri şeffaflık, hesap verebilirlik ve etkinlik ilkeleri doğrultusunda değerlendirilmelidir. Bağımlılıkla mücadele, kamusal, kurumsal yapıların denetlenmesi ve bu yapılar hakkında halkın bilinçlendirilmesi, bilgilendirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılması elzemdir.

Tüm bu sebeplerden dolayı bu önergeye destek vereceğimizi belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ali Karaoba konuşacak.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi ve ekranları başında bizleri izleyen vatandaşlarımızı ve Uşaklı hemşehrilerimi saygıyla selamlıyorum.

Bakın, yirmi üç yıllık iktidarınızın sonucu gelinen utanç tablosunu sizlerle paylaşmak istiyorum: 2023'te Türkiye organize suç oranında Avrupa'da 1'inci, dünyada 14'üncü sırada; 2025 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'nde 180 ülke arasında 159'uncu sırada; OECD ülkeleri arasında kadına şiddette Türkiye Avrupa'nın 1'incisi; Avrupa genelinde eğitim seviyelerinde Türkiye en düşük eğitim seviyesinde 1'inci; devlet eliyle oynatılan sanal kumarda Türkiye'de 1 milyar dolarlık bir hacim var; 1,5 milyon kişi sanal kumar oynuyor ve aileler bu konudan muzdarip.

Bugün vatandaşlarımız, her gün çete hesaplaşmalarını, faili meçhul cinayetleri, gençlerin ve polislerin intihar haberlerini, kadın cinayetlerini ve ünlü suç baronlarının Türkiye'de rahatça gezmelerini izlemek zorunda değil. Hâl böyle olunca uyuşturucu konusunda da Avrupa ve dünyada utanç noktasındayız. Bakın, Avrupa Uyuşturucu ve Bağımlılık İzleme Merkezinin 2023 Avrupa Uyuşturucu Raporu'na göre en yaygın 6 uyuşturucudan 3 tanesinin en çok ele geçirildiği ülke Türkiye. Evet, yolgeçen hanı olduk. Peki, neden? Çünkü bu tablo, sizin bataklığı kurutma politikanızdan çok sivrisineklerle uğraşma politikalarınızın sonucudur. Siz bunları düzeltme yerine halkın parasını, kamu kaynaklarını başka yerlere, tarikatlara, yandaşlara peşkeş çekmekle meşgulsünüz. Türkiye'de aslında bu uyuşturucu bataklığının sebebi politikalarımızdır.

Değerli milletvekilleri, bu ülkede bir genç sabah kalktığında neyi hayal ediyor diye hiç düşündünüz mü? “Üniversiteyi bitirsem bu diplomayla iş bulacak mıyım?” diye düşünüyor, mümkün değil. “KPSS’de 1’inci olsam mülakatta elenecek miyim?” diye düşünüyor, mümkün değil. Bakın, bunun üzerine “Otuz beş yıldan sonra diplomam iptal edilecek mi?” diye düşünüyor, bunun huzursuzluğunu yaşıyor. “Bir sabah ansızın beni de evden alabilirler mi?” diye düşünüyor ve bu ülkede bu gençler bu sıkıntıları yaşıyor. 1’inci olsanız da bu ülkede mülakatta eleniyorsunuz. Bakın, siyasi düşüncesi ne olursa olsun bu ülke bizim, bu çocuklar bizim, bu toplum bizim. O açıdan, uyuşturucuyla mücadelede farklı bakmak zorundayız. 2002’de temiz toplum diye geldiniz, iktidara geldiğinizden bu yana metamfetamin ve bonzai kullanımı tam 15 kat artmış durumda. Ne yazık ki Uşak da yine uyuşturucu bataklığına saplanmış şehirlerimizden bir tanesi. Gelin, bu önergeyi kabul edelim, bakın, bu çocuklar hepimizin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ALİ KARAOBA (Devamla) - Sokak aralarında uyuşturuculardan ölen, intihar eden bir nesil için değil geleceğimizi şekillendiren çocuklarımız için kabul edin. Bağımlılıkla ilgili ulusal bir kılavuzu bir an önce yayınlayın. AMATEM’lerin sayısını ve tedavi olanağını artırın. Ceza infaz kurumlarının tedaviye erişimini lütfen kolaylaştırın. Yargı süreçlerini tekrar gözden geçirin. Bakın, kevgire dönmüş sınırlarımıza “Sınır namustur.” dedik, bize laf attınız. 5 milyon göçmenin bu ülkedeki uyuşturucunun başı olduğunu unutmayın.

Uyuşturucu ulusal bir sorundur, bu toplumun en büyük sorunlarından bir tanesidir, birlikte mücadele edilmesi gereken bir konudur. Bu nedenle, biz bu önergeye “evet” diyoruz. Siz de bir hayır işleyin, ilk defa bir önergeye “evet” deyin diyor, saygılar sunuyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Orhan Ateş.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ORHAN ATEŞ (Bayburt) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada hem bağımlılıkla mücadele hem de bağımlı bireylerin topluma yeniden kazandırılması üzerine söz almış bulunuyorum.

AK PARTİ hükûmetleri olarak son yirmi üç yılda sadece bağımlılıkla mücadele etmekle kalmadık, aynı zamanda bağımlı bireylerin onurlu bir yaşam sürdürmeleri için güçlü bir rehabilitasyon ve sosyal destek sistemi kurduk çünkü biz inanıyoruz ki her birey umuttur, her hayat değerlidir. 2002 yılında ülkemizde madde bağımlılığı bozukluğu oranı 1,33 düzeyindeydi, bu oran yaklaşık 1,1 milyon vatandaşımıza tekabül ediyordu. Uyuşturucuyla mücadele kurumsal koordinasyonu zayıftı, rehabilitasyon hizmetleri sınırlıydı. Yirmi üç yılda AK PARTİ hükûmetleri olarak bağımlılıkla topyekûn bir mücadele perspektifi ortaya koyduk. Bu kapsamda, 2003 yılında başlattığımız Uyuşturucuyla Mücadele Ulusal Strateji Belgesi'yle bu alanda ilk kapsamlı adımı attık. 2014 yılında Uyuşturucuyla Mücadele Acil Eylem Planı'nı yürürlüğe koyarak mücadelemizi daha sistematik bir zemine oturttuk. Uyuşturucuyla mücadele kurulları, Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu ve il koordinasyon kurulları gibi pek çok paydaşlı yapıların kurulmasıyla kurumlar arası eş güdümü sağladık. Tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri alanında AMATEM, ÇEMATEM merkezlerinin sayısını ve kapasitesini önemli ölçüde artırdık. Yeşilay iş birliğiyle hayata geçirdiğimiz Yeşilay Danışmanlık Merkezi (YEDAM) sayısını 2024 yılı itibarıyla 105'e çıkardık. Bu merkezlerde yılda 200 binin üzerinde bireye ücretsiz psikolojik ve sosyal destek sağlanmaktadır çünkü biz rehabilitasyonu yalnızca tedaviyle sınırlı görmüyor; sosyal uyum, mesleki eğitim ve istihdamı desteklemiş bir hayata dönüş süreci olarak ele alıyoruz.

Bağımlılıkla mücadelenin en önemli paydaşları olan eğitim, aile ve gençlik alanında önemli önleyici politikalar geliştirdik. Okullarda bağımlılıkla ilgili farkındalık seminerleri, ailelere yönelik bilinçlendirme programları, gençler için spor ve kültür projeleriyle önleyici tedbirleri artırdık. 2011 yılına kadar 15-16 yaş grubunda yüzde 1,5 olarak tespit edilen madde deneme oranı, AK PARTİ hükûmetlerimiz döneminde hayata geçirilen önleyici tedbirler sayesinde çok ciddi oranda düştü.

Bağımlılıkla mücadelede güvenlik ve teknoloji alanında geliştirdiğimiz NARKOLOG Projesi, UYUMA mobil uygulaması, Narko Nokta, NARKOREHBER, Narko Tır gibi yenilikçi saha projeleriyle milyonlarca vatandaşımıza ulaştık.

Son yıllarda alınan bu tedbirler ve saha çalışmalarıyla uyuşturucu bağlantılı ölüm oranları yüzde 65 oranında azaldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ORHAN ATEŞ (Devamla) - Bu kişilerin topluma kazandırılması için istihdam ve buna bağlı rehabilitasyon oranlarında birçok düzenleme yaptık. Bu kapsamda, İŞKUR destekli meslek edindirme kursları, toplum yararına programlar, sosyal girişimcilik projeleriyle bu bireylerin normal hayata dönmeleri ve uyum konusunda önemli yol katettik.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; bugün geldiğimiz noktada da bağımlılıkla mücadelede sadece tedavi eden değil; önleyen, yönlendiren ve yeniden hayata bağlayan bir sistem inşa ettik çünkü biz kimsenin geride kalmadığı, sağlıklı ve bağımsız bir toplumun inşasını hedefliyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerimle Genel Kurulu ve Kıymetli Bayburtlu hemşehrilerimi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, YENİ YOL Partisi grup önerisinin oylamasından önce bir yoklama talebi vardır, şimdi bu talebi yerine getireceğim.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Önerge oylaması öncesi yoklama talebimiz vardır.

Arz ederim.

Necmettin Çalışkan

Hatay

BAŞKAN - Önce, yoklama talebinde bulunan sayın üyelerin isimlerini okutup salonda bulunup bulunmadıklarının tespitini yapacağım.

Necmettin Çalışkan? Burada.

Burhanettin Kocamaz? Burada.

Yüksel Selçuk Türkoğlu? Burada.

Turan Yaldır? Burada.

Lütfü Türkkan? Burada.

Rıdvan Uz? Burada.

Metin Ergun? Burada.

Şenol Sunat? Burada.

Erhan Usta? Burada.

Mehmet Karaman? Burada.

Selçuk Özdağ? Burada.

Birol Aydın? Burada.

Mesut Doğan? Burada.

Hasan Karal? Burada.

Mustafa Kaya? Burada.

Haydar Altıntaş? Burada.

Bülent Kaya? Burada.

Sema Silkin Ün? Burada.

Medeni Yılmaz? Burada.

Mehmet Emin Ekmen? Burada.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.
(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.07

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.19****BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN****KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101'inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi grup önerisinin oylamasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır. [YENİ YOL sıralarından alkışlar (!)]

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- YENİ YOL Grubunun, Ankara Milletvekili Mesut Doğan ve 22 milletvekili tarafından, bağımlılıkla mücadelede yasal ve kurumsal mekanizmaların etkililiği, eğitim, denetim ve mevcut politikaların uygulama süreçlerinin araştırılması amacıyla 25/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Haziran 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın milletvekilleri, daha önce sisteme giren sayın milletvekillerine verdiğim söz gibi şimdi 5 arkadaşımıza daha yerinden birer dakikalık söz vereceğim.

Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu...

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

38.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Gazeteci Fatih Altaylı'ya ilişkin açıklaması

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Muhterem milletvekilleri, bir gazetecinin tarihsel analizini tehdit diye yaftalamak sadece gerçeklerden korkan bir zihniyetin işidir. Cezaevinden ilk mektubunu yazan Fatih Altaylı bakın ne diyor: "Hukuksuzluk dönemlerinin kurbanı çok olur. Gençler bizim yerimize bedel öderken sessiz kalacak değiliz. Adalet için hepimiz savaşıyoruz bildiğim şudur: İyiler daima kazanır ve iyiler hâlâ çoğunlukta." Evet, bu ülkede hakikati söylemek maalesef artık suç hâline gelmiştir. Altaylı gibi Cumhurbaşkanı'nın adını biraz sert bir eleştiriyle anan herkes size göre suçlu, öyle mi? Adaletiniz de hukukunuz da batsın!

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Metin İlhan...

39.- Kırşehir Milletvekili Metin İlhan'ın, çiftçinin hak ettiği teşviklere ve desteklere ilişkin açıklaması
METİN İLHAN (Kırşehir) - Teşekkür ederim Başkanım.

"Kimsesizlerin kimsesi olacağız." diye iktidara gelen, bugün Türk çiftçisini unuttu. Türk çiftçisi kan ağlamakta. Son bir haftada gübre fiyatları yüzde 25 ile yüzde 50 arasında arttı. Geçen hafta 47 lira olan mazot 55 lirayı aştı. Bu artışlar, alınan ürünün maliyetleri karşılamaması ve dolayısıyla da üretimin durması anlamına gelir. Ayrıca, bu yıl, seçim bölgesi olan Kırşehir'de yaşanan zirai don ve kuraklık çiftçimizi çok zor durumda bırakmıştır. Daha geçen hafta Kaman, Mucur ve Boztepe ilçelerimizde gezdiğimiz tarlaların

zirai dondan olumsuz etkilendiklerini yerinde yaptığımız incelemelerde gördük. Gezdiğimiz ilçelerde bu hafta yapılan hasatlardan rekoltenin yüzde 75 azaldığı ortaya çıkmıştır. Bu sebeple, Kırşehir afet bölgesi ilan edilmelidir.

Buradan Hükûmete sesleniyorum: Çiftçimize bir an önce hak ettiği teşvik ve destekleri zaman kaybetmeden sağlamak zorundasınız.

Genel Kurulu saygıyla selamliyorum.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Karaman...

40.- Samsun Milletvekili Mehmet Karaman'ın, uyuşturucu madde bağımlılığıyla mücadelede rehabilitasyon süreçlerine ilişkin açıklaması

MEHMET KARAMAN (Samsun) - Vatandaşlarımızın adına hesap soruyoruz. Uyuşturucu madde bağımlılığıyla mücadelede yakalama ve cezalandırma kadar, etkili rehabilitasyon süreçleri de hayati önemdedir ancak mevcut tedavi protokollerinin son derece etkisiz ve yetersiz olduğu görülmektedir. Tedavi süreçlerinin büyük kısmı ezberlenmiş yöntemlere dayalı, kullanılan ilaçlar çoğu zaman kalıcı bir çözüm sunmuyor, psikolojik destek yetersiz, bireysel ihtiyaçlara göre şekillenmiş terapötik yaklaşımlar neredeyse yok. Bağımlı bireyler tedavi sürecinden çok, bir sistem boşluğuna düşüyor. Bu insanlar, yalnızca iyileşmek değil yeniden hayata tutunmak istiyor. Etkin, bilimsel ve insani temellere dayalı bir rehabilitasyon politikası oluşturmak için şimdi hesap vakti.

BAŞKAN - Sayın Hasan Öztürkmen...

41.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, MÜSİAD Başkanı Burhan Özdemir'in zorunlu eğitimle ilgili sözlerine ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İktidarın sermaye örgütü MÜSİAD on iki yıllık kesintisiz eğitime cephe aldı, MÜSİAD Başkanı Burhan Özdemir zorunlu eğitimin kısıtlanmasını isteyerek çocuk işçiliğini savundu. Özdemir “Her çocuk aynı akademik başarıyı gösteremez. On iki yıllık kesintisiz eğitim sistemi çok yanlış bir uygulama.” dedi. Bunun ilk mesajını geçen haftalarda Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin vermiş, dört yıl olan zorunlu lise eğitimi süresinin değişebileceğini söylemişti. AKP, tarikatlar ve patronlar ittifakı kesintisiz eğitime karşı organize bir savaş yürütüyor. Zaten bu planın adım adım yürümekte olduğu, hızla artan eğitim dışı kalan çocuk sayısından da anlaşılıyor. Yoksa asıl kaygınız AKP’li eski Bakan Taner Yıldız’ın dediği gibi “Eğitim seviyesi arttıkça AK PARTİ’nin hitap ettiği yani oy aldığı kesim daralıyor.” tespiti mi gizli? AKP, ülkemizin geleceğini karartıyor.

BAŞKAN - Sayın Hüseyin Olan...

42.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Bitlis merkezdeki Dere Üstü Islah Projesi'ne ilişkin açıklaması

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Teşekkürler Başkanım.

Bitlis merkezde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Bitlis esnafına büyük mağduriyetler yaşatarak Dere Üstü Islah Projesi’ni bitirmesine rağmen, kanalizasyon altyapısı tamamlanamadığından ve bir arıtma tesisi bulunmadığından Bitlis’in bütün kanalizasyonu doğrudan şehrin merkezinden geçen dereye dökülmektedir; her yıl olduğu gibi yaz aylarında çevreye korkunç bir koku ve mikrop yayılmaktadır. Bu durum, çevre ve halk sağlığını doğrudan tehdit etmektedir. Bakanlık denetim sorumluluğunu yıllardır yerine getirmiyor. Bitlis’in kanalizasyon altyapısının oluşturulması ve modern bir arıtma tesisinin yapılması yönünde Çevre ve Şehircilik Bakanlığını ivedilikle sorumluluğunu yerine getirmeye çağırıyoruz.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)**

2.- İYİ Parti Grubunun, Samsun Milletvekili Erhan Usta ve 19 milletvekili tarafından, asgari ücretin yaygın bir ücret olduğu düşünülerek bu ücretin güncellenmesi, konunun tüm boyutlarıyla araştırılarak sorunların çözümüne yönelik alınabilecek tedbirlerin ve yapılabilecek düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla 25/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Haziran 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

25/6/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 25/6/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Turhan Çömez

Balıkesir

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Samsun Milletvekili Erhan Usta ve 19 milletvekili tarafından, asgari ücretin yaygın bir ücret olduğu düşünülerek bu ücretin güncellenmesi, konunun tüm boyutlarıyla araştırılarak sorunların çözümüne yönelik alınabilecek tedbirlerin ve yapılabilecek düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla 25/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 25/6/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İYİ Parti Grubu adına Sayın Erhan Usta.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, İYİ Parti Grubu olarak bugün asgari ücretin güncellenmesi meselesini gündeminize getirdik. Niye? Çünkü toplumda ciddi bir talep var, toplumun önemli bir kesimi -çünkü biz biliyoruz ki çalışanların yüzde 42'si asgari ücret üzerinden ücret alıyor- bunu talep ediyor fakat Hükûmet tarafı da buna sürekli olumsuz tepki veriyor. Dolayısıyla, bu konunun Meclis gündeminde tartışılması, Meclisin bu konuyu çalışması önemli bir husustur diye değerlendiriyoruz.

Niye önemli konu? Çünkü az önce ifade ettiğim gibi, başka ülkelerdeki gibi değiliz; Amerika'da asgari ücretlilerin toplam ücretliler içerisindeki payı yüzde 1, Avrupa Birliği ülkelerinin önemli bir kısmında yüzde 4 civarında, ortalaması yüzde 9 civarında ama bizde yüzde 42. Asgari ücretin bir tık üzerinde ücret alanların toplam içerisindeki payı da yüzde 50'yi buluyor. Dolayısıyla, bu, önemli bir meseledir; bu önemli meselenin elbette bir erk olarak yasamanın da gündeminde olması gerekir. Konu bu açıdan çok önemlidir.

Şimdi, bugün BİRLEŞİK KAMU-İŞ açlık sınırını açıkladı. Haziran ayı açlık sınırı kaç lira arkadaşlar? 27.415 lira olarak açıklandı. Asgari ücret, bugün itibarıyla açlık sınırının -eğer güncelleme olmazsa bu fark daha da açılacak- 5.310 lira altında; bu fark, aralık ayına geldiğimizde 8 bin lirayı aşacak. Bunun kabul edilebilir bir şey olmadığını herhâlde sizler de takdir ediyorsunuzdur.

Şimdi, güncelleme ihtiyacının bir diğer gerekçesi ne arkadaşlar? Hükûmet asgari ücret belirlenirken bize dedi ki: "Benim 2025 yılı enflasyon hedefim yüzde 21." Fakat bu hedef önce -Bakanların

açıklamalarından ve Merkez Bankası Başkanının enflasyon politikası dokümanlarından, raporlarından biliyoruz- yüzde 24'e revize edildi; daha sonra da hedef, üst limit olan yani üst sınır olan yüzde 29'a zımni olarak yükseltildi. Yani dolayısıyla, bir şeyi yüzde 21'e göre veriyorsanız, şimdi de "yüzde 29" diyorsanız zaten tanımsal olarak bunu değiştirmeniz gerekiyor normal şartlarda; bu anlamda da bir güncelleme ihtiyacının olduğu ortada.

Bizim İYİ Parti Grubu olarak yılbaşında asgari ücret için Hükûmetten talebimiz 28 bin liraydı. Bu güncelleme meselesini ilk kez biz Türkiye'nin gündemine getirdik o zaman ve şunu söyledik: "28 bin lira talep ediyoruz, eğer yıl içerisindeki gelişmeler çerçevesinde yüzde 21 olan enflasyon hedefiniz sapma gösterecek olursa bu güncellenmenin yapılması lazım." Biz kendimizle tutarlı olarak bu 28 bin lirayı alıyoruz; yüzde 21'den 29'da 8 puanlık bir artış var, bunu 28 bin liralık talebimizin üzerine koyduğumuzda bizim bugün için Hükûmetten beklentimiz -tarafı çağırarak tabii, toplantı yapılması gerekiyor bunun için- asgari ücretin 29.850 liraya çıkarılmasıdır. Emin olun, bu, sorunları falan çözecek değil ama en azından asgari ücreti bir miktar açlık sınırının altından bir noktaya getirebiliriz, gerçi aralık ayına gelindiğinde bu rakam bile açlık sınırının büyük ölçüde altında kalacak. Dolayısıyla meseleye bu şekilde bakmamız lazım.

Şimdi, şöyle bir şehir efsanesi -hatta hani "yalan" ifadesini kullanmak istemiyorum da- var, işte Nihat Zeybekci'nin falan da açıklamaları oldu, başkaları da söylüyor: "Asgari ücret artarsa enflasyon artar. Türkiye de enflasyondan çok çekti, hâlâ da enflasyonumuz yüksek." Arkadaşlar, bu, her zaman doğru değil, hele Türkiye pratiği açısından elimizde bunun tersi çok fazla var. Eğer biz, biraz ekonomiden anlıyorsak veriler üzerinden konuşmak durumundayız. Enflasyonun birçok belirleyicisi var. Bugün Türkiye'de yaşadığımız enflasyonun belirleyicisi, bu düşük kesimlerin taleplerinin güçlü olmasından değil. Yahu, açlık sınırının altındaki bir insanın ne talebi olabilir zaten yani öldürecek miyiz insanları enflasyonu düşüreceğiz diye?

Kaldı ki bakın, size rakamlarını söyleyeceğim: Yıl 2016, asgari ücrete yüzde 33,5 zam yapılıyor, artış yapılıyor. Yıl sonunda enflasyon, bir önceki yıl yüzde 8,8'ken yüzde 8,5'e düşüyor. Bakın, yüzde 8'lik enflasyon olan ortamda yüzde 33,5 asgari ücreti artırıyorsunuz, enflasyon düşüyor. Enflasyonun belirleyicisinin, tek belirleyicisinin asgari ücret olduğunu söyleyebilir miyiz bu dataya bakarak? Söyleyemeyiz elbette.

Şimdi, diğer bir husus, yine bir örnek daha: 2019 yılında asgari ücrete yılın başında yüzde 26,1 zam yapılıyor. Enflasyon, bakın, 2018 yılında yüzde 20,3 olan enflasyon 2019'da yüzde 11,8'e düşüyor arkadaşlar. Dolayısıyla kimse bize "Efendim, asgari ücreti artırırsak enflasyon artar." masalı okumasın. Bunu söyleyen varsa da gelsin, bizim önümüze bir tane rakam koysun Allah rızası için. Yani isterse öyle olsun, ya hep zavallıların, emeklinin, asgari ücretlinin, çalışanın üzerine binerek mi bir program uygulayacaksınız, niye başkalarına herhangi bir şey getirmiyorsunuz diye elbette sormamız lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ERHAN USTA (Devamla) - Tabii, bunun dışında yani şunu söyleyeyim: Bir defa, AK PARTİ hatalı politikaların bedelini, uyguladığı bütün hatalı politikaların bedelini vatandaşa ödetiyor, ya emekliye ödetiyor ya asgari ücretliye ödetiyor ya da memura ödetiyor.

Tabii, bunun kalıcı olarak çözümü için de biz daha önce İYİ Parti Grubu olarak kapsamlı bir şekilde bununla ilgili kanun teklifleri verdik, raporlar ortaya koyduk, Sayın Genel Başkanımız grup toplantılarında bunları anlattı. Yapılması gereken şey, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun mutlak surette değiştirilmesidir. Asgari Ücret Tespit Komisyonunda asgari ücretli yok arkadaşlar, asgari ücretlinin mutlak surette orada olması lazım. Ücret artışlarına baz teşkil edecek objektif bir kriter olmalı, o da nominal millî gelir büyümesidir yani bir defa enflasyonlu ve büyümeli millî gelirdeki artış ne ise asgari ücretin onun altında olmaması gerekir.

En son olarak tabii, burada, işveren tarafı da var; işverenin de sıkıntıya girmemesi için -madem bu iktidarın hatalı politikalarıyla bu duruma geldik- o zaman işveren desteklerinin de daha fazla artırılması lazım ki işveren tarafında bir sıkıntı olmasın.

Bu anlamda sizlerden önergemize destek bekliyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Usta.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Selçuk Özdağ.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubunun grup önerisi üzerine söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

“Şahsım” iktidarı, sebep olduğu ve Türk halkına yaşattığı tüm krizlerin faturasını her zaman olduğu gibi çalışana ve emekliye ödetmeye yemin etmiş gibi davranıyor. İşsiz vatandaşlarımız için söyleyecek söz dahi bulamıyorum, bu iktidar onları gözden çıkaralı zaten çok olmuştur. Bu yılın başında işçi ve BAĞ-KUR emeklilerine güya -tırnak içinde- fahiş bir zam yaptıklarını açıklamışlardı. AK PARTİ iktidarının kurtarıcı ekonomi bakanı ve lideri bu oranlarla gurur duyan açıklamalarla milletimizle alay etmeyi de ihmal etmemişlerdi. En düşük emekli maaşını 12.500 liradan 14.468 TL gibi -tırnak içinde- muazzam bir miktara yükseltmişlerdi(!) “Kök aylık” denen dolandırıcılığı da hesap edersek 12.500 liranın altında alan emekliler bunu bile alamıyor elbette. Hâlihazırda çalışanların bile yoksulluğa itildiği hatta açlık sınırının altında yaşam mücadelesi verdiği bir ortamda ekonomi yönetiminden mesela emeklinin durumunun iyileştirilmesini beklemek sanırım safdillik olurdu. Milyonlarca emekli alışveriş yapmayı unutmuş, pazara ayda 1 kere gider olmuş, bırakın çocuklarına yardımı torunlarına bir küçük hediye bile almayı ihmal etmeye başlamış. Bakınız, asgari ücretliye yüzde 30, emekliye yüzde 15, memura güya yüzde 11,54 zam yapan AK PARTİ iktidarı, mesela yandaş müteahhitlerin işlettiği hazine garantili Kuzey Marmara Otoyolu’na ne kadar zam yapmış olabilir? Söleyeyim: Tam yüzde 65 oranında yani neredeyse memura yapmış olduğu zammın 6 katını vermiş. Bunun akılla, vicdanla ve devlet idaresiyle ne alakası var? Bu tam olarak “Bizler yandaşlarımızla, akraba efradımızla bir güzel yedik, içtik, siz sofrayı kaldırın ve hesabı da ödeyin.” demenin AK PARTİ’cesi olsa gerek. TÜİK neye ve kime göre bulduğu belli olmayan enflasyon rakamlarıyla zaten milletin cebindeki parayı, maaşını, sofrasındaki ekmeği çalan bir canavar gibi davranmaktadır. Bakınız, normal bir hukuk devletinde bu işlere imza atanlar ağır cezada yargılanır, iktidar değiştiğinde ve yeri geldiğinde hukuk bunların hesabını mutlaka soracaktır.

Ülkenin çalışanlarının yaklaşık yüzde 70’e yakını ya asgari ücretle ya da asgari ücretin birkaç bin TL üstü bir rakamla istihdam ediliyor. Bunun anlamı, bu insanlar açlık sınırının ya altında ya yakın seviyelerde çalışmak zorunda -ki ülkenin birkaç milyon tuzu kuru azınlığı hariç- resmen yoksulluk sınırının altında hayat mücadelesi veriyor. Bir de Türkiye’de artık zenginlerin, milyonerlerin sayıları da çoğalmaya başlamış; geçen sene 1,8 milyonmuş, bu sene ise yüzde 8,2 civarında artış göstermiş yani dolar milyonerlerimizi artırmışız. Zenginliği belirli kişiler yapıyor, fakirliği ise çoğunluk tadıyor diyebiliriz.

Bu iktidar çalışanın, emeklinin, öğrencinin, gencin, kadının düşmanı bir iktidar gibi davranıyor. Zengini sever, yoksulu döver; fakirden oy alır, zenginden aferin alır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Tamamlıyorum.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Fakire umut ve mustu verir, zengine faizsiz kredi, vergi afları ve teşvikler; yoksula fakirliğin nimetlerini anlatır, zengine güzel yaşaması için imkânları önüne serer. Hasılı, bu iktidar, zengine kepçeyle, kazanla verir; fakire çay kaşığı bile çok görür. Bu yüzden olsa gerek Türkiye’de en zengin yüzde 1’lik kesim servetin yüzde 40’ına sahipken bu yüzde 1’lik kesimi en alttaki yüzde 90’lık kesimden daha fazla servete sahip yapar.

Mesela, Sayın Şimşek'e soruyorum: Ücretlinin geçim sıkıntısını nasıl çözeceksin? AK PARTİ iktidarının kurtarıcı sekreter bakanı Sayın Şimşek onu söyle de bilelim biz. Emekliyi, öğrenciyi, işsizi geçtim, çalışanlar için ne yapmayı düşünüyorsun? Mesela, son on günde Brent petrolün fiyatı 70 TL'den 79 TL'ye çıktı diye mazota 8 lira zam yapmıştınız; şimdi de petrol fiyatları düştü, 10 lira aşağı çekmeniz lazım. Petrole yaptığımız zammı geri alabilecek misiniz diyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - İYİ PARTİ'nin grup önerisine destek veriyoruz. Asgari ücret mutlaka güncellenmeli, fakirin yanında yer aldığınızı göstermelisiniz.

Teşekkür ederim. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Burcugül Çubuk.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Gönül isterdi ki ekranları başında bizleri izleyen asgari ücretlileri selamlayalım ama asgari ücretli günlük sekiz saatin üzerinde çalışır ve lütfedilen asgari ücreti kazanmaya uğraşır. Günde sekiz saatten fazla, haftada beş ya da altı günden fazla yani bir haftanın tamamında çalışıyorlar.

Hafta sonu Manisa'da tarım işçileriyle buluştuk ve şunu söylediler... Günlük bin lira kazanıyorlar ve ayın yarısı anca çalışıyorlar. Bu ülke, asgari ücretin altında işçi çalıştıran patronlar cenneti ve iktidar diyor ki: "Çok iyi bir zam yaptık, bu rakam makul, biz buna zam yapmayacağız." Aslında bunun üzerine edecek kelim yok, bu kadarla bitiyor bu mesele. Bir gerçek var, işçileştirilmiş çocuklar dâhil olmak üzere üç kuruşa çalıştırılan, parya statüsünde çalıştırılan, köleleştirilen bu ülkenin genç nüfusu ya da yaşlı nüfusu... İnsanlar 60-70 yaşında, alınmayan önlemler nedeniyle inşaat iskelelerinden düşerek hayatını kaybediyor ya da sakat kalıyor fakat bu ülkede her şeyin güllük gülistanlık olduğunu, Kafdağı'nın arkasında, masal ülkesinde yaşayan iktidar iddia ediyor. Bu kadar görmediğiniz bir hayatı burada size anlatmanın manası yok. Biz, ekranları başında bizi izleyenlere de bir şey anlatamıyoruz artık çünkü bize sokakta şunu diyorlar... Siz, belirlenmiş toplamalarla buluştuğunuz için görmüyorsunuz ama biz gerçekten halkla buluşuyoruz, gidiyoruz neredelerse: "Orada konuştuğunuzun bizim için bir karşılığı yok." deniyor. İYİ Parti bütün rakamlarla gerçekleri ve yalanları bu meselede ortaya koymuş. Bu sözün fazlası ya da azına gerek yok; sermaye ne istiyorsa onu veriyorsunuz, sermaye ne istemiyorsa onu alıyorsunuz; kimin mülkiyetine dokunulacak karar veriyorsunuz, kim ekmek, patates dahi alamayacak ona karar veriyorsunuz; asgari ücretin de yettiğini düşünyorsunuz. Bizim bu komisyondan önce ara hayâya ihtiyacımız var, başka da çözüm yok.

Teşekkürler. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Serkan Sarı. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, şu anda Türkiye'nin dört bir köşesinde milyonlarca asgari ücretli bu Meclisten gelecek güzel bir haberi bekliyor, vermiş olduğunuz sözü tutmanızı bekliyor. "Dört ayda bir asgari ücreti güncelleyeceğiz." dediniz ama aradan geçen aylara rağmen asgari ücretin erimesine göz yumdunuz, asgari ücretliyi yokluğa, açlığa mahkûm ettiniz. Bugün asgari ücret 22.104 lira, ocak ayında asgari ücret açıklandığında açlık sınırının altında bir rakam olduğu için itiraz etmiştik, o gün açlık sınırı 22.131 liraydı; aradan geçen aylar sonrasında mayıs rakamlarına baktığımızda açlık sınırı 25.092 lira. Açlık sınırı karşısında asgari ücret erimiş durumda. Alım gücü üzerinden, sizin üç harfli marketlerdeki dana kıyma üzerinden baktığımızda 52,5 kilogram kıyma alınabiliyorken bugün 43,5 kilogram kıyma alabiliyor; 8,5 kilogram kıyma kayboldu. Çeyrek altın üzerinden baktığımızda -ki sevmiyorsunuz bu hesabı- 4,5 çeyrek

altın alınabiliyorken şu anda 3 çeyrek altına düşmüş durumda. Asgari ücretliye acilen ara zam verilmesi ve asgari ücretin güncellenmesi gerekmekte. Siz bunu görmüyor, duymuyor, nedense de sermayenin yanındaki tavrınızdan vazgeçmiyorsunuz. Biz -yüreğimiz rahat- vatandaşımızın, halkımızın, milletimizin yanındayız; sizin karşınızda da bu anlamda mücadele etmeye devam edeceğiz.

Asgari ücret açıklandığında Avrupa Birliği ülkeleri arasında sondan 2'nciydik, bunu üzüntüyle paylaşıyordum, şu anda sonuncu sıraya gelmiş durumdayız. Şu rakamlarla şu anda Türkiye'deki asgari ücret 486 euro, Lüksemburg'da 2.600; Almanya'da 2.200 gibi rakamlar alıyorlar. Yani bugün asgari ücretlimiz şu kâğıt parçasını, bir parça kâğıdı alamıyor bir ay çalıştıktan sonra; 500 euro dahi alamaz duruma getirdiniz.

Alım gücü üzerinden dem vuruyorsunuz. Alım gücüne de bakalım: Almanya'da, bizi kıskandığını -iktidar partisi milletvekillerine sesleniyorum- iddia ettiğiniz Almanya'da 2.200 euro asgari ücret var. Dana etinin 1 kilosu 21 euro; 10 yumurta 4 euro; makarnanın 1 kilogramı da 4 euro. Hans orada 104 kilogram et alabiliyor ama bizim burada Hasan 43 kilogram et alabiliyor. 5.500 yumurta alınabiliyorken asgari ücretle Almanya'da, 3.000 yumurta alabiliyor asgari ücretli Türkiye'de. Makarnadan örnek vereyim: 550 kilogram alınabiliyorken 340 kilogram alınabiliyor. Temel gıdalardan bahsediyorum. Almanya'da asgari ücretli bir çalışan Türkiye'deki asgari ücretlinin alım gücü anlamında 2 kat daha güçlü, 2 kat daha zengin. Sizin asgari ücretliye layık gördüğünüz rakam bu.

Ha, şuna da vurgu yapmak isterim: Avrupa'da, dünyanın birçok ülkesinde Türkiye'deki gibi değil asgari ücret. Türkiye'de 2 çalışandan 1'i neredeyse asgari ücretle çalışıyor; olağan, doğal, zorunlu ücretmiş gibi algılanıyor. Oralarda, Almanya'da zaten en düşük, en taban, en vasıfsız ücretli...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın

SERKAN SARI (Devamla) - Sizden, asgari ücretlimizin sesini duymanızı istiyorum, yaşadıkları güçlükleri görmenizi istiyorum. Bugün asgari ücretli kirasını öderken, evine market alışverişi yaparken, pazara çıkarken ne yazık ki boynu bükük çıkıyor; evin kapısını çaldığında "Çocuğumla karşı karşıya kalacağım." diye korkuyla evinin kapısına geliyor.

Bugün ev kiralari olmuş 10 bin lira, 15 bin lira. Temel gıdalara bakacak olursak, bir kişinin aylık masrafı 7.500 lira; marketiydi, pazariydi, giderleriydi... Elektrik, su, doğal gaz; bu masraflardan haberinizi yok, anlıyorum, sizin koltuklarınız çok rahat, çok konforlu, yandaşlarınız size destek oluyor, siz refah, bolluk içindesiniz ama ülkenin büyük bir çoğunluğu açlık ve yoksullukla boğuşuyor; bunu görmek zorundasınız.

Asgari ücretlimize, çalışanımıza, emeklimize destek olmak zorundasınız. Siz bunu yapana kadar biz mücadele edeceğiz. Sizi o koltuklardan ittirip halkın iktidarını hep birlikte koruyacağız.

Teşekkür ediyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Serkan Bey, teşekkür ederiz.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Mustafa Oğuz.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubunun önerisi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

İYİ Parti Grubunun asgari ücrete ara zam yapılması yönündeki önerisini dikkatle dinledik. Öncelikle şunu açıkça ifade etmek isterim: AK PARTİ olarak biz her zaman emekçinin, çalışan kardeşlerimizin hakkını, refahını ve alın terinin karşılığını korumayı kendimize bir görev bildik; bugün de bu hassasiyetle hareket ediyoruz. Ancak burada yapılmak istenen önerinin, mevcut ekonomik şartlar, bütçe dengeleri ve uzun vadeli sosyal politikalar çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini de vurgulamak isterim.

2024 yılı başında yapılan düzenlemeyle birlikte asgari ücret yüzde 49 oranında artırılarak 17.002 Türk lirasına yükseltilmiştir, 2025 yıl içinse bu tutar yüzde 30'luk bir artışla net 22.104 Türk lirasına çıkarılmıştır. Bu artışlarla birlikte 2002 yılında net 184 TL olan asgari ücret nominal olarak yaklaşık 119 katına, reel olarak ise 4 katına ulaşmıştır; dolar bazında ise 2002'de 127 dolar seviyesinde olan net asgari ücret 2025 itibarıyla 630 dolara kadar yükselmiştir. Bu artış hem enflasyonla mücadele hem de işveren üzerindeki yüklerin dengelenmesi açısından dikkatle planlanmış, sosyal taraflarla istişare edilerek karara bağlanmıştır.

Ayrıca, işverene verilen asgari ücret desteği, iş gücü piyasasının dengeli ve sürdürülebilir şekilde işlemesi adına devam ettirilmiş; işçi ve işveren arasındaki dengenin korunmasına da hassasiyetle yaklaşmıştır. Bu destek, sadece bir mali katkı değil istihdamı teşvik eden, üretimi sürdürülebilir kılan bir sosyal politika aracıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; asgari ücretin yıl içinde 2'nci kez artırılması zaruri durumlarda elbette değerlendirilebilir ancak bu tür yaklaşımlar özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerimizin üzerindeki yükleri artırmakta, kayıt dışılığı teşvik etmekte ve fiyatlama davranışlarını bozarak enflasyonist baskıları tetikleyebilmektedir. Bu da orta vadede vatandaşlarımızın alım gücünün yeniden aşındıran bir tabloya yol açabilmektedir.

Bizim yaklaşımımız, günü kurtaran değil geleceği planlayan bir ekonomi politikasıdır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde, orta vadeli programımızla hem enflasyonla kararlı bir mücadele yürütüyor hem de gelir dağılımını iyileştirici sosyal destekleri sürdürüyoruz. Aile destek programları, sosyal yardımlar, emeklilere ve dar gelirli vatandaşlarımıza yönelik doğrudan transferlerle toplumun dezavantajlı kesimlerini yalnız bırakmıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MUSTAFAOĞUZ (Devamla) - Değerli milletvekilleri, Hükümetimiz çalışanlarımızın yanında olmaya devam edecek; ekonomik programımız doğrultusunda refahı artıran yapısal dönüşümleri sürdürmeye kararlıdır ancak bu süreçte, popülist yaklaşımlar yerine akılcı ve sürdürülebilir politikalarla yol almamız gerekmektedir. Biz, milletin menfaati için kısa vadeli alkışları değil uzun vadeli refahı esas alıyoruz.

Bu vesileyle, önerilen bu teklifin teknik, ekonomik ve sosyal etkileri bakımından uygunluğunun daha derin bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini düşünerek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın milletvekilleri, sisteme giren 5 arkadaşımıza daha söz vereceğim.

Sayın Hasan Öztürk burada mı?

HASAN ÖZTÜRK (Bursa) - Buradayım.

BAŞKAN - Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

43.- Bursa Milletvekili Hasan Öztürk'ün, Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'a ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRK (Bursa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

“Üzeri örtülmeyecek.” dediler ama Yunanistan'da 1,5 milyarlık yatıyla turist kılığında -parantez içinde- görevinin başında olan Kültür ve Turizm Bakanı Nuri Ersoy, Bolu Cumhuriyet Başsavcılığının 12 Bakanlık çalışanı için istediği soruşturma iznini reddetti. Kartalkaya'da 78 insan yanarak can verdi, bilirkişi raporu Kültür ve Turizm Bakanlığını birinci derecede sorumlu olarak ilan etti ama Bakan başından beri yaptığı gibi yine üzerini kapatmaya çalışıyor. Oysa, Cumhurbaşkanı “Gözünün yaşına bakmayacağız.”

demışti, AKP sözcüsü “Üstü örtülmeyecek.” dedi, Grup Başkan Vekili “Kimse korunmayacak.” dedi, Komisyon Başkanı “Her şeyi araştıracağız.” dedi; şimdi hepsine sesleniyorum: Bakanın koruma kalkanını kaldırsın, sorumlular hesap versin, Bolu Cumhuriyet Başsavcılığının yargılama talebinin önünü açın; yanan canların ruhları ve ailelerinin yürekleri biraz olsun rahatlasın.

BAŞKAN - Sayın Necmettin Çalışkan... Yok.

Sayın Nurten Yontar... O da yok.

Sayın Utku Çakırözer...

Buyurun.

44.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Gazeteci Fatih Altaylı'ya ilişkin açıklaması

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

AKP iktidarında tehditle, sansürle, hapisle tanışmayan gazeteci kalmadı. Önce saray trolleri kesip biçip çarpıtarak hedef gösteriyor, sonra talimatla savcı, hâkim devrede, sonucu Silivri zindanı; son mağduru Fatih Altaylı. Eğriye eğri diyen, iktidarı da muhalefeti de korkusuzca eleştiren bir gazeteci, her gün yüz binler izliyor. Sarayda korku dağları öyle aşmış ki Altaylı'nın YouTube yayınındaki sözlerinden Cumhurbaşkanına fiziki tehdit çıkarıyorlar ama millet bu hukuksuzluğu görüyor. Görüyor ki işte 1,4 milyon kişi Fatih Altaylı'nın boş koltuğunu izleyerek tepkisini gösteriyor. Basın tarihinde örneği yok. Anlayana mesajı açık: Fatih Altaylı gazetecidir, gazetecilik suç değildir. Sadece Fatih Altaylı'yı zindana atmıyorsunuz, milyonlarca yurttaşın haber alma hakkını ve gazeteciliği zindana atıyorsunuz. Fatih Altaylı derhâl serbest bırakılmalıdır.

BAŞKAN - Sayın Özgül Saki...

45.- İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin, idare ve gözlem kurullarının kararlarına ilişkin açıklaması

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Geçen hafta Maltepe Cezaevini ziyarete gittim. Maltepe Cezaevinde Ümrân Kaya, Eyüp Şeker, Rıdvan Kaya, Hebun Kurt, Sinan Bülbül, Sait Tuncer, Ziya Timuçin koşullu salıverilme tarihleri geçmesine rağmen idare ve gözlem kurullarının keyfi kararlarıyla birçok mahkûmun olduğu gibi infazları erteleniyor. Üstelik mahkûmlardan bir kısmı otuz yılını doldurmuş, pişmanlık dayatmasıyla 31'inci yılını yatan mahkûmlar var Maltepe Cezaevinde. Ayrıca, Ali Rıza Yurtdaş 80 yaşında, hasta, otuz yılını doldurmuş, hâlen salıverilmiyor. Tüm cezaevlerinde benzer bir problem var. Artık, bu idare ve gözlem kurullarının keyfi kararlarıyla tutulan mahkûmların serbest bırakılması gerekiyor bir an önce diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın İnan Akgün Alp burada mı? Yok.

Sayın Gülcan Kış...

46.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, asgari ücrete ilişkin açıklaması

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Cumhurbaşkanı “Asgari ücretin alım gücü arttı.” diyor ama sokaktaki gerçek bu değil. Bugün asgari ücret 22.104 lira, 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı ise 25.092 lira, yoksulluk sınırı 81.734 lira. 1 kilo kıyma 800 lira, 5 litre yağ 500 lira, peynir 350 lira. Maaş daha cebe girmeden buharlaşıyor. Vatandaşın cebi de boş, mutfağı da boş. Ama saraydan bakınca marketteki etiket de görünmüyor, mutfaktaki boş tencere de. Emekliye insanca bir maaş yok, çalışana refah yok ama sarayda israf ve şatafat var. Bu millet sadaka değil emeğinin hakkını istiyor. Genel Başkanımız Özgür Özel'in dediği gibi, temmuzda asgari ücret en az 30.150 lira olmalıdır. Gerçeklerle yüzleşin, bu milleti açlığa mahkûm edemezsiniz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın İsa Mesih Şahin...

Buyurun.

47.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sunduğu tekstil sektörüyle ilgili kanun teklifine ilişkin açıklaması

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, öncelikle yeni görevinizden dolayı sizi tebrik ediyorum, başarıları diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye ekonomisinin lokomotiflerinden biri olan tekstil sektörü maalesef kan ağlıyor; tekstilci dertli, tekstil işçisi dertli. Yaşadığımız ekonomik krizle bu sektörün maliyetleri artmış, pazarı daralmış dolayısıyla Türkiye'de tekstil sektörü bitme noktasına gelmiştir. Tekstil sektörü için ekonomik tedbirler alınması şarttır. Pandemi döneminde bir tedbir olarak uygulanan kısa çalışma ödeneğinin tekstil sektörü için de uygulanmasına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisine bir kanun teklifi sundum. Bu kanun teklifine bütün milletvekillerimizden destek beklediğimi ifade ediyor, hep birlikte tekstil sektörünü ayağa kaldıralım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi ve arkadaşları tarafından, kuraklığın yol açacağı sorunların araştırılması amacıyla 19/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Haziran 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

25/6/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 25/6/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit

Kars

Grup Başkan Vekili

Öneri:

19 Haziran 2025 tarihinde Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi ve arkadaşları tarafından (12414 grup numaralı) kuraklığın yol açacağı sorunların araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 25/6/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere üzere Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Zeynep Oduncu Kutevi.

Buyurunuz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

DEM PARTİ GRUBU ADINA ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Teşekkür ediyorum Başkan; size tekrardan hayırlı olsun diyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen sevgili halklarımız; bugün burada yalnızca bir kuraklıktan değil, aynı zamanda bu ülkenin doğasını, çiftçisini ve geleceğini tehdit eden bir sistem krizinden söz ediyoruz. Kuraklık tek başına bir meteorolojik olgu değildir. Bu, yıllardır uygulanan yanlış tarım politikalarının, doğayı ve suyu yok sayan enerji ve madencilik faaliyetlerinin, iklim

krizini görmezden gelen kalkınma anlayışının bir sonucudur. Bugün yaşadığımız bu kriz aynı zamanda tarım politikalarının ne kadar kırılgan, ne kadar günebirlik ve ne kadar halktan kopuk olduğunu bir kez daha açığa çıkarmaktadır.

Bugün Türkiye'nin dört bir yanında tarlalar çatlıyor, ürünler yanıyor, çiftçi toprağını terk ediyor. Batman Ovası'nda 2025 yılı hububat hasadı verimi, yaşanan kuraklık nedeniyle yüzde 50'nin üzerinde azalmış durumda. Yaklaşık 1 milyon dönüm tarım arazisinde üretim yapılan bu bölgede çiftçiler artık çaresizlikle baş başa bırakılmış durumda. Bu, sadece Batman'ın değil Urfa'dan Edirne'ye, Konya'dan Mardin'e kadar birçok tarım bölgesinin ortak gerçeğidir. Bu tablo Türkiye'nin gıda güvencesi açısından da alarm veriyor. Çiftçi kaybediyor, yurttaş kaybediyor, doğa kaybediyor. Çiftçinin üretimden çekilmesi kırsal yoksulluğu artırıyor, iç göçü hızlandırıyor, kentlerde sosyal krizler derinleşiyor. Bu nedenle, kuraklık sadece bir iklim meselesi değil sosyal adalet, ekonomik sürdürülebilirlik ve ekolojik gelecek meselesidir.

Değerli milletvekilleri, bu kuraklık sadece bu yılın değil önümüzdeki on yılların da habercisidir. Türkiye'de kişi başına düşen su miktarı 2030'da 1.100 metreküpe, 2040'ta 700 metreküpe düşecek. Yani bu ülke çok yakın bir gelecekte su fakiri olacak ama bu gerçekler ortadayken Meclise getirilen yasa teklifleri doğayı korumak yerine rant için talanı hedefleme açısından. Hâlâ barajlara, HES'lere, talan projelerine, doğayı yok eden maden faaliyetlerine onay verilmesini tartışıyoruz ve ne yazık ki şimdi de zeytinlikleri talana açacak yeni bir yasa teklifi Meclise getirilmeye çalışılıyor Maden Yasası altında. Yani bu kuruyan topraklar yetmedi, şimdi de kök salmış ağaçlar hedefte. Zeytin, bu coğrafyanın binlerce yıllık yaşamıdır. Zeytin költürdür, gıdadır, geçimdir ve şimdi bu kadim yaşam alanları sermayeye peşkeş çekilmek isteniyor. Bu yasa geçerse kuraklıkla mücadele eden köylünün son dayanağı da elinden gitmiş olacak. Zeytinlikler şunu diyor: "Biz iki bin yıldır dayandık ama maalesef AKP'nin iktidar politikalarına artık dayanamıyoruz." Buradan açıkça söylüyoruz: Bu bir kalkınma değil, bir yıkım projesidir. Bu yasa doğaya karşı işlenecek yeni bir suçun kılıfıdır. Bu Meclisin görevi halkın sofrasını, çiftçinin toprağını ve doğanın bütünlüğünü korumaktır. Buradan soruyoruz: Kuraklık bu kadar derinleşmişken, su kaynakları bu kadar azalırken neden hâlâ enerji, maden ve inşaat politikaları doğanın aleyhine ve halkın geleceğine karşı planlanıyor? Bu ülkenin çiftçisi neden yalnız bırakılıyor? Neden hâlâ iklim ve doğa dostu tarım politikalarına geçilmedi? Gıda güvencesi tehdit altındayken, kırsal yaşam çöküşe sürüklenirken, göç artarken, sosyal yapı çözüldürken bu kriz nasıl görmezden gelinebilir?

Değerli arkadaşlar, iklim krizine karşı dirençli bir tarım sistemi inşa etmek zorundayız. Su, tarım, enerji, maden politikalarının birbirleriyle çelişmediği, halkın ve doğanın yararına bütüncül planlamalar yapılması artık bir zorunluluktur. Kuraklığa çözüm, şirketlerin değil halkın çıkarlarını önceleyen planlamayla mümkündür. Tarımı, suyu, doğayı bir bütün olarak ele almalı, her kararı bilimsel, toplumsal ve ekolojik temellere oturtmalıyız. Hâlâ geç değil, çıkar odaklı politikalardan kurtulmakla en büyük adım atılabilir çünkü kuraklıkla mücadele etmek geleceği savunmaktır; çiftçiyi, doğayı, soframızı korumaktır. Zeytinlikler talana, toprak susuzluğa terk ediliyorsa gelin, bu gidişata hep birlikte "Durl!" diyelim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Devamla) - Teşekkürler.

Çocuklarımıza susuz bir ülke, çiftçisiz bir kırsal, ağaçsız bir gelecek bırakmak istemiyorsak şimdi buna "Durl!" deme zamanı. O yüzden, bir kez daha halkımız adına, gelecek kuşaklar adına, yaşam hakkı adına hepinizi önergemize destek olmaya davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Emin Ekmen.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Sayın Başkanım, öncelikle Meclis Başkan Vekilliğine seçilmiş olmanız nedeniyle sizi tebrik ediyorum. Önceki tecrübeniz ve uzlaşmacı kişiliğinizle bu görevi başarıyla yürüteceğinizden bir endişemiz yok.

Ben de Batman Milletvekilimiz Sayın Zeynep Oduncu Kutevi Hanımefendi'ye Batman'ın bu önemli sorununu DEM Grubunun önergesi hâline dönüştürerek gündeme getirdiği için teşekkür ederim.

Önerge üzerine konuşmayı hazırlarken Batman'ın sonlarına şöyle bir bakayım dedim, üç dakikaya sığacak kadar az değil maalesef ama başlıklar hâlinde paylaşmak istiyorum. Öncelikle şunu ifade etmek lazım: Kuraklık çağın sorunu; bugün Türkiye'de Akdeniz, Karadeniz, Güneydoğu, Doğu Anadolu birçok bölgede barajlara baktığımızda yüzde 20'nin altında doluluk oranlarıyla karşı karşıyayız. Zirai don felaketinde yaşandığı gibi kuraklık nedeniyle geri dönülmez felaketler yaşanmadan önce su yönetimi hususunda çok daha ciddi ve stratejik yaklaşımlara ihtiyacımız var diyeyim ve Batman'la ilgili... Aslında bizim suyumuz var ama suyu akıllı yönetemiyoruz. Mesela Malabadi Barajı'ndan, Batman Barajı'ndan Batman'a yapılması planlanan Sol Sahil Sulama Kanalı'nın ilk ihalesi 1993 yılında yapılmış. Bu inşaat otuz bir yıl sürmüş, 2014 yılında inşaatı tamamlanmış. Otuz bir yıl sonra siz beklersiniz ki bütün kurumlar bir an önce bu suyu çiftçiyle buluşturmak istesin ama ilk su dokuz yıl sonra, 30 Ağustos 2023'te tarlalarla kavuşmuş yani otuz bir yılda bir Sol Sahil Sulama Kanalı'nın inşaatı sürmüş, dokuz yıl sonra su tarlalarla kavuşmuş, hâlen düzenli su verilemiyor, DSI her gün açıklama yapıyor ve bu açık kanalda vahşi sulamayla yapılıyor. Her zaman diyoruz ki: Kanal İstanbul'a değil, Türkiye'nin sulama problemine odaklanınız, su yönetimini ciddi bir şekilde ele alınız, yağmurlama ve damlama sistemleriyle çiftçiye uygun bir şekilde destekleyerek su krizine, kuraklık krizine karşı hazırlanınız.

Peki, Batmanlı çiftçinin su problemi var da şehirdekinin yok mu? Özellikle Batman Çevre Gönüllüleri Derneğine buradan teşekkür ederek, onların gündemlerini kısaca paylaşmak istiyorum. Haziran ayından itibaren sürekli açıklama yapıyorlar. Başta Sason'un Kelhasan köyü olmak üzere birçok köyde su yok. Bu konuda hâlâ bugün itibarıyla susuzluk devam ediyor ve aynı şekilde, Batman şehir merkezinin suyuna fenol karıştığını, fenol oranlı olduğunu biliyoruz ama bunun ne oranda olduğunu bilmiyoruz. Çevre Gönüllüleri Derneğinin -ısrarla ve sürekli olarak yaptığı açıklamalar- en son 8 Mayıs'ta Sol Sahil Sulama Kanalı'ndaki kirliliğin -ki burada çocuk boğulma olaylarıyla da sıklıkla karşılaşıyoruz- ve fenol oranlarının açıklanmasına yönelik talepleri de maalesef ilgili kurumlar tarafından karşılanmıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEK (Devamla) - Biz kuraklığın büyük bir küresel sorun olduğunu ama aynı zamanda su yönetiminde de ciddi bir yapısal ve stratejik yaklaşıma ihtiyaç olduğunu söylemiş oluyoruz.

Bu kalan kısımda da YENİ YOL Grubumuzun uyuşturucuyla mücadele hususunda bu hafta başlattığı büyük çalışmaya değinmek istiyorum. Bu hafta, ailelerle büyük bir buluşma gerçekleşti, genel başkanlarımız, uzmanlarımız aileleri dinledi ve bir çalıştay gerçekleştirildi. Gerçekten bu aileleri dinlediğinizde Türkiye'yi nasıl büyük bir tehdidin beklediğini, bunun nasıl bir beka sorunu olduğunu çok iyi anlıyorsunuz. Milletvekilimiz Sayın Mesut Doğan bugün, Sayın Elif Esen dün, Selçuk Bey yine, dün ve bugün bu konulara değindiler. Biz, bütün siyasi partilerimizin bu konuyu gerçek bir beka sorunu olarak algılayıp uyuşturucuyla mücadelede bir, arzın engellenmesine; iki, kriminal vakaların yönetimine; son olarak da çocukların bu bağımlılıktan kurtarılmasına ilişkin gündemin siyasetin gündeminde daha fazla yer alması gerektiğini savunuyoruz.

Saygılarımla. (YENİ YOL, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Burhanettin Kocamaz.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Değerli milletvekilleri, yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Çiftçilerimizi yaşıyan zirai don ve dolu olaylarından sonra bir de kuraklık vurmuş, yetiştirdikleri ürünler ciddi oranda zarar görmüş, verim düşüklüğüne yol açmıştır. Ülkemizde bu yıl yaşıyan doğal afetlerden çiftçilerimiz ve üreticilerimiz ağır şekilde etkilenmiş, özellikle de buğday ve arpada yer yer, yüzde 80'lere varan oranda verim kayıpları yaşıanmıştır. Bu yıl yaşıyan kuraklıktan yalnızca Batman Ovası değil, başta Çukurova ve Konya olmak üzere, ülkemizin her köşesinde üretim yapan çiftçilerimizin ürünleri etkilenmiştir. Dolayısıyla Çukurova'da bu yıl ilk defa çiftçilere "Mısır ekmeğin, su yok." denilmiştir. Bu durum karşısında Çukurova'da mısır üreticileri çaresiz kalırken AKP iktidarı yine, her zaman olduğu gibi hasat öncesi ambarlarını ithal mısırla doldurmaya başlamıştır. Yayımlanan Cumhurbaşkanı kararıyla 1 Mayıs-31 Temmuz tarihleri arasında 1 milyon ton mısır yüzde 130 vergi yerine sıfır gümrükle ithal edilmeye başlanmıştır. Çukurova'daki mısır üreticilerine "Su yok, ikinci ürün olarak mısır ekmeğin." diyen iktidar, yaptıkları planlamaya göre son yedi ayda toplam 3 milyon ton mısır ithalatı yapmış olacak.

AKP iktidarı, zirai don, dolu ve kuraklık tehdidi yaşıyan çiftçilerin yanında olmak ve onlara destek olmak yerine çiftçilere verilecek paraları yurt dışındaki çiftçilere aktarmaktadır. AKP iktidarı, nisan ayında başta Mersin olmak üzere çok sayıda ilimizde yaşıyan don ve mayıs ayında yaşıyan dolu kayıplarına yönelik bugüne kadar çiftçilerimize herhangi bir ödeme yapmamış, zararlarını telafi etmemiştir. Çiftçilerimiz, kuraklıktan kaynaklanan, yer yer yüzde 50'den başlayarak yüzde 80'lere kadar varan ürün kayıplarının da telafi edilmesini ve destek sağlanmasını talep etmektedir. Ziraat odalarından gelen bilgilere göre Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde buğday, arpa ve mercimekte yaklaşık yüzde 80 oranında verim kayıpları yaşıanmaktadır. Özellikle Şanlıurfa'da kuru alanlarda arpa üreten çiftçiler maliyetini bile karşılayamadıkları için tarlasına biçerdöver bile sokmamıştır. Ülkemizin arpa üretiminin yüzde 11'inin karşılandığı Konya'da arpa hasadı başlamış ve normalde dekara en az 250-300 kilogram olması gereken verim, dekara 50 ila 150 kilograma kadar düşmüştür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın

BURHANETTİN KOCAMAZ (Devamla) - Buğday tarlalarında da aynı sorun yaşıanmaktadır. Yalnızca Konya'da, Batman'da değil İç Anadolu'nun genelinde ve Çukurova'da da birçok üründe tarımsal kuraklık yaşıanmaktadır. Bu nedenle, zirai don ve dolu olaylarında zarar gören çiftçilerimizin yanı sıra kuraklıktan etkilenen çiftçilerimize de destek sağlanmalıdır diyor, yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ayhan Barut. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizde maalesef, tarım sektörü ve çiftçilerimiz her yıl daha da artan sorunlarla boğuşuyor. Bu sorunların başında kuraklık, artan maliyetler, ürünlerin para etmemesi, çiftçinin örgütsüzlüğü ve iktidarın çözüm üretmeyişi geliyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; su, yaşam için de tarım için de en temel gereksinimdir. Şu anda çiftçilerimizin en büyük sorunlarının başında ürünlerini susuzluktan dolayı sulayamaması gelmektedir. Ülkemiz, aslında sanılanın aksine su zengini ülke değildir. Artan nüfusu ve yanlış su kullanımı nedeniyle Türkiye ne yazık ki su fakiridir. Resmî verilere göre Türkiye'de kişi başına düşen yıllık su miktarı 1.300 metreküptür. Eğer böyle devam ederse, artan nüfus da bu şekilde giderse bu oran 1.000 metreküpün altına düşecek ki bu da su kıtlığı çeken ülkeler kategorisine bizi sokacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde mevcut su potansiyelimizin yüzde 75'i tarımda kullanılmaktadır. “Salma sulama” denilen yani vahşi sulama açık kanallar, dereler, arklar ve kanaletler nedeniyle, su varlığımızın yarısını buharlaşma, sızıntı ve bozukluklar nedeniyle kaybediyoruz. Etkisi iyice artan küresel ısınma, yetersiz yağış ve iklim krizi bu sorunları da aslında daha da büyütüyor. Çiftçilerimiz su konusunda şu anda çok büyük sıkıntılar yaşıyor. Son dönemlerde çiftçilerimiz zaten zirai don, kuraklık, dolu ve aşırı yağışlardan dolayı perişan oldu; artan maliyet yükünü ve ürünlerin para etmeyişi de anlatmaya kelimeler yetmez. Son on günde fiyatları yüzde 30 artan mazot ve yüzde 50 artan gübredeki -çiftçinin en temel girdileri olan mazot ve gübredeki- bu artışlar maalesef çiftçimizin ocağını söndürmüş durumda. Tüm bunlara rağmen alın teriyle üretmeye çalışan çiftçilerimiz, bir de ülkenin her yerinde su krizine bağlı olarak oldukça zor günler yaşıyor. Her zoru aşıp üretmek isteyen emektar çiftçilerimize “su kısıtı” “rotasyon” ve “düzenleme” gibi adlarla su verilemiyor. Çoğu bölgede -buna Adana da dâhil olmak üzere- sulama birlikleri aracılığıyla mesajlar atılıyor, ikinci ürün ekilişlerine su verilmeyeceği açık açık belirtiliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

AYHAN BARUT (Devamla) - Bırakın ikinci ürünü, şu anda ana ürünlere dahi su verilmiyor. Çiftçiler isyanda, telefonlarımız susmuyor. Böyle giderse çiftçilerimizin ürünleri yanacak. Peki, bunların zararlarını kim karşılayacak?

Değerli arkadaşlar, bu konuyla ilgili kısaca önerilerimiz: Birincisi, acilen ulusal seferberlik ilan edilmelidir; ikincisi, su kaynakları korunmalı ve yasal önlemler alınmalıdır; üçüncüsü, kuraklığa dayanıklı ürün ekimi teşvik edilmelidir; dördüncüsü, acilen kapalı basınçlı sulama sistemine geçilmelidir. Burada, salma suyla tarla sulayan çiftçilerimize ceza kesiliyor şu anda; oysaki devlet bu kapalı basınçlı sulama sistemini getirir ve çiftçiye destek verse herkes bu sistemi kullanacak ve susuzluk sorunu da bitecek.

Su olmazsa yaşam olmaz diyorum. Hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Faruk Kılıç.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA FARUK KILIÇ (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen kıymetli vatandaşlarımız; sizleri saygıyla, hürmetle, muhabbetle selamlıyorum.

Sayın Başkanım, yeni göreviniz hayırlı olsun, başarılar diliyorum.

DEM PARTİ'nin kuraklıkla ilgili verdiği önerge üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Doğal koşulların etkisinde olan tarımsal faaliyetler, bu yüzyılın en büyük sorunu olarak kabul edebileceğimiz, küresel ısınmadan da en fazla etkilenen sektörlerin başında gelmektedir. Tarım sektörü millî gelire, istihdama, toplum beslenmesine, dış ticarete katkısıyla ekonomik bağlamda büyük öneme sahip bir sektördür. Dolayısıyla, küresel ısınmanın etkisiyle hem ekonomik hem de sosyal anlamda tarım sektöründe büyük kayıplar yaşanıyor ve yaşanmaya devam edecek gibi görünüyor.

Özellikle coğrafi konum itibarıyla başta Mardin, Şırnak, Urfa, Diyarbakır ve Batman illerimiz kuraklıktan etkilendi. Bu çerçevede hükümetlerimiz ülkemiz genelindeki üreticilerimizin bu olumsuz durumlardan en az etkilenebilmeleri için gerekli tüm önlemleri almış ve almaya devam etmektedir. Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Söz konusu eylem planı her beş yılda bir yenilenmekte olup şu an 2023-2027 dönemlerini kapsayan eylem planı yürürlüktedir. Söz konusu eylem planıyla gerekli bütün tedbirlerin alınması ve kriz dönemlerinde etkin bir mücadele programı uygulanarak kuraklığın etkilerinin en aza indirilmesi amaçlanmaktadır. Tarım sigortaları kapsamında ise üreticilerimiz meydana gelebilecek verim kayıplarına karşı yüzde 70 devlet prim

desteğiyle Köy Bazlı Verim Sigortası yaptırarak korunabilmektedir. Gelir Koruma Sigortası kapsamında ise yüzde 60 devlet prim desteğiyle buğday ürününün yanında arpa ürünü de bu kapsama alınmıştır.

Değerli milletvekilleri, Güneydoğu Anadolu Projesi'nin hızlı bir şekilde bitirilmesi için çalışmalar tüm hızıyla devam etmekte olup süreci de yakından takip ediyoruz. Bu projenin tamamlanmasıyla beraber hem enerji hem de kuraklık sonucunda meydana gelen sorunların çoğu ortadan kaldırılmış olacaktır. Artezyen kuyulardan çıkarılan suyla sulamanın yapıldığı Doğu ve Güneydoğu'nun birçok ilinde, özellikle de Batman, Mardin, Diyarbakır, Şanlıurfa illerinde sulama açısından en büyük sorun elektrik enerjisi kullanımı konusunda yaşanmaktadır. Bölgedeki elektrik dağıtım şirketleriyle ciddi anlamda sorunlar yaşanıyor. Bu durum çiftçilerimizi ve vatandaşlarımızı olumsuz etkilemektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

FARUK KILIÇ (Devamla) - Çiftçilerimizin ve vatandaşlarımızın yaşadıkları bu elektrik sorunlarının kalıcı şekilde çözülmesi için yakın bir zamanda Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz Başkanlığında geniş kapsamlı bir toplantı gerçekleştirdik. Bölge milletvekilleri olarak bu önemli sorunu ilgili tüm kurumlarla görüşüyor ve çözüm önerilerini de sunuyoruz.

Bölgemizde yaşanan elektrik sorununun kesin çözüme kavuşması için bu işin takipçisi olacağız, ne vatandaşlarımızı ne de çiftçilerimizi elektrik dağıtım şirketlerine ezdirmeyeceğiz. Temennimiz, ilgili kurumlarımız nezdinde yaptığımız girişimlerle beraber elektrik sorunlarımızın çözüme kavuşmasıdır. Bu kapsamda bölgemizle ilgili tüm sorunları çözme gayreti içerisinde olduk ve olmaya devam edeceğiz.

Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir. Yerlerinden iki söz talebi var, şimdi onları karşılayacağız.

Sayın Nurten Yontar..

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

48.- *Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, ev kiralardaki artışa ilişkin açıklaması*

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

OECD'nin konut fiyatları endeksine göre ülkemizde kira fiyatları 2015 yılından bu yana yaklaşık 11 kat artarak uluslararası düzeyde eşî benzeri görülmemiş bir yükseliş sergiledi. OECD verilerine göre Türkiye'de yıllık kira enflasyonu yüzde 89'a ulaşmış olup bu oran 2'nci sıradaki Macaristan'ın 8 katıdır. Ev kiralарının en düşük emekli maaşının 3 katına, asgari ücretin 2 katına yaklaştığı, milyonlarca emeklinin ve asgari ücretlinin hayatta kalma mücadelesi verdiği bir ülke olduk. Ne yazık ki bu kriz daha da büyüyecek ve barınma ihtiyacı daha da lüks olacak. Ucuz ekmek ve yemek alabilmek için uzun kuyruklarda bekleyen vatandaşlarımızı şimdi de ev sahiplerinin önünde ucuz kiralık ev bulabilme hayaliyle bekleyen insanlara dönüştürdünüz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Tahtasız...

49.- *Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, dış hekimi gençlerin mağduriyetine ilişkin açıklaması*

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Büyük fedakârlıklarla dış hekimi olan gençlerimizin yaşadığı mağduriyeti dile getirmek istiyorum. Dış hekimliği fakültelerine giriş için en yüksek puanları almak gerekmekte ancak ne yazık ki plansızca artırılan kontenjanlar, kontrolsüz şekilde açılan fakülteler ve altyapısı yetersiz okullar mesleğin niteliğini ve saygınlığını tehdit etmekte. Üstelik mezuniyet sonrası uzmanlaşmak isteyen gençlerimiz DUS sınavına girmekte ancak aday sayısı her yıl artarken uzmanlık kontenjanları yıllardır sabit kalmakta, binlerce gencimiz gelecek kaygısı yaşamaktadır.

İktidara sesleniyorum: Gençlerimizin emeklerinin karşılığını alabilmesi, meslekteki niteliklerinin korunması ve halk sağlığının sürdürülebilmesi için DUS kontenjanlarının artırılması ve fakülte planlamasının yeniden ele alınması.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz arkadaşlar.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

4.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın tarafından, ceza infaz sistemindeki yapısal ve kurumsal sorunların saptanması ve en önemlisi infaz rejiminin siyasi araçsallaşma süreçlerinden nasıl etkilendiğinin ortaya konması amacıyla 24/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Haziran 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

25/6/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 25/6/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gökhan Günaydın

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

İstanbul Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Gökhan Günaydın tarafından, ceza infaz sistemindeki yapısal ve kurumsal sorunların saptanması ve en önemlisi, infaz rejiminin siyasi araçsallaşma süreçlerinden nasıl etkilendiğinin ortaya konması amacıyla 24/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (1239 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 25/6/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Mustafa Sezgin Tanrıku.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Sayın Başkan, Değerli Divan; öncelikle, hayırlı olsun diyorum ve kutluyorum yeni görevlerinizi.

Değerli arkadaşlar “Bazen hapse girenlerden olmak hapse atılanlardan olmaktan bin kat daha iyidir çok şükür.” Bunu söyleyen, gazeteci Fatih Altaylı'nın eşi Hande Altaylı. İkinci bir anekdot anlatacağım: “Tutuklama ve cezaevinde kalma Türkiye’de demokrasi mücadelesi bakımından yerine getirilmesi gereken bir kamu hizmetine dönüştü.” Bu da İzmir Barosunun açıklamasından.

Dört dönem burada milletvekilliği yapmış, Genel Başkan Yardımcılığı yapmış milletvekilimiz, dostumuz Aykut Erdoğan şu anda tutuklu Silivri Cezaevinde. Kendisini ziyaret ettim, ziyaret ettiğimde ilk gündü fakat on beş gün sonra kendisinin beyanlarını medyadan okudum. Şu beyanı var değerli arkadaşlar; burada bizimle beraber çalışma yaptı: “Bütün malzemeler olabilecek en kötüsü ve onları dahi alamıyorsunuz. Çatal ve kaşıkla yemek yediğinizde dahi eğilip bükülüyor. İki hafta boyunca tualeti taşan, mutfak taşan bir lağımın içinde yaşamak ve burayı temizlemek zorunda kaldım.” Değerli arkadaşlar, bunları yazan ve söyleyen bu Parlamentoda görev yapmış milletvekilimiz.

Şimdi, hani bunlar yeni mi, bu döneme özgü mü? Değil. Sizin 2002'den beri iktidarınız var, ilk beş yılı bir tarafa bırakıyorum ama ilk beş yıldan sonra, özellikle düşmanlaştırma ve toplumun bir kesimini hedef alan bir siyaset tarzı izlediniz. O zamandan bu zamana kadar da sonuçta insan hakları bakımından siciliniz berbat. Niye 2007'yi baz alıyorum? 2007'de Ergenekon davaları, sonra Gezi'yle ilgili davalar, sonra 15 Temmuz darbe girişimi, darbe girişimiyle ilgili olmayan cemaat mensuplarına uyguladığınız zulümler, kanun hükmünde kararnameyle mağdur olanlar, barış akademisyenleri ve her daim düşman olan Kürt hareketi ve Kürtler, yine bu dönemin ve her dönemin düşmanlaştırdığınız gazetecileri, avukatları, insan hakları savunucuları, gençler, döneme özgü hak arayan insanlar, bunlar daimî düşmanlar ama şimdi, daimî düşman statüsüne giren Cumhuriyet Halk Partisi var. Bu kürsüde bunları ben çok konuştum, milletvekillerimiz de grubumuz da çok konuştu ama maalesef hiçbir ilerleme olmadı, maalesef.

Bakın, yirmi yıl önce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden bizzat benim başvuruyula aldığım ihlal kararları var. Sonra Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru usulü kabul edildi ve Anayasa Mahkemesi kararları verildi, ona da uymuyorsunuz. Niye uymuyorsunuz? Yargılandığı yerde veya ikametgâhına yakın yerde insanları tutmuyorsunuz, özellikle cezalandırmak amacıyla uzak illere gönderiyorsunuz, özellikle. Gülmez/Türkiye Kararı'nı açın, okuyun, bakın, sizin döneminizde verilmiş; Anayasa Mahkemesi kararlarına bakın, sizin döneminizde verilmiş ama özellikle cezalandırmak amacıyla bunları yapıyorsunuz.

Bakın, bunlar bir başsavcının yaptığı işler değil, ona Bakanlık karar veriyor, Bakanlık. Bakanlık kim? Adalet ve Kalkınma Partisi yani sizin siyasi iradeniz. Nedeni ne? Düşman, cezalandırılması lazım, yalnızlaştırılması lazım, onuruyla oynaması lazım; bakış açınız bu.

Bizden ne istiyor arkadaşlarımız biliyor musunuz? Cezaevlerinde insanlar yatacak ranza istiyor, ranza, ranza, yatacak ranza istiyor; ranza istiyor değerli arkadaşlar, böyle berbat bir ortam var.

Bakın, lideriniz Tayyip Erdoğan... O dönem sizden daha fazla ben karşı çıktım yargılanmasına ve ceza almasına ama seçtiği cezaevinde kaldı ve kendisine hizmet edecek insanlarla kaldı; bakın, seçtiği cezaevinde ve kendisine hizmet edecek insanlarla kaldı. Şimdi ne yapıyorsunuz? Herkese ama sizden olmayan herkese en düşmanca muameleyi yapıyorsunuz, en düşmanca.

Benim en iyi tanıdığım kurum yargı kurumudur. Eğer siz aklınızı bu yargı kurmaylarına emanet etmişseniz vay hâlinize, yazık gerçekten hâlinize! Üç beş yargı mensubuna eğer gündemi teslim ediyorsanız ve bu siyasi gündemi onların operasyonlarına göre yapıyorsanız olmaz. Neden bunu söylüyorum?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Tanrıkulu.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - Bakın, Ekrem İmamoğlu seçilmiş Belediye Başkanındır ve Cumhuriyet Halk Partisinin Cumhurbaşkanı adaydır. Daha operasyonun ilk gününde, bakın, ilk gününde, herhangi bir delil yokken ne oldu? Bir şema yapıldı, suç örgütü; Ekrem İmamoğlu suç örgütü, altında daire başkanları, danışmanlar. Neden bu yapıldı biliyor musunuz? Biliyoruz. Çünkü delil yok, eğer örgüt olmazsa itirafçı sanık ve gizli tanık kullanılamaz; dolayısıyla insanları topladılar, ilk önce itirafçılığa, sonra gizli tanıklığa zorladılar, bu şekilde beyan aldılar. Peki, ben size soruyorum: İktidar değişti, yarın öbür gün bir bakana, bakın, bir bakana bir yargı mensubu çıksa "Sen aslında bakandın ama aynı zamanda suç örgütü lideriydin, senin daire başkanın da suç örgütü üyesi. Şu tahsisleri yapmış, şu ihaleleri vermiş 21'e göre." dese, ihaleyi alanların malına el koysa, itirafçılığa zorlasa ne yapacaksınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - Bakın, bu yolu siz açtınız, bu yolu siz açtınız, yargıyı bu hâle getiren de sizsiniz. Dolayısıyla gittiğiniz yer doğru bir yer değil. Bir kez daha bu kürsünden sizleri uyarıyorum. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın Usta, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

50.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıku'lu'nun CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Bu Meclisin kürsüsünden sürekli yargıya müdahale edildiğine, gündemin yargıya teslim edildiğine dair birtakım ithamlarla karşı karşıya kalıyoruz. Yargının bağımsız kalması için en büyük, azami çabayı gösteren biziz. Delillerle ilgili konuşanlar, CHP'nin kendi içerisindeki şikâyetlerle başlamış bir süreci... Bugün yargıyı itham altında tutmaya çalışanlar asıl bu kürsüde bu konuşmayı yapanlar. Rahat bıraksınlar yargıyı. Ha, işin ucu kendilerine dokunacak diye bu kadar korkuyorlarsa ne yapacaklarını biz bilmeyiz ama yargıyı rahat bıraksınlar. İtirafçı olanların hiçbiri zorlanmamıştır, bu konuda kendileri itirafçı olduklarını çıkıp söylemişlerdir. İtirafçılar da yine CHP'nin içindendir hep, iş yapanlardır, kendi bürokratlarıdır, kendi iş insanlarıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Lütfen, bu konuda insanları da itirafçı oldular diye itibar suikastına maruz bırakmasınlar. Gerçeklerden korkmasınlar, çekinmesinler, yargıyı da rahat bıraksınlar. İddianame hazırlansın, açıklansın, mahkeme işini yapsın, gerçekleri görelim. Kafalarını kuma gömerek gerçeklerden uzak kalamazlar; kamuoyu her şeyi takdir ediyor, görüyor ve sonuçları da merakla bekliyor.

Teşekkür ederim Başkanım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Gerçeklerin gün yüzüne çıkmak gibi bir yönü vardır, aynen FETÖ'de olduğu gibi!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Sayın Başkan, İç Tüzük 60'a göre söz almak istiyorum yani söylemediğim sözleri söylemişim gibi söyledi, dolayısıyla...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Tanrıku'lu.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hayır, söylediğiniz şeylere cevap verdim. Neyi söylemediniz?

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Genel çerçevede cevap verdi.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Ya, neyse arkadaşlar!

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Çerçeveyi çizdi Başkanım.

51.- Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıku'lu'nun, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Değerli arkadaşlar, bakın, ben bir tespit yaptım, hukuki bir tespit yaptım. Tespit şu: Daha işin başında “suç örgütü” denildi. Neden söyledi? Onu söylemeye çalışıyorum, neden denildi? Çünkü delil yok.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Delil olmadığını nereden biliyorsunuz?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - Bakın, çünkü delil yok, delil yok.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Nereden biliyorsunuz?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - O nedenle, suç örgütü olduğunda kullanılabilecek argümanları kullanmak için bunları yaptılar. Bakın değerli arkadaşlar, bir başsavcılık şu açıklamayı yapamaz itirafçı sanıklarla ilgili olarak: “Başsavcılığın baskı yaptığını iddia edenlere karşı soruşturma açarım.” Ya, böyle bir dünya nerede var, nerede var? Size soruyorum, nerede var?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Her yerde var.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Bağırma!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - Hangi savcı, ne zaman açıklama yapmış? Ben niye karşı çıkıyorum da sen niye karşı çıkmıyorsun? Bir savcı nasıl bu açıklamayı yapar? “Ben soruşturma

açarım.” diye korkutarak, baskı altına alarak nasıl işlem yapar? Sizlere soruyorum: Niye sesiniz çıkmıyor, neden teslim oluyorsunuz? Bakın, bunlar sizin başınıza gelebilir, zamanında geldi de. Ben siyaset yapın diyorum, yargının aklına, gündemine teslim olmayın diyorum, bunu size söylemeye çalışıyorum. Nasıl bu hâle geldiniz ya? Bir dönün geriye bakın, nasıl bu hâle geldiniz?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Dönün, kendi halinize bakın!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - Dönün, kendinize bir bakın. Bir soruşturmada herkese baskı yapacaksınız, mal varlıklarına el koyacaksınız, çocuklarıyla tehdit edeceksiniz, yerlerde yatıracaksınız, sonra ne yapacaksınız? Koyacaksınız beyanı önüne “Hadi gel buna imza at, hadi gel buna imza at.” diyeceksiniz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Yok öyle bir şey ya.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - Ya, onların yanında mıydınız? “Hadi gel buna imza at.” diyeceksiniz ve bunları kullanacaksınız.

Arkadaşlar, bakın, soruşturma yöntemi böyle olmaz; hukuka uygun olmak zorundadır, AİHM kararlarına uygun olmak zorundadır, Anayasa Mahkemesi kararlarına uygun olmak zorundadır.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Demagoji yaparak gerçekleri...

BAŞKAN - Dinleyelim lütfen.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - Ben size Anayasa Mahkemesi kararlarını söylüyorum, neden uymuyorsunuz? Onları söylüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - Bir şey daha söyleyeceğim Sayın Başkan, çok özür diliyorum.

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - Ya, bakın, söyleyeyim yargı ne hâle gelmiş.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Daha yargılama devam ediyor.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - Adalet Bakanına güven Toplum Çalışmaları Enstitüsünün geçen hafta yayımladığı rapora göre yüzde 1; bakın, yüzde 1 Bakanlığa güven. Yargıya güven yüzde 20, toplumun yüzde 80'i yargıya güvenmiyor “Taraflı.” diyor. Bunları söylüyor, bunları ben söylemiyorum, kamuoyu yoklamaları söylüyor, size yakın şirketler bunları yapıyor. Neden güvenmiyorlar? Tam da bu nedenle güvenmiyorlar. Bunlara bakın, bunlar doğru şeyler değil. Ben size niye soruşturma yapıldı, yapılmadı demiyorum. Soruşturmayı bu şekilde yanlış, kendi kişisel çıkarları için, Adalet ve Kalkınma Partisinin siyasal gündemine göre yapanlara söylüyorum: Sizin siyasal gündemimiz yok, Türkiye’yle ilgili olarak yargı o gündemi belirliyor. Biraz gündemdeyse bir operasyon daha gelecek. Bunları bilmiyor muyuz?

Peki, ben size soruyorum: Ya, bu sürgünlere neden biriniz karşı çıkmadınız, biriniz “Olmaz!” demediniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - Niye söylüyorum? Biraz önce örneklerini verdim bunların.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Tanrıkulu.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - Ben teşekkür ederim, çok sağ olun Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Usta, buyurun.

52.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta’nın, Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu’nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, ben bir sataşmaya mahal vermeden yargıyla ilgili genel bir çerçeve üzerinden konuştum ama kendi hâlini görmeyenler inatla, hâlâ, yargıyı buradan kendi

tahakkümü altına sokmaya çalışıyorlar. CHP buna çok alışmış, zamanında yargıyı kendi yönetmiş, kendi idare etmiş, hâlâ aynı mantığı gütmeye çalışıyor.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Karga güler buna!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Söylediklerinin hiçbirinin iddiadan ileri ibaret olmadığını iyi biliyoruz. Nereden biliyor Sayın Sezgin Tanrikulu bu kişilere baskı yapıldığını veya zorla önlerine bir şey konulup imzalatıldığını? Kimsin sen?

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sen yapılmadığını nereden biliyorsun?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Ben duydum, bizzat kendisinden duydum. Sen duydun mu peki?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Duyduklarınızla burada amel edemezsiniz. Yargı duyduklarınızla amel etmiyor; yargı gerçekler üzerinden ve deliller üzerinden hareket ediyor. Endişe etmeyin, bütün delilleri iddianame hazırlanınca, mahkeme süreci açıklandıkça zaten göreceksiniz ama endişenizin olduğunu çok iyi anlıyorum, işin ucu nereye kadar gidecek diye çok endişelisiniz. CHP kendi içerisinde bu kavgayla bu hâle gelmiş durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Dönün CHP'ye bakın.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Evet, 17-25 Aralığı açıklayacağız zaten, 17-25 Aralığı iktidar olduğumuzda açıklayacağız.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Asıl CHP'ye güven yüzde kaç? Bir de onu sormak lazım kamuoyuna.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz

Sayın Günaydın, buyurun.

53.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Evet, dönüp CHP'ye bakalım.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bakılacak hâliniz de kalmamış!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - CHP'nin bulunduğu pozisyon şudur: Şu anda Cumhur İttifakı'nın bütün partilerinin aldığı oy miktarının toplamını CHP tek başına alıyor. Yaptığınız bütün operasyonların sonucunda milletin verdiği reaksiyon budur. Dönüp kendinize bunun için bakmanız lazım çünkü ben ne desem boş, milletin size nasıl bir reaksiyon verdiği çok önemli. Siz 23 Mart günü yani Cumhuriyet Halk Partisinin Cumhurbaşkanı adayının ön seçimle belirleneceği gün Ekrem İmamoğlu'nu tutukladınız! Bu bile sizin için yeterli bir ikna yöntemi değil mi?

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Ya, tarihi ona göre ayarlıyorsunuz siz de.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Başka bir gün yoktu, yalnızca o gün tutukladınız! İçinizde hukukçu olan varsa bilir, bu tip durumlarda, kaçma şüphesi yoksa, delilleri karartma şüphesi yoksa, tanıkları baskılama şüphesi yoksa bir insan tutuklu yargılanmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sevgili Müsavat Dervişoğlu diyor ki: "Ekrem İmamoğlu'nun kaçma şüphesi varsa bundan en çok siz yararlanırsınız, en çok siz sevinirsiniz. Ekrem İmamoğlu'nun kaçma şüphesi değil de sizleri kovalama durumu var, onun için yargılıyorsunuz, onun için içeri alıyorsunuz."

Gizli tanıklarla iftihar attınız. Yetmedi, herhangi bir şekilde beyan vermeyen insanlara, yandaş kanallarınızda tetikçi gazetecilerinizle "Bunlar 120 sayfa ifade verdi." dediniz. Savcılarınız onlara araba gönderdi, herhangi bir şekilde yanında avukat yokken savcılığa çağırdı "Bak, otur da kendini kurtar, şurayı imzala." dedi, imzalamadılar, onları geri gönderdiler. "Yapmadı." deyin. Bunların hangisinin CMK'de yeri

var? İçinizde hukukçu varsa desin ki: “CMK’nin şu maddesi buna elveriyor.” Konuşmayan “Benim suçum yok.” diyen adama ne yaptınız, biliyor musunuz? 26 yaşındaki oğlunu ve yeğenini tutukladınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Arkadaşlar, bunu şöyle dinleyin: Bugün bizim başımıza gelen yarın sizin başınıza gelir. Bu işler hep böyle oldu bu memlekette. Dolayısıyla, vicdanla beraber bakmak lazım. “İnsanların para kasası çıktı.” dediniz “Gaziosmanpaşa Belediyesinden para fişkırdı.” dediniz, TRT utanmadan stok görüntüleri kullandı. “Koruma müdürünün yayla evinde para kasası çıktı.” dediniz, adam kasanın şifresini kendisi verdi, içinden 2 kutu mermi çıktı, siz bunu para kasası varmış gibi anlattınız ve göstermeye çalıştınız. Şimdi ne yapıyorsunuz? Şimdi tarlalarda kazı yapıyorsunuz. Allah kimseyi bu duruma düşürmesin.

Siyaset adliye koridorlarından, emniyet operasyonlarından dizayn edilmez, dizayn edilmeye çalışılırsa elinizde patlar, bunu da hep beraber göreceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Usta, yeni bir sataşmaya mahal vermeyin lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Vermeyeceğim.

54.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta’nın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Şimdi herkes şunu soruyor: 2023 seçimlerinde, Cumhurbaşkanlığı seçimine yaklaşırken CHP iki yıl boyunca toplantı, toplantı yaptı, bir Cumhurbaşkanı adayını açıklayamadı. 6’lı masalar toplandı, toplandı, Cumhurbaşkanı adayı kim, bir türlü açıklayamadılar, bütün Türkiye kamuoyu bununla meşgul oldu. Ne hikmetse, daha 2028 seçimlerine yıllar var, CHP tuttu, alelacele bir aday açıkladı.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Adayımız var, adayımız var.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya onu da size sormadık ya, kusura bakmayın ya, vallahi ya! Size sormadan yaptık ya!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bunun da çok manidar olduğunu hepimiz çok iyi görüyoruz.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Size ne ya! Niye manidar, niye manidar olsun?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - “Cumhurbaşkanı adayımız” diyerek bir koruma kılıfı altına almaya çalıştığınızın çok iyi farkındayız. Kendi konunuza ve kendi durumunuza bakarak bu milleti yanıltacağınızı, verdiğiniz, söylediğiniz sözlerle, birtakım iddialarla buradan kurtulacağınızı zannediyorsanız yanılıyorsunuz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Allah kimsenin vicdanını köreltmesin!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Evet, bence de vicdanınızla bakın, vicdanınızla konuşun.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bırakın siyaseti, Allah kimsenin vicdanını köreltmesin! Allah kimsenin vicdanını köreltmesin!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - İstanbullunun parasını pulunu iç edenler sonuna kadar hesabını verecek. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Siz bu memleketin parasını pulunu yirmi yıldır iç ediyorsunuz be! O hesapları şakır şakır soracağız size!

BAŞKAN - Teşekkür ederiz arkadaşlar.

Sayın milletvekilleri, devam ediyoruz.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)**

4.- *CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın tarafından, ceza infaz sistemindeki yapısal ve kurumsal sorunların saptanması ve en önemli infaz rejiminin siyasal araçsallaşma süreçlerinden nasıl etkilendiğinin ortaya konması amacıyla 24/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Haziran 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)*

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Birol Aydın.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA BİROL AYDIN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Cezaevlerinin, cezaevlerinde bulunan tutuklu ve hükümlü vatandaşlarımızın durumunu konuşuyoruz. Zannederim, dünden bugüne, özellikle son on beş yıldır cezaevleri bizim Türkiye'mizin en önemli gündem maddelerinden biri oldu. Cezaevlerini, cezaevlerindeki durumu konuşuyoruz çünkü bir istisna olması gereken tutuklu yargılama bir kaide ve âdeti cezalandırma yöntemi hâline geldi, konuşuyoruz çünkü cezaevi nüfusu 400 bini aştı, konuşuyoruz çünkü onlarca cezaevi devreye girmesine rağmen insanlarımız cezaevinde balık istifi şeklinde tutulmaktadırlar, konuşuyoruz çünkü bugün içeride yüzlerce yaşlı, çocuklu, hamile, bebek insanımız mağdur şekilde bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlar, iktidar şöyle bir hedef mi belirledi kendisine: “İktidarımız döneminde bize muhalif olup da gözaltına alınmayan, cezaeviyle tanışmayan kimse kalmayacak.” Eğer böyleyse bilmelisiniz ki sürekli olarak yargı üzerinden güç gösterisi yapmak aslında güçsüzlüğün bir yansımasıdır. Güç, adaleti ve insan haklarını gözetmektir. Güçlü yönetimler farklı seslerden korkmaz. Gücünüzü -yani iktidardaki arkadaşlara söylüyorum- öğrenmek istiyorsanız cezaevlerinin hâline bakınız; ekonominin, eğitimin durumunu bilmek istiyorsanız mahkemeler nasıl karar veriyor, ona bakınız lütfen.

Değerli arkadaşlar, kıymetli milletvekilleri; bir güç, bir iktidar ancak muhalifleriyle meşrulaşır; bir güç, bir iktidar ancak muhalifleriyle meşrulaşır. Tarihte mahkemeler ve cezaevleri üzerinden güç tahkim eden, muhaliflerini korkutan, sindiren iktidarlara sonunda hüsrana uğramıştır; bunu hep beraber görüyor ve biliyoruz. Gelin, hüsrana uğramadan önce bunun farkına siz de varın, zira iktidardır gelir geçer, insandır ölür gider; önemli olan adil bir yönetim olarak anılmaktır, önemli olan “Vicdanlı ve hakkaniyetli bir insandı.” diye tarihe not düşerek geçmektir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Muhterem milletvekilleri, ülkemizin saygıdeğer sanatçısı Sabahat Akkiraz “Talat Paşa kahramandır.” deyince âdeti bir bardak suda fırtına koparıldı, Londra konserleri dâhil iptal edildi. Peki, kimdi linç etmeye çalışanlar? Tabii ki DEM ve kimi radikal sosyalist örgütler içinde yuvalanmış, tarih bilinci zayıf, kin ve nefretle hareket eden unsurlardı. Devletin, milletin tarihine yönelik bu saldırgan tutumun nasıl fırsatçılığa dönüştüğünü hepimiz burada gördük. Şunu herkes bilmelidir: Ne Talat Paşa sahipsizdir ne de Türk milleti suskundur. Anadolu'nun demografik yapısını Türk milleti lehine tahkim etmek suretiyle Türklerin bu coğrafyadaki on asırlık hikâyesini ipten alan, 20'nci asrın en stratejik iskân politikasını ustaca uygulamak suretiyle azınlık ırkçılarının Anadolu'daki emellerini suya düşüren, sadaret mührü elinde olmasına rağmen Babiali'ye sefer taşıyla gidecek kadar mütevazı kalabilen merhum Talat Paşa'yı rahmet ve minnetle anıyorum. Talat Paşa sayesinde İngilizler Anadolu'da bir Ermenistan kuramamışlardır. Talat Paşa'ya hakaret Taşnak ruhlu Türk düşmanlarına yaraşır. Talat Paşa vatanını bölmeye kalkışanlara karşı durduğu için hedef alındı,

evet; tehcirin sorumlusu değil, bir milletin bekası için ateşi göğüsleyen adamdı. Hedef oldu, vuruldu ama davası değil, sadece bedeni düştü; onu unutanlar, vatanını unutanlardır. Evet, bir Talat gider, bin Talat yetişir. Şöyle demişti şahadetinden önce: “Bir gün beni sokakta vuracaklar, alnımdan kan akacak, yere serileceğim, yatakta ölmek nasip olmayacak; ziyanı yok, vursunlar; benim ölümümle vatan bir şeyi kaybedecek değildir. Bir Talat gider, bin Talat yetişir.”

Sayın milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisinin önergesiyle ilgili şunu apaçık söylemek lazım: Türkiye’de hukuk ve adalet iktidarın, hususen sarayın sopasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Tamamlayayım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Bu artık o kadar aleni bir gerçekliktir ki üstünü hiç kimse örtemez. Hukuk alanında düştüğümüz sıralamalar -işte, biraz önce belirtildi- Adalet Bakanlığına güven oranının yüzde 1’e düşmesi apaçık her şeyi göstermektedir.

O nedenle, Cumhuriyet Halk Partisinin önergesini destekliyor, heyeti saygıyla selamlıyoruz. (İYİ Parti, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Kamuran Tanhan.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yeni göreviniz tekrar hayırlı olsun.

İdare ve gözlem kurulları bu ülkenin başına bela olabilecek en büyük cezalardan bir tanesidir. Türkiye’de yıllardır temel insan hakları sorunlarının başında aslında cezaevlerindeki hak ihlalleri ileri gelmektedir. Mahpuslara yönelik keyfi uygulamalar ve hukuk dışı infaz rejimleri yapısal bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Cezaevlerinde 103 binden fazla insan kapasitenin üzerinde rehin tutulmaktadır. Bilindiği gibi, mahpusların cezaları kesinleşince haklarında bir müddetname düzenlenip tahliye tarihleri yazılmaktadır ancak 2020 yılında düzenlenen idare ve gözlem kurulu kararlarında tutsaklar üçer aylık, altışar aylık veya birer yıllık değerlendirmelere tabi tutuluyor. Tutsakların bunca yıl sonra pişmanlık dayatmasıyla ve bu gerekçelerin ileri sürülmesiyle, suyu tasarruflu kullanmadığı, yeterli sayıda kitap okumadığı bahaneleriyle infazları yakılmakta ve cezaevlerinde rehin tutulmaktadırlar. Tutsaklara âdetâ her gün tekrar tekrar cezalandırmalar yapılmaktadır bu kurullar eliyle.

Bu keyfi uygulamaların en yoğun yaşandığı cezaevlerinden biri de Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Cezaevi. Burada 130’un üzerinde siyasi tutsak bulunuyor, çoğu müebbet hapis veya ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmış durumda. Bunlardan 33’ü otuz yılını doldurmasına rağmen tahliye edilmiyor, idare ve gözlem kurulu serbest bırakmıyor keyfi uygulamalarla. Otuz iki yıldır cezaevinde olan Nedim Yılmaz’ın tahliyesi iyi hâlli olmadığı gerekçesiyle 8’inci defa idare ve gözlem kurulu tarafından ertelendi; 8’inci defa.

Bir başka örnek Sincan Kadın Cezaevinde; otuz iki yıl iki ay yirmi dört gündür cezaevinde olan Nedime Yaklav şöyle özetlemiş infaz rejimini: “Sincan Kadın Cezaevinde yaşamış olduğumuz hukuksuzluk 80 darbe sürecinin uygulamalarını aratır düzeydedir.” diyor ve şöyle devam ediyor: “1993 yılında gözaltına alındım, otuz gün ağır işkenceden sonra tutuklandım, DGM’de yargılama yapılmaksızın hüküm verildi ve infazım düzenlendi. Buna göre şartlı tahliyam 1 Nisan 2023’tü, o gün geldiğinde tahliye olmam gerekirken hâlen Sincan Kapalı Cezaevindeyim. Otuz iki yılı aşkın bir süredir cezaevinde tutulduktan sonra DGM’nin vermiş olacağı kararı arayacağım; kötü bir rüya veya bir şaka olabilirdi, işte oldu. İşte, bugün ülkenin hukuk rejiminin geldiği nokta insanların DGM’leri arar olmasıdır. İdare ve gözlem kurulu rejimi, 80 darbe anayasasını ve Ceza Kanunu’nu katbekat aşan antiinsani bir yasadır.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

KAMURAN TANHAN (Devamla) - “Cezaevi savcısına, müdürüne, doktoruna, öğretmenine, gardiyana ve teknisyenine verilen bu sınırsız yetki insana zulüm yetkisidir. Cezaevi gözlem kurulu, infaz hâkimliği ve ağır ceza mahkemesi biri diğerini denetlemeksizin onaylayan birer merci gibi hareket etmektedirler. İyi hâlimize bağlı olarak değil, disiplin cezamız olsun veya olmasın veya hiçbir eylemde bulunmayalım, gözlem kurulunun ruh hâline ya da inisiyatifine veya verilen emre bağlı olarak infazlarımız yakılmakta, rehin tutulmaktayız.”

İdare ve gözlem kurullarının hukuka ve insan haklarına aykırı işleyişine, siyasi içerikli sorgulamalar yoluyla infazların keyfi olarak uzatılması uygulamalarına bir an önce son verilmelidir. Temel hak ve özgürlükler ile uluslararası insan hakları yükümlülüklerine uygun hareket edilmeli, mahpuslara ve ailelerine yaşatılan bu zulme son verilmelidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Mustafa Yavuz.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin önerisi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle, Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bilindiği üzere, ceza infaz kurumlarında sağlık hizmetleri hükümlü ve tutuklunun kurumuna kabulünden sonra aile hekiminin ilk muayenesiyle başlamaktadır. İlk kabul muayenesinde kronik ve bulaşıcı hastalık yönünden bir değerlendirme yapılarak kişinin ceza infaz kurumuna girmeden önce sağlık durumuyla alakalı öz geçmişi sorgulanarak dosya oluşturulmaktadır. Hükümlü ve tutuklunun koruyucu sağlık hizmetlerinden tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerine kadar her türlü sağlık işlemleri Sağlık Bakanlığıyla koordineli bir şekilde yürütülmektedir. Yasa gereği gerekli olan her türlü muayene ve tedavi devletin teminatı altında ve ücretsizdir; Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı Arasında Ceza İnfaz Kurumlarındaki Sağlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkındaki Protokol hükümleri doğrultusunda yürütülür. 2024 yılında yapılan çalışma sonucunda ceza infaz kurumlarında 191’i mesai saatlerinde tam zamanlı olmak üzere, 187’si kısmi zamanlı olmak üzere toplam 378 aile hekimi görev almaktadır. Hükümlü ve tutukluların revire çıkma talep dilekçelerini değerlendirmek...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Bir hafta sonra o dilekçeler değerlendiriliyor yani hasta olan yaşadığı o durumdan sonra hastaneye sevk ediliyor.

MUSTAFA YAVUZ (Devamla) - ...suretiyle oluşturulan muayene sonucunda 2024 yılı içinde revir muayene sayısı 3 milyon 986 bindir, hastaneye sevk edilen hükümlü ve tutuklu sayısı ise 1 milyon 476 bindir. 2025 Mayıs itibarıyla revir muayene sayısı 1 milyon 810 bin kişidir, hastaneye sevk edilen hükümlülerin sayısı 703 bindir.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Fırat Nebioğlu yüzde 97 hasta, Diyarbakır’da, haftada üç gün diyalize gidiyor, böbrek nakli olacak ama izin vermiyorsunuz.

BAŞKAN - Dinleyelim lütfen.

MUSTAFA YAVUZ (Devamla) - Dolayısıyla hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumlarında rahatsızlanmaları hâlinde vakit kaybetmeksizin kurum idaresince 112 acil servis çağrılır ve ambulansın gelmesi Türkiye ortalaması anlamında altı dakikadır.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Fırat Nebioğlu Diyarbakır Yüksek Güvenlikli Cezaevinde, yüzde 90’ın üzerinde engelli, böbrek nakli bekliyor, ailesi verecek, siz izin vermiyorsunuz.

MUSTAFA YAVUZ (Devamla) - Gelen acil servis ekibi tarafından muayene ve gözlem sonucunda ilk müdahaleler yapılır ve acil olarak sevki sağlanır. Sağlık Bakanlığıyla yapılan görüşmeler neticesinde acil hasta sevki yoğun olan 7 ceza infaz kurumunun kampüsünde 112 istasyonuna bağlı olarak yaklaşık 60 adet ambulans bulunmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MUSTAFA YAVUZ (Devamla) - Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutukluların sağlığa erişim talepleri ivedilikle ve vakit kaybetmeksizin karşılanmakta, sürekli takibi gereken ağır hasta, yaşlı hasta, gebe ve engellilerin tüm tedavi ve muayene işlemlerine infaz kurumlarınca günlük olarak titizlikle sahip çıkılmaktadır. Dolayısıyla, mevzuatımızdan kaynaklanan nedenlerle ceza infaz kurumlarının yönetim, dış koruma, hükümlü ve tutukluların sevk ve nakilleriyle ilgili hususlarda hükümlülerin sevk ve güvenliğini sağlamak, kaçmalarını önlemek amacıyla muayene esnasında sevk edilenin koluna girilmesi, yeterli sayıda personel oluşturulması gibi tedbirler İçişleri ve Sağlık Bakanlıklarının uhdesindedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA YAVUZ (Devamla) - Grup önerisinde ismi geçen Mehmet Pehlivan ise suç işlemek maksadıyla kurulan örgüte üye olmak, çıkar amaçlı suç örgütü üyeliği suçundan Karatepe Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutukludur.

Bu nedenle, Cumhuriyet Halk Partisinin önergesinin aleyhinde oy kullanacağımızı beyan eder, Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkanım, karar yeter sayısı aramanızı istirham ediyorum.

BAŞKAN - Karar yeter sayısı arayacağım.

Sayın Gülüstan Kılıç Koçyiğit söz istemiş, sizi de dinleyelim, ondan sonra oylamayı yapalım.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

55.- *Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Bursa Milletvekili Mustafa Yavuz'un CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, hatibin konuşmasındaki beyanlarını tamamen reddettiğimizi ifade etmek istiyorum. Konuşan hatibimiz söyledi, dün Adalet Bakanıyla bir görüşme yaptık. Her gün onlarca cezaevinde, onlarca avukatla görüşme yapan ve gelen talepleri de Bakanlığa elinden geldiğince iletmeye çalışan birisi olarak söyleyeyim ki şu anda Türkiye cezaevlerinde ağır bir sağlık hakkı ihlali var. Hasta insanlar tahliye edilmiyor, Adli Tıp Kurumu özel olarak cezaevinde kalamayan insanlara “Cezaevinde kalabilir.” raporu veriyor, hiçbir kurul gerçek anlamda insani, vicdani kanaatine göre hareket etmiyor ve bu anlamda, özellikle siyasi mahpuslar aslında tam bir yaşam hakkı ihlaliyle karşı karşıya. 70-80 yaşındaki insanlar cezaevinde tutuluyor. Hasta tutsaklar Adli Tıba götürülürken kapalı, elleri kelepçeli ring araçlarında götürülüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - İş hizmetlerine, sağlık hizmetlerine erişim neredeyse imkânsız.

Bakın, yanı başımızda, Ankara’da bile birçok hastanenin orada kalabilecekleri bir mahpus koğuş odası yok, ring aracında tutuyorlar. Bütün bunları bildiğimiz hâlde, gelmişler sağlık hakkını “Altı dakikada cezaevine ambulans ulaşıyor.” diye bize anlatıyor. Anjiyo olmak için sevk edilen hasta o gün “Jandarma yok, yeterli personel yok.” diye anjiyoya götürülemedi, bizzat Bakanlıkla görüşmüş birisiyim. Şimdi,

nerede sağlık hakkı ihlali gözüküyor? Her gün hasta tutsakları gündem yapıyoruz. Bu ülkenin en önemli gündemi hasta tutsaklar gündemi, cezaevinde ölüme terk ediliyorlar ama burada biz masal dinledik. Bunu kamu adına da halkımız adına da bütün bu beyanların yanlış olduğunu ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederiz.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

4.- *CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın tarafından, ceza infaz sistemindeki yapısal ve kurumsal sorunların saptanması ve en önemlisi infaz rejiminin siyasal araçsallaşma süreçlerinden nasıl etkilendiğinin ortaya konması amacıyla 24/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Haziran 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)*

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, öneriyi oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Başkanım, biz de yoklama istiyoruz.

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı isteği var.

Bülent Bey, karar yeter sayısı talebini geri çekiyor musunuz?

BÜLENT KAYA (İstanbul) - İlk önce zaten yoklama yapılması gerekiyor ki benim talebim gerçekleştirilsin yani yoklama yoksa karar yeter sayısı...

BAŞKAN - Tamam, yoklama talebini gerçekleştiriyoruz.

Sayın Günaydın, Sayın Arpacı, Sayın Tahtasız, Sayın Ersever, Sayın Tanrıkulu, Sayın Kanko, Sayın Yontar, Sayın Öztürk, Sayın Demir, Sayın Kış, Sayın Yanıkömeroğlu, Sayın Konuralp, Sayın Karakoz, Sayın Erol, Sayın Bilici, Sayın Süllü, Sayın Çakırözer, Sayın Torun, Sayın Taşkent, Sayın Çan.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.03

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.14****BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN****KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101'inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin oylamasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

4.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın tarafından, ceza infaz sistemindeki yapısal ve kurumsal sorunların saptanması ve en önemlisi infaz rejiminin siyasal araçsallaşma süreçlerinden nasıl etkilendiğinin ortaya konması amacıyla 24/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Haziran 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

5.- AK PARTİ Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisinin TBMM İçtüzüğü'nün 5'inci maddesine göre 1 Temmuz 2025'te tatile girmeyerek çalışmalarına devam etmesine; gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan 198, 185 ve 124 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin bu kısmın sırasıyla 1'inci, 3'üncü ve 4'üncü sıralarına alınmasına, bastırılarak dağıtılan 215 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin ise kırk sekiz saat geçmeden aynı kısmın 2'nci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerine; 215 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi

25/6/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 25/6/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Leyla Şahin Usta

Ankara

AK PARTİ Grubu

Başkan Vekili

Öneri:

Türkiye Büyük Millet Meclisinin TBMM İçtüzüğü'nün 5'inci maddesine göre 1 Temmuz 2025'te tatile girmeyerek çalışmalarına devam etmesi,

Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 198, 185 ve 124 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin bu kısmın sırasıyla 1’inci, 3’üncü ve 4’üncü sıralarına alınması, bastırılarak dağıtılan 215 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin ise kırk sekiz saat geçmeden aynı kısmın 2’nci sırasına alınması ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi,

Genel Kurulun;

1, 2, 3, 8, 9, 10, 16, 17, 22, 23, 24, 29, 30 ve 31 Temmuz 2025 Salı, Çarşamba ve Perşembe günkü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyerek gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve 8, 9, 10, 16, 17, 22, 23, 24, 29, 30 ve 31 Temmuz 2025 Salı, Çarşamba ve Perşembe günkü birleşimlerinde saat 24.00’e kadar,

25 Haziran 2025 Çarşamba günkü (bugün) birleşiminde 198 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

25 Haziran 2025 Çarşamba günkü (bugün) birleşiminde 198 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde 26 Haziran 2025 Perşembe günkü birleşiminde 198 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

26 Haziran 2025 Perşembe günkü birleşiminde 198 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde haftalık çalışma günlerinin dışında 27 Haziran 2025 Cuma günü saat 14.00’te toplanması ve bu birleşimde denetim konularının görüşülmeyerek gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan işlerin görüşülmesi ve aynı birleşimde 198 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

1 Temmuz 2025 Salı günkü birleşiminde 215 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin birinci bölümünde yer alan maddelerin oylamalarının tamamlanmasına kadar,

2 Temmuz 2025 Çarşamba günkü birleşiminde 215 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

2 Temmuz 2025 Çarşamba günkü birleşiminde 215 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde 3 Temmuz 2025 Perşembe günkü birleşiminde 215 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

3 Temmuz 2025 Perşembe günkü birleşiminde 215 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde haftalık çalışma günlerinin dışında 4 Temmuz 2025 Cuma günü saat 14.00’te toplanması ve bu birleşiminde denetim konularının görüşülmeyerek gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan işlerin görüşülmesi ve aynı birleşiminde 215 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

çalışmalarını sürdürmesi,

215 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi ve bölümlerinin ekteki cetveldeki şekliyle olması önerilmiştir.

215 Sıra Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2 /3159)		
Bölümler	Bölüm Maddeleri	Bölümdeki Madde Sayısı
1. Bölüm	1 ila 13’üncü maddeler	13
2. Bölüm	14 ila 21’inci maddeler	8
Toplam Madde Sayısı		21

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Bülent Kaya.

Buyurunuz. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1 Temmuz 2024 yani geçen sene yaşadığımız Meclis çalışma düzenini bir dejavu olarak bugün burada tekrar

yaşıyoruz. Aslında, bunu yaşamamak için üç aydır Adalet ve Kalkınma Partisi grup yöneticileriyle bir temas ve diyalog hâlindeyiz. Kendilerinden talebimiz şu oldu... “Bakın, geçen sene de aynı işi yaptınız, 1 Temmuzda tatile girmesi gereken Türkiye Büyük Millet Meclisinde belirsiz bir şekilde çalışma takvimini uzattınız. Hangi işleri konuşacağımız belli değil, hangi kanunları görüşeceğimiz belli değil.” diye kendilerine ifade edince, hani “Özrü kabahatinden büyük olur.” derler ya, “Ya, biz de çok fazla bilmiyoruz, bakanlıklardan gelen taleplere göre belirlenecek.” diyorlar.

Hani Türkiye Büyük Millet Meclisinde yasaları, kanun tekliflerini milletvekilleri yapacaktı? Biz burada bakanların memurları mıyız ki bakanlıklardan gelen taleplere göre Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma düzenini belirsiz bir hâle getirelim. Geçtik onu, takvim geldi, tam on bir gün çalışma günümüz var, 5 tane kanun teklifini görüşeceğiz on bir günde. Bu 5 kanun teklifinden 2 tanesi henüz Genel Kurulda, komisyonlarda dahi görüşülmedi. Yani 5 kanun teklifinin 5 tanesini Genel Kurulda görüşeceğiz, 2 tanesinin ne olduğu belli değil; biri sağlık, biri mali hükümlerle ilgili komisyonlarda görüşülmeye devam edecek.

9 Nisan tarihinde burada İklim Kanunu Teklifi’nin ilk 4 maddesini görüştük, birdenbire geri çektiniz. Tam 1 Temmuz Meclis tatile girecekken bu hafta pazartesi günü bizi Grup Başkan Vekilleri telefonla arayarak, bugün, bu hafta İklim Kanunu Teklifi’ni görüşeceklerine dair bir konuyu gündeme getirdiler. Maden yasası, tam yirmi yedi saat kesintisiz bir şekilde Komisyonla görüşülerek, sadece prosedür yerine getirilerek yapılmaya çalışılıyor. Dolayısıyla, burada, eğer, şayet Adalet ve Kalkınma Partili milletvekili arkadaşlarımızın İklim Yasası Teklifi’ne dair, maden yasasına dair içine sinmeyen maddeleri varsa en fazla onların itiraz etmesi lazım ya da burada eğer muhalefet partilerinin bu çalışma düzenine, bu bakanlıklardan gelen emir ve talimatlara, memur kılınmak istenen milletvekili düzenine itirazları kendilerinin de içine sinmiyorsa dönüp kendi grup yönetimlerine bunun hesabını sorması lazım. Dolayısıyla biz spor olsun diye, burada sırf iş olsun diye bunu yapmıyoruz, Türkiye Büyük Millet Meclisinin hukukuna sahip çıkıyoruz.

Üç aydır, bakın, diyoruz ki: Görünen köy kılavuz istemez, 1 Temmuzda kapanacak bu Meclis, getirin bir çalışma takvimini. Ama beyefendiler ne yapıyor? Bakanlıklardan gelen emir ve talimatlar doğrultusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma düzenini ayarlamayı bize bahane ve mazeret olarak ileri sürüyorlar. Dolayısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi kendi hukukuna sahip çıkmalı. Saraydaki bürokratlar şunu bilmeli... Hani derlerdi ya eskiden “Ankara’da hâkimler var.” diye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KAYA (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

BÜLENT KAYA (Devamla) - Saraydaki bürokratlar bu kanunları hazırlarken eğer milletvekillerini, özellikle iktidar partisi milletvekillerini kendi emir erleri gibi görüyorlarsa -ki ben hepsine saygı duyuyorum, öyle olmadıklarını çok iyi biliyorum ama- onlar bu şekilde bir hadsizlikle “Ya, nasıl olsa ellerini indirip kaldıracak bir Meclis grubu var, çalışın, bunu çıkarın.” şeklinde kanunlar üzerinde müzakere edilmeden bunları kanunlaştırebileceklerine inanıyorlarsa bürokratlar şunu bilsin ki Meclis hâlâ var, muhalefet hâlâ var ve ayakta, sizin bu çalışma düzeninizi asla ve asla kabul etmeyip burada Türkiye Büyük Millet Meclisinin hukukuna sahip çıkacak.

Yine bir diğer önemli husus, sizin çalışma takviminiz tıpkı seçim vaatlerinize benziyor; 2023’te hâlâ gerçekleştirilememiş hedefleriniz gibi, 31 Temmuz tarihi gibi belirsiz bir tarihe atıyorsunuz. Biz 31 Temmuz kadar mı çalışacağız yoksa 17 Temmuz kadar mı çalışacağız? Bir de cuma gününü çalışma takvimine koyuyorsunuz. Bizim için problem yok, biz buradayız, çalışmaya hazırız. Eğer siz “Evet, biz varız ve çalışıyoruz.” diyorsanız o zaman burada bulunmaktan imtina etmeden, sıkılmadan geleceksiniz.

Biz de buradayız, çalışmaya devam ediyoruz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Rıdvan Uz konuşacak.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA RIDVAN UZ (Çanakkale) - Kıymetli milletvekilleri, televizyon başında bizleri izleyen büyük necip Türk milleti; hepinizi saygıyla selamlıyorum. AK PARTİ'nin vermiş olduğu öneri üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Tabii, AK PARTİ öneri verince çok heyecanlandık acaba ne diye, çalışma takviminin düzenlenmesiymiş ama bundan en muzdarip milletvekillerinden biri olarak, geçtiğimiz gün Sanayi ve Ticaret Komisyonunda bu sözde maden yasası ama işin içeriğinde zeytin kanunun da olduğu zeytin talanının da olduğu bir süreçte yirmi yedi saat kesintisiz devam ettik. Talep neydi? “Salı günü Meclise inecek, çok acil geçmesi lazım.” Fakat ne hikmetse Meclisimize de getirilmedi. Dolayısıyla, bu Meclisin çalışma takvimini belirliyorsak bu komisyonların da çalışma takvimini belirlemeli, Anayasa'ya ve İç Tüzük'e uygun olarak tali komisyonlarda görüşülmeden komisyonlara indirilmemeli ve ondan sonra da Meclise indirilmeli diye bir düzen tutturmamız gerektiğini düşünüyorum.

Tabii, son dönemde sıkça söylediniz bir İsrail meselesi var. İsrail, biliyorsunuz, Suriye hava sahasını çok rahat kullandı bütün kamuoyunun da bilgisi dâhilinde. Peki, Esad oradan gönderildi, yerine gelen HTŞ. Biz Suriye Millî Ordusunu destekledik, siz HTŞ'yi desteklediniz. Şimdi, Suriye'nin bir bölümü HTŞ'ye teslim edildi, bir bölümü YPG/PYD'ye teslim edildi ve bugün itibarıyla İsrail o hava sahası üzerinden İran'ı bombaladı.

Şimdi, Birleşmiş Milletler de bizi uyarıyor, Hükûmeti uyarıyor, diyor ki: “Ey Türkiye, İsrail'le lütfen ticareti kesin.” Şimdi, İsrail'le ticareti kesmiyoruz, İran'ın vurulmasına vesile oluyoruz. Keşke bu dönemde iktidarımızın başında yerli ve millî bir iktidar olsaydı diyoruz.

Yine, aynı şekilde, Meclisimizde maalesef bu kürsüden Ermeni soykırımı olduğu, Atatürk'ün silah arkadaşına katil dendiği ve millî bir kuşatma içinde olduğumuz bir süreci yaşadık ve bu süreçte AK PARTİ'nin ve DEM'in oylarıyla maalesef bir arkadaşımıza kınama cezası verildi. Keşke bu iktidar da yerli ve millî bir iktidar olsaydı da bunları yaşamasaydık.

Yine, dediğimiz gibi, Sanayi Komisyonunda yirmi yedi saat süren bir süreçle zeytin talan yasası ve akabinde dünyada var olan, Trump'ın Ukrayna'dan talep ettiği nitelikli, stratejik madenlerin bizden de edinilmesiydi. Aynı talep Londra borsasından Türkiye'ye gönderildi ve aynı talep iki sene önce Suudi Arabistan'la yapılan enerji anlaşmasıyla gündeme geldi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

RIDVAN UZ (Devamlı) - Yani dışarıdan talep edilen 21 maddelik -2'si yürütme maddesi olmak üzere- bir talep var. Bu talepte diyor ki: Dördüncü grup madenler, altın, krom gibi değerli madenler ve stratejik toryum ve uranyum gibi madenler, bundan sonra herhangi bir ÇED raporuna izin olmaksızın, herhangi bir bakanlığın görüşü olmaksızın Cumhurbaşkanının kendi kuracağı bir kurul ile bir komisyon marifetiyle üstün kamu yararı gözetilerek bilabedel ve kendi halkının kendi tapulu malına da çıkmek suretiyle bu kurula teslim ediliyor. Yani keşke iktidarımız da yerli ve millî bir iktidar olsaydı da bütün bunları yaşamasaydık diyor, yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Gülcan Kaçmaz Sayyığıt.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞİT (Van) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

AKP Grubunun Genel Kurulun çalışma takvimiyle ilgili önerisi hakkında söz almış bulunmaktayım. Sözlerime başlamadan önce cezaevlerindeki tüm siyasi tutsakları ve değerli halklarımızı saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Orta Doğu'da silahlı çatışmaların ve sosyoekonomik sorunların halkları ciddi anlamda tehdit ettiği bir dönemden hep birlikte geçiyoruz. Maalesef bunların birçoğu da yaşadığımız coğrafyanın hemen yanı başında, sınırlarımızın hemen öte yakasında gerçekleşmekte. Sadece birkaç günde yaşananlara baktığımızda, varoluşsal sorunlarımızı halkımızdan da aldığımız icazetle ve hep birlikte ortaklaşarak çözmenin ne kadar hayati önemde olduğu artık inkâr ve ihmal edilemez bir gerçeklik olarak karşımızda net bir şekilde durmakta.

Peki, etrafımız bir ateş çemberine dönmüşken siyasi iktidar neyle uğraşüyor bir bakalım. Haftalarca sizler Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği 100'ü aşkın KHK maddesini burada görüştünüz. Bugünlerde ise Genel Kurula yurttaşların "Yapmayın etmeyin." dediği yasalar getiriyorsunuz. Ya, Allah aşkına, siz zeytin ağaçlarından ne istiyorsunuz? Allah'ın bile üzerinde yemin ettiği zeytin ağaçlarını madenlerin tehdidi altına sokan yasalar hazırlıyorsunuz. Oysaki bizler Genel Kurulda emekçilerin, asgari ücretlilerin, emeklilerin enflasyon altında ezilmeyeceği ciddi tedbirleri, bir ara zam ihtiyacını konuşuyor olmalıydık. Don sebebiyle emeği zayı olan, kuraklık nedeniyle zarar eden çiftçinin borç ve faiz altında ezilmeyeceği tedbirler almalıydık. Bunun için hâlen geç değil yeter ki niyet halis olsun diyoruz.

Bölgesel sorunlar derinleşiyor, Türkiye'de Kürt sorununda çözüm aranıyor, ekonomik sorunlar yurttaşı eziyor. Tam da böyle bir süreçte bizler DEM PARTİ olarak gerekirse 7/24 çalışalım diyoruz ama ülkenin tüm halklarının üstün yararına olan işlere yoğunlaşalım, AKP iktidarının kendi kişisel ajandasına hapsolmayalım diyoruz. Özellikle ülkede barış umudunun günbegün arttığı, barış ve demokratik toplum sürecinin tüm ülkede hatta dünyada karşılık bulduğu bir dönemde gündemimiz tatil olmamalı, iktidarın belirlediği ilgisiz gündemler hiç olmamalı.

Değerli milletvekilleri, ilkesel olarak, halklar da siyasi partiler de Meclisin daha fazla sorumluluk alması gerektiği konusunda hemfikir. Bizler de halk iradesinin tecelli ettiği Meclisin bir çözüm adresi olması gerektiğinin altını ısrarla ve ısrarla çiziyoruz ama ne yazık ki üzerinden aylar geçmesine rağmen Meclisin henüz çözüm için devreye girmediğini de görmekteyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Devamla) - Teşekkür ederim Başkanım.

Bu anlamda, Meclisin bir an önce komisyon kurma iradesi göstermesi gerektiğini belirtiyor, çocuklara bırakacağımız en önemli değerın barış olması temennisinde bulunuyorum.

Genel kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Bilal Bilici.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA BİLAL BİLİCİ (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün tarımın başkenti, memleketim Adana'daki sıkıntılardan bahsedeceğim. Sadece bir milletvekili değil, aynı zamanda Çukurova topraklarının bereketiyle yoğrulmuş Adana'nın ve çiftçi bir ailenin evladı olarak problemleri ele alacağım.

İlk önce Adana halkının iradesiyle seçilmiş Seyhan Belediye Başkanı Oya Tekin ve Ceyhan Belediye Başkanı Kadir Aydar'ın haksız bir şekilde Silivri zindanında tutsak edildiğini ifade etmek istiyorum. Seyhan ve Ceyhan halkının iradesi görmezden gelinmekte. Buradan Başkanlarımızın yanında olduğumu da belirtiyorum. Bu yetmiyormuş gibi Başkanlarımızın aileleri de cezalandırılmakta. Bunu da halkın vicdanına ve Cenab-ı Hakk'a havale ediyorum. Kadir Aydar Ceyhan'ın en genç seçilmiş belediye

başkanlarından biridir. Oya Tekin ise Adana'nın seçilmiş ilk kadın belediye başkanı olmuştur. Bugün Adana sahibsiz ve Adana kimsesiz.

Adana ekonomisinin atar damarı olan tarım ve çiftçilerimizin durumu ise içler acısı. Özellikle bugünlerde Adana'da sulama birlikleriyle alakalı sıkıntılar ve şikâyetler had safhada. Adanalı çiftçi üst üste 2 kere zirai don geçirdi, kuraklık ve su sıkıntıları yaşamakta, girdileri ve giderleri artmakta, yeteri kadar destek alamamakta, tarımsal kredileri ve limitleri yeterli gelememekte ve limit artışı yapılmamakta. Adana'da sulama birliklerinin çiftçinin değil, siyasi kadroların kontrolüne girdiği aşikâr. Sulama birliklerinin bir rant kapısı olarak görülmemesini, yandaşı kollamak yerine, sorun üretmek yerine çiftçiye hizmet etmesi gerektiğinin de altını çiziyorum.

Devlet Su İşleri ve sulama birlikleri arasında koordinasyon eksiklikleri yaşanmakta, su her yere adil, hakkaniyetli bir şekilde de verilememekte; bazı bölgelere ölçüsüz şekilde verilmekte, bazı bölgelere hiç verilmiyor veya rotasyon sistemiyle verilmekte.

Sulama birliği kendine gelince tahsilatları önceden yapıyor, çiftçiye gelince ise icra başlatıyor. Su sıkıntılarından dolayı bazı ürünler mahvolmuş ve kurumuş durumda. Ne yazık ki Ceyhan Sulama Birliğiyle alakalı hoş olmayan söylentiler de dolaşmakta.

Sulama birliği yöneticilerinin ekonominin bu denli sıkıntılı ve çiftçinin para kazanamadığı bu dönemde çok daha şeffaf, çok daha hoşgörülü, çok daha sorumlu ve çok daha anlayışlı olmasını açık bir şekilde bekliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

BİLAL BİLİCİ (Devamla) - Bir an önce açık sulama sistemi yerine kapalı devre sulama sistemine geçilmesinin gerektiğini belirtiyorum.

Ceyhan'ın Yassıca Mahallesi'ndeki elektrik santralinin suyu tuttuğundan dolayı sulama sezonunda faaliyete ara vermesi gerektiğinin önemini belirtiyorum. Ceyhan Sulama Birliğiyle alakalı birtakım söylentiler doğrultusunda çiftçimizin başka bir beklentisi olarak da şunu ifade etmek istiyorum: Çiftçimizin beklentisi açık ve net bakım-onarım, ekipman, teçhizat, malzeme ve bu tür satın almaların, tüm satın almaların adil, şeffaf, hakkaniyetli ve titizlikle yapılması gerektiğinin not edilmesini istiyorum. Kanaatlerin bakım-onarım, rehabilitasyonun sulama sezonu öncesinde yani nisan ayından önce yapılmasının önemini de belirtiyorum. Adana'ya kim kaybettiriyor diye sorgulamamız lazım.

Saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Oylamaya geçmeden önce, Sayın Şahin Usta sisteme girmiş.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

56.- *Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Genel Kurulun çalışma takvimiyle ilgili verdikleri grup önerisine ilişkin açıklaması*

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ederim Başkanım.

Çalışma takvimiyle ilgili bir grup önerimizi verdik. Meclis zaman zaman bu dönemde elbette ki siyasi partilerin ihtiyaçlarına göre ara verdi, bazı haftalar çalışmadık. Bunları da telafi etmeyi arzu ediyoruz tabii ki ama biz iktidar olarak elbette ki birinci derecede sorumluyuz. “Çalışalım.” dediğimizde muhalefetin çalıştırmamak için bir direncinin olduğunu görüyoruz. Meclisi çalışma takvimine göre kapatalım diyoruz, bu sefer olağanüstü toplantılarla Meclisin tekrar açılması ve çağırılması şeklinde davetleri de görüyoruz. O yüzden, biz iyi niyetle Temmuzun 15'ine, 16'sına, 17'ine kadar belirlediğimiz takvim üzerinden hep birlikte yasalarımıza çalışalım. Bu milletin ihtiyaçlarına, ülkemizin ihtiyaçlarına göre de takvimimizi belirlediğimizi sizlerle paylaşmak istedim.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sisteme giren 2 sayın milletvekiline de söz verip ondan sonra oylama işlemini gerçekleştireceğim.

Sayın Sezgin Tanrikulu...

57.- Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrikulu'nun, Kobane davasına ilişkin açıklaması

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Kobane davası olarak adlandırılan ve Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ ve siyasetçilerin yargılandığı davada Ankara Ağır Ceza Mahkemesi gerekçeli kararını bugün itibarıyla açıkladı ve 32.600 sayfalık bir gerekçeli karar açıklamış değerli arkadaşlar, 32.600 sayfalık! Temyiz süreci sadece yedi gün, bu kararı avukatlar hangi süre içerisinde okuyacaklar? Tutuklu olan arkadaşlarımıza, siyasetçilere bu nasıl tebliğ edilecek ve buna ilişkin olarak da nasıl bir gerekçeli temyiz layihası yazılacak? Bu sürenin uzatılması da mümkün değil. Mahkeme kararını tam on üç ayda yazdı. 32 bin sayfalık gerekçeli karar mı olur? 32 bin sayfa!

Değerli arkadaşlar, bakın, biraz önce burada konuştum yargıya neden güven yok. On beş günde yazılması gereken karar on üç ayda yazılıyor ve şüphelilerin, avukatların buna cevap verme süresi sadece yedi gün.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın Aşkın Genç...

58.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, Kırım Kongo kanamalı ateşi vakalarındaki artışa ilişkin açıklaması

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kırım Kongo kanamalı ateşi vakaları ülke genelinde hızla artıyor, ne yazık ki seçim bölgem Kayseri'de de durum endişe verici. Son günlerde çok sayıda vaka bildirildi, can kayıpları da yaşandı. 1'i anne olmak üzere 4 yurttaşımızı kene ısırması nedeniyle kaybettik. Özellikle tarım ve hayvancılıkla geçinen kırsal nüfusumuz ciddi risk altında. Buradan Sağlık Bakanlığına çağrıda bulunmak istiyorum: Kayseri gibi riskli illerde koruyucu sağlık hizmetlerini güçlendirin, sahada tarama ve bilgilendirme çalışmalarını artırın, kırsalda görev yapacak sağlık personelinin destekleyin. Bu sadece yaz aylarına özgü geçici bir sorun değildir, tedbirsizlik sürerse tablo daha da ağırlaşacaktır. Halk sağlığı ihmale gelmez, her gün yeni bir hayatı riske atmaktadır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Son olarak Sayın Necmettin Çalışkan...

Buyurun.

59.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, alkol ve uyuşturucu madde kullanımına ilişkin açıklaması

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, ülkemizdeki önemli beka sorunlarından biri de uyuşturucu madde, alkol ve madde kullanımıdır. Partimizin YENİ YOL Grubu olarak bu hafta gündeme taşıdığı, ülkemizde 10 milyon kullanıcı olduğu belirlenen bu hususla ilgili tedbir alınması acilen önemlidir. Bu gidişle belki de on yıl sonra ortalama bir genç nesil bulunmayacak, askere gönderecek eleman kalmayacak duruma gelinecektir. Böyle bir operasyonda şunu da ifade etmeliyiz ki iktidar tarafından, güvenlik güçleri tarafından zaman zaman operasyon yapıldığı söylendiği hâlde her operasyondan sonra kullanıcının biraz daha fazla artması da ilginç bir durumdur. Bu mesele sadece güvenlik tedbirleriyle çözülmez, burada psikiyatrik tedbirler, destekler alınmalıdır. Bu mesele, gerçekten, gelecek açısından son derece önemlidir.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)*A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)*

5.- AK PARTİ Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisinin TBMM İçtüzüğü'nün 5'inci maddesine göre 1 Temmuz 2025'te tatile girmeyerek çalışmalarına devam etmesine; gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan 198, 185 ve 124 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin bu kısmın sırasıyla 1'inci, 3'üncü ve 4'üncü sıralarına alınmasına, bastırılarak dağıtılan 215 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin ise kırk sekiz saat geçmeden aynı kısmın 2'nci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerine; 215 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, karar yeter sayısı ile çalışma takvimini oylayalım lütfen.

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısını arayacağım.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Karar yeter sayısı yok Başkanım.

BAŞKAN - Kâtip Üyeler arasında ihtilaf olduğu için elektronik cihazla oylama yapacağım.

Şimdi oylama için iki dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, karar yeter sayısı vardır, öneri kabul edilmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Birleşime yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.46

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.23****BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN****KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101'inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1'inci sıraya alınan, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükara Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi ve Çevre Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

**IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER**

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükara Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198) ¹

BAŞKAN - Komisyon? Yerde.

9 Nisan 2025 tarihli 74'üncü Birleşimde İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümünde yer alan 4'üncü maddesi kabul edilmişti.

Şimdi, 5'inci madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ	Sema Silkin Ün	Doğan Demir
Muğla	Denizli	İstanbul
Sadullah Kısacık	Mehmet Atmaca	Medeni Yılmaz
Adana	Bursa	İstanbul
	Evrin Rızvanoğlu	
	İstanbul	

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İbrahim Akın	George Aslan	Celal Fırat
İzmir	Mardin	İstanbul
Mahmut Dindar	Burçgül Çubuk	Perihan Koca
Van	İzmir	Mersin

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EMEL GÖZÜKARA DURMAZ (Bursa) - Katılmıyoruz Başkan.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Sayın Evrim Rızvanoğlu.

Buyurun. (CHP, DEM PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

EVİRİM RIZVANOĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şu önümüzdeki teklif var ya, hani yıllardır “Geldi, geliyor.” denip bir türlü gelemeyen teklif, işte o teklif sonunda geldi. Yıllarca taslaklar hazırlandı, Mecliste araştırma komisyonları kuruldu, iklim şurası düzenlendi, paydaşlarla

¹ 198 S. Sayılı Basmayazı 8/4/2025 tarihli 73'üncü Birleşim Tutanağı'na eklidir.

toplantılar yapıldı, “katılımcı süreç” denildi. Peki, ne oldu? Önümüze bambaşka bir metin geldi, sonra Çevre Komisyonundan bir günde geçti, Genel Kurula geldi, iki gün bakıldı, hop rafa kaldırıldı; resmen süründü bu teklif. Bugün yeniden biz bu teklifi konuşmaya başladık ama açık konuşalım, eğer bugün bu gündem olmasaydı geçen hafta sunduğunuz Maden Kanunu’yla ilgili teklifi görüşüyor olacaktık bugün. Yani bir yandan karbon yutak alanlarımız ormanları, meraları, korunan alanları madencilğe açmayla ilgili bir düzenleme, öte yandan iklimle mücadele iddiası taşıyan bir kanun teklifi. Ben burada nasıl bir çelişki var anlatamıyorum galiba.

Şimdi bu konuda şöyle bir konuya değinmek istiyorum, çok önemli bir konu: Daha önce geldi teklif ve geri gitti fakat burada anlayamadığımız; eksiklerle yüzleşmek varken, kamuoyunu bilgilendirmek varken, toplumsal desteği güçlendirerek bu kanunu getirmek varken neden yine aynı şekilde önümüze geliyor? Bu teklifi maalesef kimseye anlatamadınız, katkı sunmak isteyen kimseden destek almadınız. Akademisyenler, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları, genç iklim aktivistleri; hepsi aşırı derecede gönüllüydü ama ne oldu? Hepsi katkı vermeye hazırlarken onların katkılarını istemediniz, sonunda kamuoyu neyin geldiğini bile anlayamadı. Madem bu kanunun doğru olduğuna inanıyordunuz, niçin bunun arkasında durup bunu yeteri kadar savunamadınız?

Bakın, eksiklere rağmen bu kanunun Meclise gelmiş olması çok kötü bir şey değil; aksine, Avrupa’yla ticarette rekabet gücümüzü korumak için, iklim değişikliğiyle gerçekten samimi mücadele edebilmek için böyle bir kanuna ihtiyaç var, bu şüphesiz ama sadece “Kanun geldi.” demekle de olmuyor; o kanunu doğru anlatmak, savunmak ve topluma da güven vermek gerekiyor. İlgisizlik, sahipsizlik ve kötü iletişim yüzünden halk bu kanundan tamamen koptu. Bugün insanlar çok endişeli, şöyle soruyorlar: “Ben bahçeme artık marul ekemeyecek miyim? Arabaya binmem yasaklanacak mı? Seyahat özgürlüğüm mü kısıtlanacak?” Ve bu korkular boşuna değil çünkü siz vatandaşlarımızı bu boşlukta yalan yanlış söylentilerle, dezenformasyonla baş başa bıraktınız.

Bakın, dünya ne yapıyor bu konuda: Japonya Çevre Bakanlığı, Birleşmiş Milletler iklim verilerine dayalı bir bilgi platformu kurdu, AP-PLAT; bunu faaliyete geçirdi. İngiltere Meteorolojisi “Güvenilir Bilgi Araç Kiti” adı altında, yanlış iklim iddialarına bilimsel ve anlaşılabilir yanıtlar için kamuoyunu bilgilendirmeye devam ediyor. UNDP, iklim iletişimini güçlendirmek için “Una” isimli bir yapay zekâ sohbet robotuyla halkın yenilenebilir enerjiler ve iklim politikaları konusunda bilgilenmesini sağlıyor. Yani dünya artık şunun farkında: İklim mücadelesi sadece çevreyle ilgili değil, bir bilgi savaşı bu; gerçek ile yalanın, bilim ile dezenformasyonun savaşı artık bu.

Bakın, İngiliz kuruluş Tortoise’e göre son dört yılda iklim şüpheciliği besleyen içerikler X’te yüzde 82, YouTube’da yüzde 43 oranında artmış yani bilim ilerliyor ama yalanlar da onunla yarışıyor ve bu yalanlar arttıkça halkın neyin doğru, neyin yanlış olduğunu ayırt etmesi de zorlaşıyor ve bu teklif özelinde de aynen böyle bir durum yaşandı. Siz, maalesef, bu teklifi kamuoyuna yeteri kadar anlatamadınız ve bilgilendirmediniz. İşte, bu iletişim eksikliğinin yarattığı boşluğu da kim doldurdu biliyor musunuz? İklim inkârcıları. Siz sustunuz, onlar konuştu; siz geri çekildiniz, onlar gündemi belirledi. İktidarın her konuda çalışan harika bir propaganda makinesi var ama iş Türkiye’nin iklim politikalarına gelince ortalık tamamen sessizliğe bürünüyor. Bakın, biz burada sadece bir yasa teklifini konuşmuyoruz çünkü bu sadece teknik bir düzenleme de değil. Bu, aynı zamanda bir kriz yönetimi meselesi ama siz ne iletişimini kurabildiniz ne de yönetişimini kurabildiniz. Evet, Türkiye’de hâlen bir iklim yönetişimi yok maalesef.

Değerli milletvekilleri, “iklim yönetişimi” dediğimiz şey, bu konuda kriz anlarında kim ne karar alıyor, nasıl alıyor ve kimin denetiminde alıyor sorusunun cevabıdır. İklim krizi, artık sadece doğayı değil hepimizin hayatını etkiliyor; artan sıcaklıklar, kuraklık, seller, artan gıda fiyatları yani bu artık bir çevre meselesi değil bir geçim derdi, bir sağlık sorunu, bir yaşam kalitesi meselesi. Ve bu kadar büyük bir kriz, sadece teknik kadrolarla değil toplumla birlikte, bilimsel zeminde ve şeffaf ve demokratik bir yönetişimle

ancak organize edilebilir ama bu teklif maalesef bu yapıyı kurmuyor. Daha baştan dışlayıcı; akademi yok, sivil toplum yok, meslek odaları yok, halk zaten hiç yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EVİRİM RIZVANOĞLU (Devamla) - Hemen bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

EVİRİM RIZVANOĞLU (Devamla) - Bir de çıkar çatışmaları var. Mesela, Emisyon Ticaret Sistemi'ni EPİAŞ'a veriyorsunuz ve Türkiye'deki emisyonların neredeyse yüzde 74'ü enerji sektöründen geliyor yani hem kirleten hem düzenleyen aynı yapının içinde; böyle bir şey olamaz. Kamuoyuna yansıyan ilk taslakta burada Borsa İstanbul'a veriliyordu, o da değişti. Hangi gerekçeyle? Asla bilmiyoruz. Yani mesela Karbon Piyasası Kurulu kuruyorsunuz, içine doğa korumayı bile koymuyorsunuz. Krizde en çok söz hakkı olması gereken kurullar asla yeteri kadar içine alınamıyor. Danışma Kurulu kuruyorsunuz, adına "danışma" deyip geçiyorsunuz; gerçekten katılım yok maalesef.

Bizler gerçek, etkin bir iklim mücadelesi istiyorsak bu sistemi gözden geçirmeliyiz ve ciddi bir biçimde revize etmeliyiz. Toplumu dışlayan, bilimi yok sayan, kapalı kapılar ardında yürütülen bir süreçte ne güven kurabiliriz ne de ilerleyebiliriz. Bu hâliyle ne iklimi koruyabiliriz ne de toplumu ikna edebiliriz. Yani bu bir yasa değil, bu bir yaklaşım meselesidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP, DEM PARTİ, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Aynı mahiyetteki önerelerde ikinci konuşmacı Sayın Burcuğül Çubuk.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BURCUĞÜL ÇUBUK (İzmir) - Ekranları başında bizleri izleyen değerli halkları ve eğer Meclis TV verilmiş ise bizi izleyebilen tutsakları saygıyla selamlıyorum. Çünkü biliyorsunuz, hapishanelerde, Meclis TV birçok yerde hâlen yok. Bunu ara ara hatırlatmayı bir görev biliyorum. Umarım, önümüzdeki günlerde de hasta tutsaklar başta olmak üzere siyasi tutsakların da artık dört duvar arasında olmayacağı günler gelecek.

İklim yasası, diğer adıyla "ihracatçıları destekleme yasası" tekrar burada. Bu yasayı çekmiştiniz, doğru etmiştiniz ama doğrudan istikrar yok. Talanda istikrar var, sermayeye peşkeş çekmekte istikrar var ama doğru bir harekette istikrar yok; kutlarız.

Hazırlığını yaptığınız Maden Yasası'yla ilgili yasa teklifi de benzer bir yasa. Onun adı da "sermayenin talan yasası" aslında, biz öyle okuyoruz yani öyle okunuyor. Siz hepsini doğa için, ekoloji için yaptığınızı iddia ediyorsunuz, tamamında yenilenebilir enerji vesaire anlatıyorsunuz; hepsi fos, gerçekler tam bunun zıddı. İklim krizine sermayeye sağlanan olanaklar neden oldu. Şimdi, bu krize, sermayenin neden olduğu krize sermayeye yeni opsiyonlar sağlayarak son vermeyi hedefliyorsunuz. Biz bunu kabul etmiyoruz, buna izin vermeyeceğiz, buna izin vermeyecekler. Dün bu Meclisin kapısının önündeydiler; doğasına, taşına, ağacına sahip çıkmak için başta köylüler, ekolojistler bu Meclisin kapısının önündeydiler; o doğa peşkeş çekilmesin, yok edilmesin, bir döngü, bir bütünlük bozulmasın diye buradaydılar. Karşılaşsanız "tatlı teyzemiz" "canımız ninemiz" diyeceğiniz insanlar şu kapıdaydı ve onlardan biri de elinde bir döviz tutuyordu, burada görüştüğümüz yasalar bütününe ne anlama geldiğini çok güzel açıklıyor: "Kaz Dağları'nda ceviz olur, Cengiz olmaz!" (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

Siz sanıyorsunuz ki dağlar, ovalar, tarlalar maden ocaklarına açılınca, yandaşlarınıza verilince, doğa talan edilince iklim krizi son bulacak. Yani açıkçası bu ara çok hatırlıyorum ve söylüyorum, Kızıldere'nin "Beyaz adam paranın yenmediğini öğrenince..." diye bir sözü var ya; siz paranın yenmediğini öğrenemeyeceksiniz ama gelecek nesiller bunu çok net görecek.

Fosil yakıt tüketiminin devletin kalkınması için önemli olduğu vurgusuyla başka yasalar çıkarıyorsunuz. Sıfır emisyonu da 2053 yılına ötelemişsiniz; kim öle kim kala. Burada su konuşuluyor, kuraklık konuşuluyor, anlatıyor vekiller çıkıp bölgelerindeki kuraklık sorununu; siz sıfır emisyonu 2053 yılına yolladığınızda, attığınızda “Aslında kuraklıkla da derdimiz yok, halk sürünsün.” demiş oluyorsunuz.

Soma’da, Ermenek’te maden çıkarmak uğruna yüzlerce işçi ölürken bu katliamın karşısında işçileri savunan 2 avukat yargılanıyor sadece artık yani iklim kriziyle mücadele ediyoruzun bu boyutu da yalan.

Cengiz Holdinge teşvikler, vergi afları; halka pestisitli gıda, zeytinlik talanı; köylüye kolluk copu. Burada şunu belirtmek istiyorum: Çekirdeğini atsan her yerde elma ağacı çıkan bu ülkede elmanın kilosu 80-90 lira. Bu coğrafyaya özgü türler yok olmuş durumda ve sizin bununla ilgili bir politikanız yok. Elma, işçi sınıfının yiyebildiği yegâne meyvedir -meyve idi- artık bu bile mümkün değil ve elmayı bile çok gördüğünüz o halkın geleceğinin üzerine bu ipoteği tekrar tekrar koyuyorsunuz.

İklim kriziyle derdiniz varsa nükleer yatırımları, ne idiği belirsiz nükleer yatırımları yapmaktan vazgeçersiniz. Şu an biz Mersin’de, Akkuyu’da, o nükleer santralde ne oluyor bilmiyoruz. Deprem coğrafyasında nükleer santral kurarak iklim kriziyle mücadele etmek tarihe “AKP ironisi” olarak geçecektir muhakkak, “halkla dalga geçmek” olarak da geçecektir.

Siz bu yasaları yaparken sürekli diyorsunuz ki: “STK’lerle görüştük, onunla görüştük, bununla görüştük.” Soruyoruz, ediyoruz, çoğunlukla kimlerle görüştüğünüzü söylemiyorsunuz ama kimlerle görüşmediğinizi biliyoruz. Bu alanda çalışan mühendislerle, odalarla, ekolojistlerle, bilim insanlarıyla, o coğrafyada yaşayan, o ağaçla, kuşla büyüyenlerle görüşmediğinizi biliyoruz; o “yatırım” adı altında yaptığınız işlerin işçileriyle görüşmediğinizi biliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

BURCUGÜL ÇUBUK (Devamla) - Geçen gün Maden Yasası için Komisyona işçileri getirdiniz, işsizlik korkusuyla terbiye etmeye çalıştığınız işçileri konuşturdunuz. Onları sadece böyle anlarda görüyorsunuz. Bu ülkenin her yeri grev dalgası; hakları gasbedilmiş, açlığa mahkûm edilmiş işçilerin grev dalgası var ama onlar gerçekten yasaları yaparken muhatabınız değil. İşçi sınıfını da böyle kullanmaya çalışıyorsunuz.

TMMOB sizi kerelerce uyardı, bu yaptıklarınızın ne anlama geldiğini anlattı. İliç raporu yeni çıktı. Koskoca bir rapor masalarımızın üzerinde duruyor, odalarımıza geldi. O rapordan çıkacak sonucun sizin açınızdan rant, bizim açımızdansa hiçlik olduğunu görüyoruz. “...”² (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ne dedi o, bela mı okudu?

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, bir itirazımız var. Sayın vekil bela okuduğunu söyleyerek ayrıldı kürsüden de...

BAŞKAN - Burcugül Hanım, ne dediniz son olarak?

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - “...”³

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Doğa katliamı yapanlar için.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ne demek Sayın Başkan?

BAŞKAN - Evet, Türkçesi: “Allah belanızı versin.” Kürtçe söyledi.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Böyle bir şey olabilir mi ya!

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Böyle bir usul yok Başkanım.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan, Mecliste bela okunmaz, olmaz!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Doğa katliamı yapan herkese söylüyorum.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Böyle bir usul yok Başkanım, bu kabul edilmez.

² Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

³ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Böyle bir şey mi var yani Sayın Başkanım?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Doğa katliamını yapanlara söylüyor.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Doğa katliamını kim yapıyorsa ona söylüyor.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Sayın Usta, yerinizden söz istediniz.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

60.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, kürsü arkasında daha dün bir toplantı yaptık, temiz dille kimseye hakaret etmeden konuşmak için gayret ve çaba göstereceğiz dedik ama kabul edilebilecek bir şey değil, tekrar etmek dahi istemiyorum. Bu kürsüden, milletin kürsüsünden millete bela okumak kadar yanlış bir şey olamaz. Sayın vekil özür dilesin ve bir daha buna, lütfen, müsaade edilmesin. Başka dilde konuşulmasından yana bir çekincem hiç olmadı, olmaz da ama milletin kürsüsünde... Ben ne söylediğini anlamadan "Bela mı okudunuz, ne söylediniz?" dediğimde gidip yerinde oturup gülerek... Evet, gülerek gitti yani. Niye birbirimize bela okuyacak kadar, bu kadar bu hâle geldik; bunu çözemiyoruz.

Sayın Başkanım, asla kabul etmiyoruz, bir özür dilemesi bu işi ancak tatlıya bağlar.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Usta.

Sayın Çömez'in de söz talebi var.

Buyurun.

61.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok teşekkür ediyorum.

Şüphesiz, doğaya eziyet eden, doğayı katleden herkesi şiddetle kınıyoruz ve onların önüne geçmek için hep beraber mücadele ediyoruz. Ben bu salon içerisinde, bu Genel Kurul çatısı içerisinde doğaya karşı olumsuz düşünen hiç kimsenin olduğunu düşünmüyorum. Elbette, meramımızı sert kelimelerle, cümlelerle ifade edebiliriz ancak bu çatı altında, milletin kürsüsünde bela okuyarak meram ifade edilmez. Bunu kabul etmemiz mümkün değil.

Kaldı ki ne tür bir bela okunduğunu, nasıl bir bela okunduğunu sizin tercümanlığınızla öğrenmiş olduk Sayın Başkan, siz tercüme ettiniz, öyle öğrendik. Dolayısıyla lütfen, bunlara müsaade etmeyin. Hatip gelsin, meramını nasıl anlatacaksa anlatsın. Bela okunmasını şiddetle reddediyoruz bu çatının altında. Hele hele, bizim anlamadığımız bir dille bu şekilde bir ifadenin kullanılması kabul edilemez.

BAŞKAN - Peki.

Sayın Kılıç'ın söz talebi var.

Buyurun.

62.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biz de anlamadığımız bir dilde bu şekilde bela okunmasını, az önce Turhan Bey'in ifade ettiği gibi, sizin tercümenizle anladık. Bela okunmasını şiddetle kınıyoruz ve hatibin buradan özür dilemesini bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Kılıç Koçyiğit, buyurun.

63.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez ile Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYIĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, vekilimize de açıklama yapmak için bir fırsat verirsiniz sevindirir açıkçası ama ben, burada, meselenin gerçekten meramının anlaşılmadığı olduğunu ifade etmek istiyorum. Tabii ki hepimiz burada doğru, düzgün bir dil; Genel Kurulun mehabetine yakışır bir dil kullanmalıyız fakat burada “anlamadığımız bir dil” kavramını kabul etmediğimizi ifade etmek istiyorum.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Anlamadık ama Sayın Başkan.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Anlamadık.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYIĞİT (Kars) - Sorulduğunda anlaşılır kılındı, biz de onu söyledik. Zaten hatip kendisi Türk olduğu hâlde Kürtçe söyledi ve Türkçesini de ifade etti.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Niye Türkçesiyle söylemedi?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYIĞİT (Kars) - O anlamıyla burada söylenenin vahametinin uygun olup olmamasını konuşmak lazım. Tekrardan bir dili yargılamanın, “anlamadığımız dil” diye yine Kürtçeye yönelmenin kendisinin doğru olmadığını altını çiziyorum.

İzin verirsiniz milletvekili arkadaşım da açıklama yaparak meramını anlatıp Genel Kurula gerekli açıklamayı yapacak.

Teşekkür ederim.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Başkanım, bir cümle rica ediyorum efendim.

BAŞKAN - Sayın Çömez...

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bir cümle rica ediyorum, uzatmayacağım, bir cümle.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Özür dileyecek, milletin temsilcilerine bela okuduğu için özür dileyecek!

BAŞKAN - Sayın Vekilin söz talebi var, onu verelim isterseniz.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Ben Sayın Grup Başkan Vekilinin yorumuna katkı sağlayacak bir değerlendirme yapacağım müsaadenizle.

BAŞKAN - Peki, buyurun.

64.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan, bu ülkede insanların ana dilini telaffuz etmelerinde, konuşmalarında hiçbir sıkıntı yok. Daha önce de ifade ettim; bakın, insanlar annelerinden öğrendiği dili kullansınlar, konuşsunlar. Bizim itiraz ettiğimiz, eğitim dilidir. Bu bir siyasi polemik konusu, bunu tartışmayacağım ama Parlamentonun çatısı altında zikredilen her kelimeyi, Türkçe olmayan her dili anlamak zorunda değiliz.

BAŞKAN - Ben tercüme ettim ama Sayın Başkan.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Şunu diyebilir ki hatip “Ben Kürtçe olarak...”

BAŞKAN - Tercüme ettim, Türkçe'ye çevirdim.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Başkan size tercüme etti, daha ne istiyorsunuz?

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan, siz tercüme ettiniz, sizin sorumluluğunuz değil.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Sorulunca tercüme etti.

ADEM ÇALKIN (Kars) - Hayır, zaten biz anlamıştık.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Siz burada tercüman değilsiniz, siz burada Başkanlık görevini yapıyorsunuz.

BAŞKAN - Kürtçe konuştu...

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bu Parlamento sizi tercüman olarak tayin etmedi...

BAŞKAN - Sayın Başkan, Kürtçe konuştu, benim ana dilim de Kürtçe ve ben size tercüme ettim.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - ...sizi buraya Meclis Başkan Vekili olarak tayin etti Sayın Başkan. Siz hatibi korumakla yükümlü değilsiniz.

BAŞKAN - Değilim, değilim tabii ki.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Müsaade edin bana, konuşmamı kestiniz, cevap vereceğim. Müsaade edin.

BAŞKAN - Tabii, buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sizin vazifeniz hatibin konuşmasını tercüme etmek değil!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ya, bağırmadan konuş, bağırmadan!

BAŞKAN - Tamam, bağırmanın lütfen.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Hatip orada beddua etmiş, lanet okumuş...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Turhan Bey, bağırmadan konuşur musunuz?

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - ..siz onu tevîl etmek ve ceza vermekle yükümlüsünüz.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Turhan Bey, bağırmadan konuşur musunuz?

BAŞKAN - Sayın Başkan, ben sadece tercüme ettim.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Siz burada hangi dilin ne şekilde konuşulacağının ve tercümanlık yapılacağını tayinini yapamazsınız.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Bağırmadan konuşursanız...

BAŞKAN - Benim ana dilim olduğu için size Türkçe'ye çevirdim.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Ben çok net konuşuyorum...

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Bağırmanın, bağırmadan konuşun!

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok net konuşuyorum: Sayın Başkan, kendi meramını ifade eder, siz Başkanın temsilcisi değilsiniz.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Bağırmadan konuşun, bağırmadan! Hepimiz duyuyoruz, duyuyoruz.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bizim itiraz ettiğimiz...

BAŞKAN - Tamam... Sayın Çömez...

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Burada itiraz ettiğimiz kirli bir dilin kullanılması, anlamadığımız bir ifadeyle insanlara beddua okunması.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Sakin ve bağırmadan konuşursanız medeni insanlar gibi...

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Az önce de ifade ettim; sizin hangi dili kullandığınız bizi ilgilendirmiyor, ana dilinizi kullanın da diyorum size ama germeyin bu toplumu lütfen! (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Lütfediyorsunuz zaten.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bu Meclisi germeyin, yeter! Yeter artık!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ya, siz geriyorsunuz, neden bağırarak konuşuyorsunuz ki!

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Siz niye bağırıyorsunuz?

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Bağırmadan konuşun diyoruz, başka bir şey demedik biz.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bağırıyorum, sen öyle algılıyorsun!

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Bağırıyorsunuz işte!

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Anlaman için söylüyorum.

BAŞKAN - Sayın Çubuk, size söz veriyorum.

Buyurun.

65.- İzmir Milletvekili Burcugül Çubuk'un, 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasında kastı aşan sözü geri çekmekle ilgili hiçbir kaygısının olmadığına ilişkin açıklaması

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Öncelikle Meclis Başkan Vekiline yönelen bu tutuma çok üzgün olduğumu söylemek istiyorum.

Kastımı aşan bir şekilde anlaşıldığını görüyorum. Benim kastım doğa katliamı yapanlardır. Bu öfkenin tabii olduğunu düşünüyorum, bu içinde yaşadığımızın doğanın katledilmesine yönelik öfkenin.

En nihayetinde burada sinkaflı ifadelere kadar kullanıldığında biz karşı çıktık. Herhangi bir vekile kaba bir dil kullanmak gibi bir derdim olmadı. Kastı aşan bir anlama geldiğini gördüm sonrasında uyarılarınızla. Bu uyarıların daha kibar ve sakın yapılabileceğini düşünüyorum çünkü bunları anlayabiliriz, bizim açımızdan da kaba ve kirli dil önemli bir meseledir.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Özür dile, özür dile!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bununla ilgili, bunun üzerine sözümüzü geri çekmekle ilgili hiçbir kaygımız yok.

Ana dili meselesine dair Grup Başkan Vekilimiz gerekli açıklamayı yaptı ama milyonlarca insan, anneler-babalar bu Meclisi izlediğinde hiçbir şey anlamıyor, bunun eksikliğini de bu Meclisin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ŞEBNEM BURSALI (İzmir) - Anladığı da bela olmasın! Söylediğiniz de bela olmasın!

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Çubuk.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Özür dilemedi ama olmaz ya! Özür dilemedi, özür dilesin.

BAŞKAN - Şimdi...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, söz talebim var.

BAŞKAN - Sayın Usta, buyurun.

66.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İzmir Milletvekili Burcugül Çubuk'un çok açık ve net özür dilemesi gerektiğine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Evet, açıklama için teşekkür ederiz ama net bir özrü duymak durumundayız çünkü çok net bir şekilde...

BAŞKAN - "Kastımı aştım." dedi ama Sayın Usta, öyle anlaşıldı zaten.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Lütfen, Sayın Başkanım...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Daha ne diyecek acaba, daha ne diyecek acaba yani? Hadi canım sen de!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - "Geri alıyorum." dedi Sayın Usta.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, Genel Kurulun...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Kastını aştığını biz söylüyoruz zaten; haddini de aştı, kastını da aştı.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - "Geri alıyorum." dedi, "Kastımı aştım." dedi.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Genel Kurulun...

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Tek ayak üstünde de turalım mı?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bakın, ben çok nazık bir şekilde, çok kibarca bu konudaki hassasiyetimizi ve bir bela okunmaması gerektiğini söyledim; siz de "Vekilimize fırsat verin." dediniz, verdik ama çok net Genel Kuruldan, bütün milletvekillerimizden bir özür dilenmesi şarttır yoksa bu genel bir kaide hâline gelir; bu kürsüden ayrılırken bir şey söyleyip, gidip sonra da "Haddimi aştım." demek, "Maksadımı aştım, kastımı aştım." demek yeterli bir nokta değil. Lütfen, çok açık ve net bir özür dilenmesi çok önemli ve gereklidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Koçyiğit, buyurun.

67.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Şimdi, niyetlerimiz halis olursa bence birbirimizi dinleyebilir, anlayabilir ve sorunları da çözebiliriz. Ben de vekilimizi uyardım ve kastını aştığını kendisi de ifade etti, “Sözlerimi geri alıyorum, böyle anlaşıldığı için sözlerimi geri alıyorum.” da dedi.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Anlaşılmadı ki, net ifade etmedi.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Hayır, çok açık ve net “Geri alıyorum.” dedi.

BAŞKAN - Evet, söyledi.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Geri alınan bir sözden sonra tekrardan özür talep etmenin kendisi artık bir niyeti, kastı aşan bir şey olur. O anlamıyla burayı da kastetmediğini de ifade etti vekilimiz, doğayı katledenleri kastettiğini de söyledi; bunun ötesindeki mesele artık hamasi bir söyleme, polemige girer Sayın Başkan. O anlamıyla meram anlaşılmıştır diye düşünüyoruz.

Teşekkür ediyoruz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Evet, Sayın Usta, hem kastını aştığını hem de sözünü geri aldığını ifade ettiği için... (AK PARTİ sıralarından “Almadı, almadı.” sesleri)

BAŞKAN - “Aldım.” diyor arkadaşlar...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Aldığını söyledi.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - “Aldım.” dedi, biraz dinleyin, dinleyin!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Uzatacak bir şey yok ya, bununla mı uğraşacağız, ne uzatıyoruz yani?

BAŞKAN - Sayın Grup Başkan Vekillerini arkaya davet ediyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Söyledi işte “Geri alıyorum, kastımı aştım.” dedi.

BAŞKAN - Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.49

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 19.59****BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN****KATİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101'inci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

Bir önceki oturumda yaşanan tartışma sonucunda Sayın Burcugül Çubuk'un kastını aştığını ifade ettiği sözleri üzerine kendisine tekrar yerinden söz vereceğim. Bir açıklama gereği var.

Buyurunuz Sayın Çubuk.

68.- İzmir Milletvekili Burcugül Çubuk'un, 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasında kastı aşan sözü geri aldığına ilişkin tekraren açıklaması

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Grup Başkan Vekilimizle de yaptığımız istişarede sözümün net olmadığını öğrenmiş oldum. Kastımı aşan sözü geri alıyorum fakat imtina etmemenin de bu anlama geldiğini hatırlatmak isterim. Sözü aldığım az önceki sözümde de netti. Niyet sorgulaması yaparak bu sorunları çözemeyiz. Daha sağlıklı ve sakin bir çalışma ortamına hepimizin ihtiyacı var.

Sözümü daha fazla uzatmayacağım.

Teşekkürler

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Çubuk.

**IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükar Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198) (Devam)

BAŞKAN - 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı İklim Kanunu Teklifi'nin 5'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının "Sera gazı emisyonları Ulusal Katkı Beyanı, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar, 2053 net sıfır emisyon hedefi ve Başkanlık tarafından yayımlanan veya güncellenen strateji ve eylem planları doğrultusunda mutlak surette azaltılır." şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Semra Dinçer

Deniz Demir

Cemal Enginyurt

Ankara

Ankara

İstanbul

Gürsel Erol

Ali Karaoba

Ali Öztunç

Elâzığ

Uşak

Kahramanmaraş

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EMEL GÖZÜKARA DURMAZ (Bursa) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Deniz Demir.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

DENİZ DEMİR (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizin ilk İklim Kanunu Teklifi’ni görüşüyoruz. Bu kanun teklifi iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir dönüm noktası olacak iken maalesef üstünkörü hazırlanmış bir çerçeve kanundan öteye geçememiştir. Kanun teklifinin gerekçesinde “net sıfır emisyon” hedefine atıf yapıldığını görmemize rağmen metnin tamamında emisyon azaltımına yönelik etkin bir politika ve çerçevenin oluşturulmadığını görüyoruz, öyle ki “2053 Net Sıfır Emisyon” ibaresi bile kanun metnine yazılmaktan imtina edilmiş.

Kanun teklifinde, iklim değişikliğine dirençli ürün desteğini oluşturmaktan ve iklim değişikliğine bağlı afetleri azaltmaktan bahsediliyor. Nedir bu afetler? Mesela kuraklık, mesela obruk oluşumu. Konya havzasında 670 obruk var, bugüne kadar obruk oluşumunu engellemek için ne yaptınız? Geçmişte, otuz yılda 1 obruk oluşurken günümüzde yılda 30 obruk oluşuyor. Su kaynaklarının etkin yönetiminin sağlayamamak obruk oluşumunun başlıca sebeplerinden fakat kanun metninde su krizine ilişkin ne gibi önlemler alınacağından bahsedilmiyor. Adı “iklim kanunu” olan bir metinde ne tarımsal politikalar ne su kaynaklarının kullanımına dair elle tutulur bir çözüm yok.

Kanunla “sıfır atık” hedefine ulaşmaktan söz ediyorsunuz ancak bu hedefin nasıl gerçekleşeceğine dair bir çözüm yok, çözüm şöyle dursun ülkemiz hâlihazırda plastik atık ithalatında zirvede. Ülkemizde plastik atık ithalatı son on yedi yılda yüzde 55 kat arttı. Adana ve Mersin’de ithal plastik atıkların gizlice boşaltıldığı ve yakıldığı arazilerde yapılan toprak analizlerinde kirlenmemiş toprağa kıyasla 400 bin kat fazla kimyasal tespit edildiğini ifade etmek istiyorum. Ben, kanunda bu konuya getirilmiş bir çözüm, atık ticaretini azaltan bir yaptırım göremiyorum.

Değerli milletvekilleri, Emisyon Ticaret Sistemi kapsamında tahsisat yükümlülüklerinin bir kısmının eş değer miktarda karbon kredisiyle karşılanabileceği düzenleniyor. Ancak bu denkleştirmenin sınırı belirsiz. “Yükümlülüğün bir bölümü” şeklinde muğlak bir ifade mevcut, elle tutulur bir oran yok. Burada, yine idarenin keyfine bırakılmış bir uygulama görüyoruz. Bu sistemde, sermaye sahipleri belli bir bedel karşılığında emisyon hakları satın alarak faaliyetlerini sürdürmeye devam edecek ve daha çok kirlenme hakkı kazanacak. Karbon kredisi ve denkleştirme gibi mekanizmalar, şirketlerin yeşil aklama yapmasına da olanak tanıyacak.

Kanun teklifinde denildiği gibi karbon salımına karşı yutak alanlar oluşturulması ve bu alanların korunması önemli. Ne yazık ki termik santrale alan açmak için yapılan ağaç katliamları ortada. Kaz Dağları’nda ve Akbelen’de yurttaşlar, ormanları korumak için direnmeye devam ediyor.

Tüm bunlar, kanun ve mevcut iktidar politikaları arasındaki tezatlığı gösteriyor. Hâl böyleyken tamamen idarenin iş ve işlemlerine atıf yapan, yasama denetimden yoksun bu kanun teklifi iklim değişikliğiyle mücadele konusunda güven vermiyor.

Değerli milletvekilleri, İklim Değişikliği Başkanlığından alınacak sera gazı emisyon izninin hangi koşullara bağlı verileceği, bu iznin geçerlilik süresi ve yapılacak denetimler belirsiz. Bu konuda tüm yetki İklim Değişikliği Başkanlığına bırakılmış durumda.

Aslında baktığımızda, kanun teklifinde en detaylı düzenlenen kısım Emisyon Ticaret Sistemi, bu sistemin işleyişi ve sermayesi. Emisyon Ticaret Sistemi’yle iklim krizinden finansal bir sektör sağlama güdüsüyle hazırlanmış bir kanun var karşımızda. “Kirleten öder” mantığıyla yola çıkıldığı söyleniyor; görünen o ki bu daha çok parayı veren düdüğü çalar sistemi olacak. Kanunda, karbon salımını azaltmak değil de belirli bir miktar karşılığında kirlenmesine izin vermek amaçlanmakta. Bu kanunda şeffaflık, ölçülebilirlik ve denetim yönünden eksik bir sistemle karşı karşıyayız. Şu hâliyle, iklim değişikliğiyle mücadele eden değil ancak “iklim değişikliği ve yeşil büyüme” adı altında bir ticaret ağundan bahsedilebilir. Meselenin sadece bir emisyon ticaret sistemi oluşturmak değil bütüncül bir iklim değişikliği politikası belirlemek olduğunu hatırlatmalıyız.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak sadece ticaret ağına odaklanan bu kanuna “ret” oyu vereceğimizi ifade ediyorum ve Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İklim Kanunu Teklifi'nin 5'inci maddesinin (2)'nci fıkrasında yer alan “kuruluşlarınca” ibaresinin “kuruluşları tarafından” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu Yüksel Selçuk Türkoğlu

Hüsmen Kırkpınar

İstanbul

Bursa

İzmir

Turan Yaldir

Lütfü Türkkan

Mehmet Mustafa Gürban

Aksaray

Kocaeli

Gaziantep

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EMEL GÖZÜKARA DURMAZ (Bursa) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Mehmet Mustafa Gürban.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) - Değerli milletvekilleri, görüşülmekte olan kanun teklifinin 5'inci maddesi üzerine söz almış bulunuyorum.

Hemen hemen her kanunda olduğu gibi, ismiyle müsemma olmayan bir kanun teklifini görüşüyoruz. Kanun teklifinin ismi “iklim” olsa da içerik bakımından ticaret kanunudur. Hükümet için değişen iklim, bozulan ekolojik denge, betonlaşan tarım arazileri, çok ciddi seviyede yaşanan kuraklık hiç önemli değil. Yapılan kanunlarda öncelik insan ve doğa değil para ve güç olacak.

Sayın milletvekilleri, kanun yapıcılar da buradayken bir soru sormak istiyorum: 20 Şubat günü Meclise sunulan kanun teklifi 26 Şubatta Komisyonunda kabul edildi. Kabul edildikten sonra sivil toplum kuruluşları teklife karşı imza kampanyası düzenledi, binlerce imzaya ulaşıldı ve çok sayıda sivil toplum kuruluşu buna destek verdi. “Acaba bunlar ne diyor, neden karşı çıkıyor?” dediniz mi? Marjinal grupları kastetmiyorum ancak kanun teklifine karşı çıkan bilim insanlarını, önemli STK'leri neden, niçin dinlemiyorsunuz? Dinlemeyecekseniz bu kadar STK'ye, onca yetişmiş bilim insanlarına ne gerek var? Tarım arazilerini betonlaştırıyorsunuz, doğaya karşı savaşıyorsunuz. İlim bilim desen zaten Hak getire. Biz ne desek boş, kime ne anlatıyoruz ki.

Değerli milletvekilleri, 2021'de Paris Anlaşması onaylandı. Ülkemizin ilk iklim kanunu 2025'te geldi. Bu kadar süre geçmesine rağmen kanun teklifi iklim adaleti sağlamaktan çok uzak. “İklim adaleti” diyoruz ama vatandaş diyor ki: “Hangi adalet sağlandı ki iklim adaleti de sağlansın.” Mevcut sistemde gelir, servet ve kaynak dağılımı adaletsiz iken iklim felaketlerinin bu adaletsizliği daha da derinleştireceği açıktır. Üretilen “emisyon ticareti” gibi çözümler yeni piyasalar yaratırken kırılgan topluluklara ve bölgelere net çözüm sunmamaktadır. Toplumsal ve iklimsel adaletsizliğin birbirini tetiklediği ve derinleştirdiği göz önünde bulundurulmalıdır. İklim adaletinin tüm ekosistemi kapsayan bir kavram olduğu unutulmamalıdır. Tarihî eserler ve kültürel mirasımız için iklim adaletinin sağlanması gerekmektedir, aksi takdirde iklim kriziyle mücadele ederken adaletli bir dünya yaratma fırsatı kaçırılmış olacaktır.

Değerli hazırun, sadece iklim ve çevre politikalarını değil; ekonomi, sanayi, eğitim, istihdam piyasaları, vergi, dış ticaret, sosyal koruma politikalarını da kökünden değiştirmemiz gereken bir iklim çağına, yeni bir iklim rejimine giriyoruz. İklim krizinin etkileri her yönüyle değerlendirilerek turizm yatırımları çeşitlendirilmelidir. Mekânsal olarak dağılımının sağlanması ve alternatif turizm çeşitleri çoğaltılmalıdır. Doğa ve çevreyle uyumlu, ekolojik dengeyi gözetken, bizden sonraki nesillere yaşanılabilir

bir Türkiye bırakmak ana hedefimiz olmalıdır. Dünyada çevre koşulları ve iklim değişikliği konusunda artan hassasiyet ülkemiz için önemli bir fırsata dönüşebilir. Doğru yatırımlarla yeşil dönüşümün kazanan ülkesi olmalıyız. Bunu sağlayabilmemiz için firmalarımızı yeşil dönüşüme hazır hâle getirmeliyiz. Firmalarımızın yeşil dönüşüme uyumunu sağlayalım diyeceğim ama Ankara’da, ülkemizin başkentinde internet altyapısı olmayan sanayi bölgeleri var. Yeşil dönüşümü iktidarın iyi kavraması gerekiyor. Doların yeşiline, şehit kanlarıyla sulanmış aziz vatanın yeşilliklerini heba etmeyin.

Sayın milletvekilleri, doğal ormanların zenginliğinin artırılması gerekirken, ormanları katlederek zenginleşenlerin sayısı artmaktadır. Defalarca söyledik, doğayla savaşırsan tabiat intikamını alır; bu, kazananın dahi kaybedeceği bir savaştır.

Sayın milletvekilleri, sürdürülebilir tarım ve gıdaya kesintisiz erişimi millî güvenlik meselesi olarak görmemiz gerekiyor. İklim dostu tarım uygulamalarının artırılmasına yönelik destek ve teşvik sistemleri günümüz şartlarına uygun şekilde düzenlenmelidir. Tarım 4.0 yurdun her yerinde uygulanmalıdır. Teknolojik gelişimi ve dönüşümleri eğitilmiş, nitelikli iş gücüyle desteklemeliyiz. Bunun için bölgelere tarım meslek liseleri kurulmalıdır. Coğrafi özelliklere, tarım ve bitki çeşitliliğine göre tarım meslek liselerinin müfredatı belirlenmelidir. Müfredatın içeriği, en etkili öğrenme yöntemi olan yaparak ve yaşayarak olmalıdır. Bundan sonraki yapacağımız kanunların zengin ve çıkar odaklarının değil, halkın ve hakkın kanunu olması ümidiyle yüce Türk milletini ve Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, önerenin oylamasından önce bir yoklama talebi vardır, şimdi bu talebi yerine getireceğim.

Yoklama önergesini okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Önerge oylamasından önce toplantı yeter sayısı aranmasını arz ederiz.

Bülent Kaya

İstanbul

BAŞKAN - Yoklama talebinde bulunan sayın üyelerin isimlerini okutup salonda bulunup bulunmadıklarını tespit edeceğim.

Bülent Kaya? Burada.

Necmettin Çalışkan? Burada.

Elif Esen? Burada.

Mehmet Karaman? Burada.

Şerafettin Kılıç? Burada.

Birol Aydın? Burada.

Selçuk Özdağ? Burada.

Mehmet Atmaca? Burada.

Mehmet Aşıla? Burada.

Doğan Bekin? Burada.

İdris Şahin? Burada.

Yüksel Selçuk Türkoğlu? Burada.

Rıdvan Uz? Burada.

Turhan Çömez? Burada.

Mehmet Mustafa Gürban? Burada.

Hasan Toktaş? Burada.

Yavuz Aydın? Burada.

Lütfü Türkkan? Burada.
Metin Ergun? Burada.
Burhanettin Kocamaz? Burada.
Adnan Şefik Çirkin? Burada.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.
(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)
BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı yoktur.
Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.19

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 20.28

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101'inci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - 5'inci madde üzerinde Sayın Mehmet Mustafa Gürban ve arkadaşları tarafından verilen önerenin oylamasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükar Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198) (Devam)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, 5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6'ncı madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İbrahim Akın

George Aslan

Celal Fırat

İzmir

Mardin

İstanbul

Mahmut Dindar

Perihan Koca

Hüseyin Olan

Van

Mersin

Bitlis

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EMEL GÖZÜKARA DURMAZ (Bursa) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Hüseyin Olan...

Buyurun.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada İklim Kanunu Teklifi başlığıyla önümüze getirilen teklif ne yazık ki gerçek anlamda bir iklim yasası değildir. Mevcut hâliyle bu düzenleme ne Türkiye'nin küresel iklim krizine karşı tarihî sorumluluklarını yerine getirecek bir içerik taşımaktadır ne de yaşadığımız topraklarda süren ekolojik yıkımı durduracak bir iradeyi yansıtmaktadır.

Çevreci felsefe ve ekolojik bilinç bağlamında birçok düşünürün ortak vardığı sonuç şudur: Doğa kendi yasalarıyla işler, ona zarar veren eninde sonunda kendisine zarar verir.

Biliyoruz ki doğa sadece üzerinde yaşadığımız bir zemin değil, halkların kültürüyle, diliyle, yaşam biçimiyle iç içe geçmiş, canlı bir bütündür. Doğaya yönelik her saldırı aynı zamanda halkların iradesine, kültürüne ve yaşam hakkına yönelik bir saldırıdır.

Bakınız, küresel ısınma artık soyut bir bilimsel kavram değil, her gün yakıcı biçimiyle hissettiğimiz sellerle, kuraklıklarla, orman yangınlarıyla yaşamımıza sirayet eden bir gerçekliktir. Karbon salımının azaltılması, fosil yakıt kullanımının sınırlandırılması, ormanların korunması, doğanın bütüncül haklarının tanınması artık hayati bir zorunluluktur. Paris İklim Anlaşması'nın altına imza atan bir ülke olarak Türkiye, gerçek sorumluluklarını yerine getirmekten çok uzaktır; doğanın metalaştırılmasını ve talanını büyüten bir politika yürütmektedir, karbon salımını azaltmak bir yana, doğayı sistematik bir şekilde tahrip ederek krizi büyütmektedir. Bu yasa teklifi, göstermelik teknik düzenlemelerle sermayenin çıkarlarını güvence altına almak dışında bir anlam taşımıyor.

Vekili olduğum Bitlis Merkez başta olmak üzere Tatvan, Mutki, Hizan Kolludere, Sehi Ormanları'nın son on yılda yaklaşık yüzde 40'ı teröre müzahir bölge iddiasıyla kesilip yakılmaktadır. Bitlis, 18 ilin yakacak ihtiyacını karşılayan bir odun deposu hâline getirilmiştir âdetâ. Bitlis'in dağlarındaki, ormanlarındaki, vadilerindeki ağaçları kesmekle yetinmeyen zihniyet, aynı zamanda ağaçları kökünden sökmektedir. Bitlis artık Beş Minare'yle anılmıyor; Bitlis, HES projeleri, barajlar, orman kesimleri, patlayıcı ve kimyevi madde tesisleriyle anılıyor. Botan Çayı'nın kolları, Hizan bölgesi, Şahin Güzeldere ve Ölek Deresi güzergâhında vadiler ve dereler üzerinde yeni baraj projeleri planlanıyor. Bunlar yalnızca suyun önünü kesmek değildir, bizzat bir kültürün, bir halkın ve doğanın susturulmasıdır. HES projeleriyle, orman kıyımlarıyla Bitlis'i adım adım boğmak istiyorlar.

Her HES o derede yaşayan yüzlerce canlı türünün, arıcılığın, tarımın, hayvancılığın, köylünün geçim kaynağının yok olmasıdır. Her baraj sadece toprağı değil, o toprakla birlikte hafızayı, tarihi ve yaşamı sular altında bırakmaktadır. Doğa yok olursa insanlık da yok olur çünkü biz doğanın sahipleri değil, onun bir parçasıyız. Ağaç yalnızca yeşil örtü değil, aynı zamanda nefes, yaşam, suyun döngüsü, toprağın tutunması ve iklimin dengesi demektir. Ormanların yok edilmesi sadece bir bölgenin ekosistemini değil, küresel karbon dengesini de altüst eden zincirleme bir felakettir. Her kesilen ağaç atmosferdeki karbonun artışı, küresel ısınmanın hızlanması ve daha fazla iklim felaketi demektir. Doğaya hükmetme çabası insana hükmetmenin başka bir biçimidir. Ekolojik yıkım toplumsal adaletsizlikten ayrı düşünülemez. Doğanın metalaştırılmasına, ormanların kaynak olarak görülmesine suyun ticarileştirilmesine son verilmelidir. Doğa, bizler için kaynak değil, ortak yaşam alanıdır. Yerelin iradesi olmadan, halkın katılımı olmadan hiçbir ekolojik proje meşru değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

HÜSEYİN OLAN (Devamlı) - Ağaç kıyımı derhâl durdurulmalıdır. Bitlis ve Şırnak benzeri bölgeler yakacak deposu olarak görülmekten çıkarılmalıdır. Unutmayalım, küresel kriz, iklim krizine karşı en büyük kalkan ormanlardır, sulak alanlardır, biyolojik çeşitliliktir. Bu dengeyi bozduğunuz her gün çocuklarımıza daha sıcak, daha kurak, daha yaşanmaz bir dünya bırakıyoruz. İklim adaleti sadece çevreyi korumak değil, aynı zamanda sosyal adaletin, halkların özgürlüğünün ve ekolojik yaşamın temelidir. Şayet bu yasa eğer gerçek bir iklim yasası olacaksa doğanın hakları tanınmalı, karbon salımını azaltmayı zorunlu kılmalı, sermaye için değil, yaşam için hazırlanmalıdır. Aksi takdirde, bugün imza atan herkes sadece bu yasa metnine değil, ormanların yok oluşuna, suların kurumasına, halkların kültürel yıkımına imza atmış olacaktır diyerek teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın, Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in annesinin vefatına ilişkin konuşması

BAŞKAN - Sayın Ömer Fethi Gürer Genel Kurula geldi. Ben kendisine özellikle bir başsağlığı dilemek isterim. Tarihi yanlış söyleyebilirim ama sanırım 7 Haziranda annesini kaybetti. Hem size hem ailenize sabır diliyorum, başsağlığı diliyorum; annenize de Allah rahmet etsin, mekânı cennet olsun inşallah.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sağ olun.

**IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükkara Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi, diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin (6)'ncı fıkrasının aşağıdaki gibi değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“(6) İlgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından, tarım sektörünün sürdürülebilirliğini sağlamak, gıda güvenliğini teminat altına almak ve tarımsal üretimin dışa bağımlı hale gelmesini önlemek amacıyla gerekli düzenlemeler yapılır. Bu kapsamda, iklim değişikliğine dirençli ürün desenlerinin oluşturulması, bitkisel üretim ve hayvancılığın korunması ve geliştirilmesi esastır. Tarımsal üretimde, doğal kaynakların, ekosistemlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunması gözetilir; tarım arazilerinin sürdürülebilir kullanımına yönelik tedbirler alınır. Toprak, su ve genetik kaynakların korunması ve verimliliğinin artırılması amacıyla bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda stratejik planlamalar yapılır. Tarımsal üretimde kullanılan teknik ve teknolojilerin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması teşvik edilir. Su bütçesi dikkate alınarak planlanma araçları oluşturulur, iklim değişikliğine uyum kapsamında gerekli projeler hazırlanarak uygulanır. Türkiye'nin tarımsal üretiminin, ulusal tarım politikaları ve kamu yararı çerçevesinde yönlendirilmesi esastır.”

Selçuk Özdağ
Muğla

Mehmet Atmaca
Bursa

Sema Silkin Ün
Denizli

Sadullah Kısacık
Adana

Mehmet Karaman
Samsun

Doğan Demir
İstanbul

Medeni Yılmaz
İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EMEL GÖZÜKKARA DURMAZ (Bursa) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Mehmet Karaman.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MEHMET KARAMAN (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizler yeryüzünü Allah'ın bir emaneti olarak görürüz ve bu emanete sahip çıkmak hepimizin vazifesidir ancak önümüze getirilen bu yasa teklifi incelendiğinde küresel sermayenin taleplerine boyun eğen, yerli ve millî üretimi zora sokan, çiftçimizi ve sanayicimizi belirsizliğe mahkûm eden bir metinle karşı karşıya olduğumuzu görüyoruz. Bu teklif, her şeyden önce milletimizin ve devletimizin menfaatlerini göz ardı eden bir anlayışın ürünü olarak hazırlanmıştır. Küresel güçlerin ve Batı'nın karbon piyasaları üzerinden yeni bir ekonomik düzen

inşa etme gayretine hizmet eden bu düzenleme Türkiye'nin millî çıkarlarını koruyacak bir dengeye sahip değildir. Bu kanun teklifi, ülkemizin asırlardır temel üretim kaynakları olan tarımı ve hayvancılığı neredeyse yok saymaktadır. Çiftçimizi, besicimizi, toprağını işleyerek helal rızık kazanan insanımızı iklim değişikliği bahanesiyle baskı altına alan bir yaklaşımı kabul edemeyiz. Su yönetimi, kuraklıkla mücadele, tarımın iklim değişikliğine uyumu gibi hayati konularbu kanun teklifinde sadece yüzeysel bir şekilde ele alınmış, lafta kalmıştır. Çiftçimizin ürettiği her ürünü bir karbon yükü olarak gören bir zihniyet bizim üretimimizi zayıflatır ve milletimizi dışa bağımlı hâle getirir. Eğer gerçekten iklim değişikliğiyle mücadele etmek istiyorsak önce yerli üretimi teşvik edecek ve tarımda sürdürülebilir kalkınmayı destekleyecek mekanizmaları hayata geçirmeliyiz.

Sayın milletvekilleri, bu kanun teklifinde fosil yakıtlardan çıkış konusunda net bir yol haritası sunulmamaktadır. Türkiye'nin enerji bağımsızlığı bizim için hayati bir meseledir. Batılı ülkeler kendi sanayilerini büyütürken Türkiye'nin enerjisini kısıtlayarak bizi zayıflatmaya çalışmaktadırlar. Kömür, doğal gaz ve petrol kullanımına dair net hedefler belirtilmemiştir. Türkiye'nin nükleer enerjiye ve yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmesi gerekmektedir. Ancak bu yasa teklifi enerji güvenliğimiz açısından da riskler taşımaktadır. Karbon ticareti ve emisyon vergileriyle sanayicimiz, küçük işletmelerimiz küresel şirketlerin rekabetine karşı savunmasız bırakılmaktadır. Biz enerji politikamızı milletimizin menfaatlerine göre şekillendirmeliyiz, yabancı şirketlerin taleplerine göre değil. Bu yasa teklifi karbon ticareti ve emisyon piyasası üzerinden Türkiye'ye büyük mali yükler getirmektedir. "Emisyon Ticaret Sistemi" adı altında oluşturulan mekanizma Avrupa Birliğinin karbon düzenlemeleriyle tam uyumlu hâle getirilmiştir. Peki, biz kendi sanayimizi, kendi üreticimizi koruyacak düzenlemeleri neden yapamıyoruz? Karbon piyasalarından elde edilen gelirlerin nasıl kullanılacağı belli değildir. Bu fonlar yeşil enerjiye geçiş, tarımsal kalkınma ve yerli üretimi desteklemek için mi kullanılacaktır, yoksa dış borçları finanse etmek için mi kullanılacaktır? Bu düzenlemeler, küçük ve orta ölçekli işletmelerimizi zor duruma sokacak, büyük küresel şirketleri ise avantajlı hâle getirecektir. Biz kendi iklim politikamızı yerli ve millî anlayışla inşa etmek zorundayız. Bu kanun teklifinde iklim adaleti konusu yetersizdir. Düşük gelirli vatandaşlarımızın enerji dönüşüm sürecine nasıl dâhil edileceğine dair hiçbir sosyal politika getirilmemiştir. Sanayide, tarımda ve konut sektöründe yapılacak dönüşümlerin maliyetini kim üstlenecektir? Küresel iklim politikalarına boyun eğerek milletimizi daha yüksek enerji faturalarına ve daha yüksek üretim maliyetlerine mahkûm mu edeceğiz? Bizim önceliğimiz milletimizin refahı ve geleceğidir. Eğer çevreyi koruyacaksak bunu milletimizin menfaatlerini göz ardı etmeden yapmalıyız. Bu yasa teklifi Türkiye'nin önüne Batı'nın karbon düzenlemelerini koyan ama yerli ve millî çıkarları ihmal eden bir düzenlemedir.

Eğer gerçekten bir iklim kanunu yapacaksak bunun içeriği şöyle olmalıdır: Tarım ve hayvancılık bu kanunun merkezinde yer almalıdır. Çiftçimiz, hayvancılıkla uğraşan vatandaşlarımız desteklenmeli, su yönetimi ve tarımsal sürdürülebilirlik öncelikli hâle getirilmelidir. Enerji bağımsızlığımız korunmalıdır. Yerli kömür, nükleer enerji ve güneş, rüzgâr enerjisi gibi kaynaklarımızı verimli şekilde kullanmalıyız. Karbon piyasaları ve emisyon ticareti mekanizmaları yerli sanayicimizi koruyacak şekilde yeniden düzenlenmelidir. İklim adaleti ve sosyal denge gözetilmelidir. Düşük gelirli vatandaşlarımızın ve küçük işletmelerimizin mağdur edilmemesi için ekonomik destekler sağlanmalıdır. Türkiye'nin uluslararası karbon politikalarına tam uyum sağlaması zorunlu kılınmamalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET KARAMAN (Devamla) - Bu ülke küresel finans çevrelerinin değil, kendi milletinin menfaatleri doğrultusunda hareket etmelidir. Bu kanun teklifinin Türkiye'yi enerji, sanayi ve tarım alanlarında zayıflatacak değil güçlendirecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde bu yasa ülkemize ve milletimize fayda sağlamayacaktır. Allah ülkemizi ve milletimizin menfaatlerini koruyacak basireti hepimize nasip etsin.

Sizleri ve aziz milletimizi saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Oylama öncesi karar yeter sayısı istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Kâtip Üyeler arasında ihtilaf olduğundan dolayı elektronik cihazla oylama yapacağız.

Oylama için iki dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.51

YEDİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 21.03****BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN****KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101'inci Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

6'ncı madde üzerinde Mehmet Karaman ve arkadaşları tarafından verilen önerenin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı. Şimdi önergeyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir, karar yeter sayısı vardır.

198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin (2)'nci fıkrasında geçen “görev ve sorumlulukları gözden geçirilir” ibaresinin “görev ve sorumlulukları yeniden tanımlanır” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Semra Dinçer

Deniz Demir

Cemal Enginyurt

Ankara

Ankara

İstanbul

Gürsel Erol

Ali Karaoba

Ali Öztunç

Elâzığ

Uşak

Kahramanmaraş

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ MUHAMMET MÜFİT AYDIN (Bursa) - Katılmıyoruz.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Ali Öztunç.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, bir kez daha sizi kutluyorum, başarılar diliyorum. Divanda dün ve bugün 3 hanımefendi milletvekilinin bulunması da gayet keyifli, gayet güzel. Mustafa Kemal Atatürk'ün dünyada pek çok ülkeden yıllar önce kadınlara seçme ve seçilme hakkını tanıması daha daha güzel. O yüzden bir kez daha Büyük Atatürk'e teşekkür ediyoruz.

Sayın Başkanım, dünya iklim kriziyle mücadele ediyor. İklim kriziyle mücadele edilirken pek çok ülke yeni kanunlar çıkarıyor, sert kanunlar çıkarıyor, COP29 zirveleri yapılıyor. En son Bakü'de COP29 zirvesi gerçekleştirildi. Sayın Cumhurbaşkanı, Bakanlar, geniş kapsamlı bir heyet, çok sayıda milletvekilimiz COP29 için Bakü'ye gittiler, sözler verildi. “Termik santral teknolojisinden çıkılacak, kömür teknolojisinden çıkılacak, şu yapılacak, bu yapılacak, emisyon, su tüketimi...” diye sözler verildi ama geldiğimiz noktada mevcut kanun teklifine bakınca görüyoruz ki dostlar bizi alışverişte görsün diye bir kanun teklifi getirilmiş. Çevreyi bütüncül olarak gören bir kanun teklifi değil, sadece çevrenin ticari ayağına hitap eden, ticari ayağına odaklanmış bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız.

Bu kanun teklifinde iklim maalesef yok, su yok, ağaç yok, yeşil yok. Pardon, var yeşil, özür dilerim, yeşil var ama ağacın yeşili yok, doların yeşili var. Yani iş dünyası, sermaye korunarak yine bir kanun teklifi getirilmiş.

İklim kanunu eğer getiriliyorsa, gerçekten bu konuda Hükûmet samimi ise kömür teknolojisinden çıkmak gerekiyor yani termik santrali teknolojisinden. Bu çok eskide kalmış olan, artık dünyanın kullanılmadığı termik santralleri teknolojisinden çıkmak gerekiyor. Çıkılıyor mu? Hayır, bir de artırılmak

isteniyor. Benim seçim bölgem Kahramanmaraş'ta bugün Afşin-Elbistan Termik Santrali'nin 5 ve 6'ncı ünitesi için keşif vardı yani Bakanlık izin verdi, "5'inci ve 6'ncı ünite yapılınsın." dedi, Nurhak Belediyesi, Ekinözü Belediyesi, Elbistan Belediyesi dava açtı; onun keşfi vardı. Keşfe gidenler şu manzarayla karşılaştılar: Vatandaş istemiyor, bu santralin olmasını istemiyor çünkü yapılan santrallerde filtre yok, insanlar kül altında yaşıyorlar ve maalesef kanser oluyorlar. Dünyada hiçbir yerde siyah kar yoktur, bir tek Afşin'de, Elbistan'da siyah kar var, kar simsiyah yağıyor. Niye? Çünkü filtre olmadığı için, o teknoloji olmadığı için. Elbistan külbistan oldu AK PARTİ sayesinde, AK PARTİ döneminde.

Peki, bu santrale filtre takılması gerekiyor mu? "Evet, takılması gerekiyor." Niye takılmıyor? "Efendim, çok maliyeti var." Bunu yıllar önce dile getirdim, bu kürsüde söyledik, Sayın Cumhurbaşkanı "Haklısınız, durduruyorum." dedi, durdurdu. Altı ay, yedi ay civarında durdu, altı, yedi ay sonra "Filtre takıldı, açalım." dediler, açtılar. Gittik hep beraber -o dönemki milletvekilleri, AK PARTİ milletvekilleri de vardı- baktık; ne filtresi, hiçbir şey yok, kandırmışlar. Yani bu kanunla birazcık da olsa dünyayı kandırmaya çalışıyorsunuz. "Biz de İklim Kanunu'nu çıkardık." Peki, İklim Kanunu'nu çıkardık da burada su var mı, su yönetimi? Yok. Oysa 2021 yılında bir komisyon kuruldu, 860 sayfalık bir rapor var. Komisyon raporunu bile okumamışsınız, komisyon raporuna bile bakmamışsınız. O komisyon raporunda kömürden kademeli çıkış vardı, bugün hayal oldu, hiçbir şekilde konuşulmuyor. Yine, o komisyon raporu çok yönlüydü, bugün tek taraflı, tek gözle bakılan bir kanun teklifi getirilmiş durumda.

Bakın, su krizi yaşanıyor, kuraklık krizi var pek çok yerde, seçim bölgelerinizde vardır, benim seçim bölgemde var. Suyla ilgili büyük problem yaşarken, maalesef bu kanunda en önemli şeyin suyla ilgili olması gerekirken buna hiçbir şekilde değinilmiyor. Bakıyorsunuz, Konya Ovası'na, obruklar var. Neden? Vatandaş mısır ekiyor, mısır suyu seviyor; yer altı suları, her tarafta kuyu, kuyu, binlerce kuyu açılmış durumda, kuyulardan sonra obruklar, yaşanan kriz... Ama geliyoruz, buna karşı herhangi bir tedbir maalesef yok.

Yine, Kahramanmaraş'ta sanayi atıkları sulara akıyor, nehirlerle, çaylara akıyor. Aksu Çayı var, perişan durumda tüm sanayi atıkları yüzünden. Aksu Çayı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Velhasılkelam, dediğim gibi, dostlar bizi alışverişte görsün diye bir kanun teklifi.

Hoca bir köye gitmiş, köyde misafir olmuş, ağalarla sohbet ediyor. Sabah kalkmış heybe yok, demiş ki: "Heybemi bulmazsanız sizi perişan ederim, ha! Ben size ne yapacağımı bilirim." Aradan bir gün geçmiş, heybeyi bulmuşlar, hocaya teslim etmişler. Ağalardan biri sormuş, demiş ki: "Ya, hoca bulamasaydık bu heybeyi, ne yapacaktın?" "E, ne yapayım, evdeki kilimi bozup heybe yapacaktım." demiş. Siz de kanunları bozup bozup aklınızca yeni kanun getiriyorsunuz ama getirdiğiniz kanunlar öteki kanundan aslında daha da berbat. O yüzden biz buna "ret" oyu vereceğiz. Türkiye daha iyi bir iklim kanununu hak etmektedir diyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İklim Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesinin (4)'üncü fıkrasında yer alan "kuruluşlarınca" ibaresinin "kuruluşları tarafından" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu Yüksel Selçuk Türkoğlu

Turan Yaldır

İstanbul

Bursa

Aksaray

Hüsmen Kırkpınar

Lütfü Türkkan

Yavuz Aydın

İzmir

Kocaeli

Trabzon

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ MUHAMMET MÜFİT AYDIN (Bursa) - Katılmıyoruz.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Yavuz Aydın...

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz İklim Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerine İYİ Parti Grubum adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Meclise "İklim Kanunu" adıyla getirilen bu teklif aslında bir karbon piyasası düzenlemesidir. Doğayı değil döviz, çevreyi değil sermayeyi, yerli üreticiyi değil küresel sermayeyi gözetken bir düzenlemedir. Kanunun özü, karbon salımına para ödenerek izin verilmesini ve bu yolla emisyonun ticarileştirilmesini öngörmektedir. Yani bu bir iklim yasası değil, karbon ticareti yasasıdır. Üstelik bu yaklaşım sadece içeriğiyle değil, hazırlanış süreciyle de sorumluluktan uzaktır.

Yasa teklifinin komisyon süreci başlı başına bir usul faciasıdır. Tali komisyonlar toplanmamış, sivil toplum dinlenmemiş, Meclis yine işlevsiz bırakılmıştır. Teklif sahipleri ortada yoktur; savunmayı milletvekilleri değil, atanmış bürokratlar yapmıştır.

Meclise bir dayatma olarak sunulmuş bu teklif, iki ay önce kamuoyunun ve muhalefet olarak bizlerin haklı tepkisiyle karşılaşmıştır, sonucunda da geri çekilmiştir fakat bugün en küçük bir değişiklik dahi yapılmadan, komisyonlarda yeniden değerlendirilmeden aynen Genel Kurula getirilmiştir. Bu durum ne demokratik teamüllerle ne de Meclisin saygınlığıyla bağdaşmaktadır. Meclisin denetim ve değerlendirme işlevi yok sayılmış, halkın hassasiyetleri hiçe sayılmıştır.

Değerli milletvekilleri, Paris İklim Anlaşması imzalanırken bu anlaşmanın tüm yönleri Türkiye ölçeğinde tartışılmış mıdır; tarım, sanayi, hayvancılık üzerindeki etkileri incelenmiş midir; küresel iklim politikalarının altında yatan ekonomik ve siyasi çıkar çatışmaları dikkate alınmış mıdır? İklim değişikliği artık sadece çevre değil egemenlik meselesidir. Bugün, burada "Öyle uygun görülüyor." diye önümüze konulan her teklifi kabul etmemiz mümkün değildir. Biz, Türkiye'nin egemenliğini, üreticisini, çiftçisini, sanayicisini, uluslararası dayatmalara feda etmeyeceğimizi açıkça ilan ediyoruz. Peki, bu karbon piyasası sistemi ne öngörmektedir? Büyük sanayi karbon salımını sürdürecektir, karşılığında ödeme yaparak temiz sayılacaktır; küçük üretici ise bu maliyeti taşıyamayacak, sistem dışına itilecektir. Etki analizi yapılmamış, bölge eşitsizlikleri dikkate alınmamıştır; üreticiye, çiftçiye, sanayiciye bu dönüşümün nasıl yapılacağı hiç sorulmamıştır. Peki, sonuç ne olacaktır? Sağlanan karbon tahsisleri belirli sermaye çevrelerine avantaj sağlayacak, piyasa daha da tekelleşecek, üretim maliyetleri artacak ve küçük işletmeler bir bir düşecektir.

Özetle bu yaklaşım, iklimi değil rantı, dönüşümü değil tekelleşmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, bu teklif ne tarım politikasıyla ne enerjiyle ne su yönetimiyle ne de doğa temelli çözümlerle bir bütünlük içindedir; sadece kâğıt üstünde sıfır emisyon hedefini tutturmaya çalışan, sahada değil sadece borsada etkili olacak bir metindir. Çevre politikasının piyasa aklıyla değil kamu yararı ve sosyal adalet ilkeleriyle yürütülmesi gerektiğini bir kez daha vurguluyoruz. Türkiye'nin ihtiyacı olan şey; gerçekçi, bütüncül, üreticiyi ve egemenliği önceleyen dayatmalarla değil akılla ve yerli iradeyle şekillenen bir çevre politikasıdır.

İYİ Parti olarak bu sorumlulukla hareket ediyor, bu dayatmacı ve eksik teklifi reddediyor, Genel Kurulu ve bunlara sessiz kalmayacak aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Sisteme giren Sayın İlhami Özcan Aygun'a buradaysa bir dakika yerinden söz vereceğim.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

69.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan AYGUN'un, zeytinliklere, LGS'ye ve Tekirdağ'ın su sıkıntısına ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Başkanım.

İki önemli konuyu gündeme getirmek istiyorum: Maden konusunu sürekli gündemine alan bir iktidar var. Madencilerin çıkarını savunduğu kadar vatandaşını, doğasını savunmayan, rant derinde bir iktidar var. Zeytin demek gelecek demek, zeytin demek hayat demek; hayatınıza mı susadınız, kömür mü yiyeceksiniz? Çiftçiye, bu ülke insanına olan düşmanlığınızın altında ne yatıyor? Tıpkı düşman hukuku gibi yönetimlere de düşman yönetimi gibi davranıyorsunuz. Zeytinlikleri bir avuç madenci için katledemezsiniz.

İkinci olarak da LGS bitti ama sınav güvenliği endişeleri bitmedi. 15 Haziran günü sınav bitmeden önce bazı WhatsApp gruplarında sınav sorularının ve cevap anahtarlarının dolaşıma sokulduğu öne sürülüyor. Bazı özel eğitim kurumu yöneticilerinin de bulunduğu bir WhatsApp grubunda LGS kapsamında yapılan sınavın sözel kitapçığına ait PDF dosyası sınav devam ederken paylaşıyor. Bakanlık bu iddialara ne diyor? 1 milyon öğrenci cevap bekliyor.

Ayrıca, kendi ilim Tekirdağ'da su sıkıntısı var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Hükümetin başlatmış olduğu projeler vardı, maalesef yarım kaldı, bir an evvel uygulamaya geçirilmesini bekliyoruz.

**IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükara Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198) (Devam)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, 7'nci madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ

Sema Silkin Ün

Sadullah Kısacık

Muğla

Denizli

Adana

Doğan Demir

Medeni Yılmaz

Şerafettin Kılıç

İstanbul

İstanbul

Antalya

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İbrahim Akın

George Aslan

Celal Fırat

İzmir

Mardin

İstanbul

Mahmut Dindar

Perihan Koca

Özgül Saki

Van

Mersin

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ MUHAMMET MÜFİT AYDIN (Bursa) - Katılmıyoruz.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Sayın Şerafettin Kılıç.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Görüşülmekte olan İklim Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerine grubumuz adına söz aldım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri takip eden aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, üzerinde konuştuğumuz teklifin adı “İklim Kanunu” ancak muhtevasına baktığımızda teklifin daha çok sermaye ve sömürüyle ilişkili olduğunu görüyoruz. İşin içinde para ve güç olunca nedense akan sular duruyor. İktidarınızın küresel dayatmalar sonucunda yaptığı işler millete yarar sağlamak yerine sömürgeciye ve taşeronlara hizmet ediyor. İşte, bu dayatmaların son örneği olan bu teklifle ülkemizin kalkınması ve üretim özgürlüğü, milletimizin refahı hiçe sayılıyor. Dünyayı kirleterek kalkınan ülkeler ve dünyayı kirleterek kuşatan çok uluslu şirketler faaliyetlerini hız kesmeden sürdürmektedir. Atmosfere salınan karbonun yüzde 75’i sayıları 90’ı bulan çok uluslu şirketler tarafından salınmaktadır ancak baktığımızda, güya çevreyi korumak amacıyla hazırlanmış olan uluslararası anlaşmalar dünyayı kirleten bu şirketleri aynı oranda yükümlü tutmuyor, hâl böyleyken onları yükümlü kılmayan sözüm ona kriterler az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere dayatılıyor. “Yeşil kalkınma” görünürde müspet bir kavramdır ancak bugün bir sömürü aracı olarak kullanılmaktadır, içerisine serpiştirilen bu tür kavramlarla iklim kanununun sebep olacağı büyük tahribat gizlenilmeye çalışılmaktadır ancak biz uyarıyoruz; bu teklif milletinin yararına olan bir teklif değildir, buna geçit vermeyin, onaylamayın.

Değerli milletvekilleri, teklifin 7’nci maddesi Avrupa Birliği ve ilgili kuruluşlarla koordineli uygulamalardan bahsetmektedir. Türkiye’nin iklim stratejileri Avrupa Birliğinin ve küresel finans kuruluşlarının dayattığı çerçevede değil kendi ihtiyaçlarına göre belirlenmelidir. Bu kuruluşlar 1 tane dahi fabrikası olmayan ülkeleri bile dünyadaki karbon salımından sorumlu tutmakta ve çeşitli uygulamalar dayatmaktadır; bu düzen adil değil adi bir düzendir, Türkiye bu adaletsizliğe teslim olmak zorunda değildir. Getirilen bu teklif sanayiden tarım ve hayvancılığa kadar birçok alanda sorunlara sebep olacaktır. Hâlihazırda hem sanayi üretiminde hem de tarımsal üretimde maliyetler altında ezilen üreticilerimiz bir de ağır para cezalarıyla karşı karşıya getirilecektir. Teklifte yer alan para cezaları küçük üreticinin ödeyebileceği miktarlar değildir. Bu durumda, üretim tekelleşecek, sermaye bir avuçta toplanacak, milletimizi köleliğe mahkûm edecek en önemli adımlardan biri atılmış olacak. Ancak şu hususu tekrar hatırlatmakta fayda var: Tarihi boyunca sebebi ne olursa olsun milletimiz köleliği asla kabul etmedi, bundan sonra da etmeyecektir.

Değerli milletvekilleri, bizim inancımızda doğadaki her canlının hakkını hukukunu korumak vardır. İklim döngüsünün olumsuz etkileri, su kaynaklarının azalması, dünya çapındaki gıda güvenliği sorunu bugün hepimizin karşılaştığı olgulardır; bunları reddedemeyiz. Çeşitli sebeplerle ortaya çıkan ve hepimizi doğrudan etkileyen bu sorunlara karşı gerekli tedbirleri almalıyız. Fakat bunu yaparken küresel sömürü sisteminin dayatmalarını değil ülkemizin ve milletimizin ihtiyaçlarını gözetmek zorundayız. Kendi kanunlarımızı kendimiz yapabiliriz. Su kaynaklarını dengeli ve doğru kullanmak adına, var olan koşullara uyumlu tarımsal ürün üretimini teşvik edebiliriz. Fosil yakıt kullanımını azaltmaya dair hedefleri belirleyip bu hedeflere doğru adım adım ilerleyebiliriz. Orman varlığımızı korumak ve artırmak adına sorumluluklar yüklenebiliriz. Bütün süreci şeffaflıkla yürütecek güçlü bir denetim mekanizmasını hep birlikte hayata geçirebiliriz. Bizler yapabiliriz ancak bu kanun teklifinin buraya getirilme sebebi dünyadaki iklim değişikliği, karbon salımı sorunu değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Devamla) - Sömürgeci daha iyi sömürebilmenin yollarını arıyor, bir şeyler dayatıyor, taşeronları ise bunun yasal zeminini oluşturuyor; mesele bundan ibarettir. Bu teklifi onaylamayı bırakın, gündeme getirmek bile millete âdeta hakarettir. Bu sebeple, bu teklifin imzacısı olan arkadaşlarımıza hatırlatıyorum, bu kanun teklifinin muhtevasını ve sebep olabileceği sorunları bilerek bunu imzaladığınızda da inanmıyorum. O hâlde, büyük bir gaflet içerisindeyiz demektir. Unutmayın, gaflet ile ihanet arasında sadece niyet farkı vardır.

İleride hayırla yâd edilmek istiyorsanız bu tekliften imzanızı çekin veya “ret” oyu verin diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Sayın Özgül Saki.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Evrilip çevrilip yine önümüze gelen İklim Kanunu Teklifi. Üstelik de büyük bir tepkiyle karşılanan ve geri çekilen, “Tekrar değerlendireceğiz.” denilen İklim Kanunu Teklifi yine virgülü değişmeden önümüze geldi. Peki, bu İklim Kanunu Teklifi’nde amaç ne? Bir sürü süslü laf, süslü kavram içinde aslında bütün omurgasını veren Emisyon Ticaret Sistemi kanunu olması yani karbon piyasasının düzenlenmesi meselesi. Bakın, ne diyor teklifte? Birçok şey söyledikten sonra “Ayrıca ülkemizdeki başta kamu kurumları olmak üzere özel sektör tarafından gerçekleştirilecek yatırımlara dayanarak oluşturacak olan iklim modelleri çalışması...” Bir de “İklim dirençliliğini artıracak.” diye dalga geçen bir kanun teklifi önümüzde. Ve burada, kanun teklifinin bütün özü: “Sen karbon salımı yapabilirsin, doğayı kirletebilirsin, yeter ki paranı öde.” “Paran çoksa çok kirletebilirsin.” kanun teklifiyle önümüze gelmiş durumda.

7’nci maddede ise İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu öneriliyor. Bu Koordinasyon Kurulu da valiliğe bağlı ve bu Koordinasyon Kurulunun nasıl işleyeceğini geçmiş örneklerden de biliyoruz biz. Asla orada yaşayanların fikirleri alınmadan, bilim insanlarının fikirleri alınmadan, ekoloji örgütlerinin fikirleri alınmadan, eylem, plan, programlar açıklanacak valinin emriyle; vali Cumhurbaşkanlığına bağlı olacak. Dolayısıyla bütün o maden kanununda -yine geri çekilen, muhtemelen bir süre sonra yine önümüze gelecek kanun teklifinde- olduğu gibi, ekolojiyi korumak, iklim değişikliği üzerine tedbirler almak falan filan, asla bu İklim Kanunu Teklifinin derdi değil. Peki, “Aslında. biz neye odaklanmalıyız?” diye baktığımızda, “Ne oluyor bu iklim değişikliği?” diye baktığımızda, mesela, Batı Karadeniz ormanlarında hortumlar çıkıyor, 2023’te binlerce ağaç yıkıldı hortumlar nedeniyle. Ne oluyor? Beş yılda düşen yağış yirmi dakikada düşüyor, seller oluyor. Mesela, 2019’da üstelik de finansmanını Avrupa Birliği’nin yaptığı bir program vardı, Çevre Bakanı Murat Kurum dedi ki: “Biz bu programı 2019’da Karadeniz’e özel hayata geçireceğiz, acil eylem planı yapacağız bunları.” Ondan sonra, tam iki yıl sonra büyük seller oldu; Batı Karadeniz’de 228 kişi yaralandı, 98 kişi öldü sellerde. Peki, bu kanun tekliflerinde bunları görüyor muyuz? Tabii ki görmüyoruz. Sonra -çok dikkat çekici- mesela, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Bartın Üniversitesi defalarca raporlar yayınlamış yapılacaklar üzerine ama kulaklar tabii ki tıkalı çünkü bütün amaç, dediğim gibi, burayı da piyasaya açmak, burayı da yandaş şirketlere kazanç hâline getirmek.

Bakın, bu iklim değişikliğinin ne kadar ilginç sonuçları var. Bu ormansızlaştırma nedeniyle kemirgenleri tüketen hayvanların nesli azalıyor, sayıları düşüyor. Sonra, bu kemirgenlerde konaklayan kenelerin nüfusu artıyor, aynı zamanda küresel ısınma nedeniyle sıcaklık artıyor, her 1-2 derecelik sıcaklık artışında kene popülasyonu 5-6 kat artıyor. Bunu niye anlatıyorum? Son dört gün içinde Yozgat, Gümüşhane, Sivas’ta 5 kişi kene ısırması nedeniyle hayatını kaybetti. Hemen hemen her gün bunu görüyoruz ama bunlar, oradaki vatandaşın yaşamı hiçbir şekilde önemli olmadığı için buna ilişkin herhangi bir şey görmek mümkün değil. Mesela, ben sormak istiyorum: Sel felaketleri, orman yangınları defalarca karşımızdayken hiçbir yasada “Biz orman yangınları için şu kadar helikopter aldık, biz sellerin önlenmesi için bu kadar tedbir aldık.” diye tek bir satır duymak mümkün değil. Yangın mevsimi geliyor, yine gözlerimizin önünde ormanlar yanacak ama bu, yandaş şirketler için tabii çok iyi, güzel bir şey; “Hazır, ormanlar yandı, hadi madenlere orayı açalım.” deyip bir de oradan, felaketin üzerinden bir daha kazanç sağlayacaklar.

Şimdi, gelelim vekili olduğum İstanbul iline. İstanbul ilinde ne oluyor? İstanbul ilinde adına “Kanal İstanbul” denilen bir proje devreye sokuluyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÖZGÜL SAKİ (Devamla) - Bütün ÇED kararlarına rağmen, bütün mahkeme kararlarına rağmen iktidar bu projede kararlı. Ve su sorununu konuştuk, İstanbul'un su kaynaklarının tamamı bu Kanal İstanbul bölgesinde ve her biri çok büyük bir tehdit altında. Ya Kanal Ya İstanbul biraz önce bana ulaştı, diyor ki: "Adına 'Kanal İstanbul' denilen bu yağma, talan, betonlaşma projesiyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Sazlıdere Barajı alanında 2,5 milyon metrekare yeni imar planı açıldı. Bu Sazlıdere Barajı'nın hemen yakınında iş makineleri devreye girdi. İstanbul'un suyuna yine göz dikildi, tarım alanlarına yine göz dikildi; imar planları askıya alınmış vaziyette. Biz binlerce dilekçemizi yarın İstanbul'daki Çevre İl Müdürlüğüne ulaştıracağız. Bu sese kulak verin." Biz o sese kulak veriyoruz. Sizin yanınızdayız diyoruz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı İklim Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesinin (1)'inci fıkrasında geçen "yeşil büyüme" ibaresinin "yeşil kalkınma" olarak değiştirilmesini; (2)'inci fıkrasında yer alan "planları," ibaresinden sonra gelmek üzere "adil geçiş gereklilikleri gözetilerek" ibaresinin eklenmesini; (3)'üncü fıkra "bölge teşkilat temsilcileri" ibaresinden sonra gelmek üzere " , ilde bu Kanunun hükümleri kapsamında faaliyet gösteren meslek odalarının birer temsilcisi, iklim ve çevre alanlarında ülke ya da yerel ölçekte faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının birer temsilcisi" ibaresinin eklenmesini; (4)'üncü fıkranın sonuna "Yerel iklim değişikliği eylem planları doğrultusunda iklim değişikliği ile mücadelede yerel yönetimlerce gerçekleştirilecek faaliyetlere kaynak teşkil etmek üzere merkezi bir fon oluşturulur. Bu fonun yönetimi ve şehirlerin nüfusları oranında dağıtılmasına ilişkin düzenlemeler yönetmelikle yapılır." cümlesinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Semra Dinçer

Deniz Demir

Cemal Enginyurt

Ankara

Ankara

İstanbul

Nurten Yontar

Ali Karaoba

Ali Öztunç

Tekirdağ

Uşak

Kahramanmaraş

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ MUHAMMET MÜFİT AYDIN (Bursa) - Katılmıyoruz.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Nurten Yontar...

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İklim Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerine söz aldım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak iklim krizinin etkilerinin ve karbon salımının azaltılması için bir kanun hazırlanmasının gerekli olduğunu yıllardır dile getiriyoruz. Bu kanun teklifinin toplumun geniş kesimlerince benimsenmesi; sivil toplum kuruluşlarının, çevre örgütlerinin, akademisyenlerin, sanayicilerin fikirlerinin alınarak yapılması çok önemliydi ancak AKP iktidarı her zaman olduğu gibi yerel yönetimleri, çevre örgütlerini, sivil toplum kuruluşlarını, çevre alanında bilimsel çalışmalar yapan akademisyenleri kanunun hazırlanma sürecinin dışında tutmuş "ben bilirim" "ben yaparım" diyerek yine bu kanunu oldubittiye getirmiştir.

Bu kanunla bırakın iklim krizini durdurmaya krizleri yönetmeye bile muktedir olmayan bir düzenlemeyi konuşuyoruz. Karbon salımının azaltılması; ormanlarımızın, su kaynaklarımızın, havamızın, denizlerimizimizin korunmasına yönelik neredeyse hiçbir düzenleme bu kanun teklifinde yer almamaktadır. Bu

teklif, iklim adaletinden yoksun, denetimden uzak, sermayeyi kollayan ve ekosistemin en kırılgan kesimi olan çiftiçi, yoksulu, işçiye yok saymaktadır. Ne iklim göçüne dair bir önlem var ne iklim finansmanı için adil bir model. Kadınların, gençlerin, köylülerin yani toplumun sesi bu metinde yok. Ayrıca, iklim krizinin en önemli nedeni olan fosil yakıtların kullanımının kademeli olarak azaltılması ve 2053 yılında tamamen sonlandırılmasına yönelik hedefler de bu kanun teklifinde yer almamaktadır. Bu kanun, doğadan ve çevreden çok sermayenin çıkarlarını ön plana almaktadır. Karbon salımının azaltılmasının amaçlandığı söylene de bununla ilgili bir mücadele yoktur; aksine, emisyon borsasının kurulması düşünülmektedir; bu da suyumuzun, toprağımızın ve havamızın daha fazla kirlenmesine yol açacaktır. Meteoroloji Genel Müdürlüğünce yayınlanan 2024 Yılı İklim Değerlendirmesi Raporu'na göre, 2024 yılı Türkiye ortalama sıcaklığı 15,6 dereceyle son elli dört yılın rekorunu kırmıştır. Marmara Denizi'ndeki ısınma ekosistemin, balık popülasyonunun, florasının ve faunasının etkilenmesi, deniz ekolojik sisteminin bozulması anlamına gelmektedir, bu da Marmara Denizi'ndeki müsilağı karşımıza çıkarmaktadır. Müsilağı oluşturan en büyük sebeplerden biri de denize deşarjlarla bırakılan azot ve fosfordur. Kapkara zehir ve ölüm akıtmasına rağmen, 2011 yılında Tekirdağ'a ziyaretinde Sayın Cumhurbaşkanının şırl şırl aktığını söylediği Ergene Nehri'nin temizlenmesi için kurulmaya başlanan ileri biyolojik arıtma tesislerinin acilen bitirilerek çalıştırılmaya başlanmasını bekliyoruz çünkü Ergene Nehri'nin geçtiği alanlarda iyiye giden hiçbir şey yok. Endüstriyel atıklara ek olarak zirai ilaçlama, gübreleme ve evsel atıkların da karıştığı Ergene Deresi'nde yaşanan kirlilik ve koku halk sağlığını ve gıda güvenliğini tehdit etmektedir. Tehlikeli ağır metaller barındıran dere suları ne yazık ki çevresini ve suladığı toprakları kanser hastalığı ve ölümlerle tehdit etmekte ve hemşehrilerimizi bu illet hastalıktan dolayı göz göre göre kaybetmekteyiz. Tüm bu olumsuzlukları Çorlu ve Muratlı ilçelerimizde de yaşıyoruz. Belediyelerin denetim alanları dışında kalan sanayi bölgeleri yeterince denetlenmediği ve caydırıcı cezalar kesilemediği için kirlilik ve koku da artmaktadır. Marmaraeğlisi'ni yıllardır tehdit eden LNG depolama alanlarının çoğaltılmak istenmesi; Süleymanpaşa ilçemizde bulunan, mahkeme kararlarını tanımayarak yasa dışı şekilde kapasite artışı yapan ve taşıma ve depolama yaptığı ürünlerde kuralları ihlal eden Ceyport Limanı; Zorlu Enerji Şirketi tarafından yapılması planlanan rüzgâr enerji santrali ve türbinler yeterince çevre sorunu yaşayan şehrimizi daha da yaşanmaz hâle getirmektedir. Kirazıyla meşhur, festivali olan şehrimizde kirazın tanesi 10 liraya satılmakta, çocuklarına taneyle kiraz tattırmakta aileler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NURTEN YONTAR (Devamla) - Yine, Malkara, Hayrabolu ve Ergene ilçelerimizin mahallelerinde ve özellikle OSB'lerinde doğal gazın olmaması ve fosil yakıtların kullanılması çevreye çok büyük zararlar vermektedir.

Değerli arkadaşlar, biz muhalefet olarak buradan iktidara sesleniyoruz: Gerçek bir iklim kanunu fosil yakıtlardan çıkışı taahhüt etmeli, iklim krizine uyumu somut adımlarla desteklemeli, yerel yönetimleri güçlendirmeli; karbon piyasası değil karbon azalımı hedeflenmelidir. Eğer bu ülkenin çocuklarına yaşanabilir bir gelecek bırakmak istiyorsak doğayı değil rantı dizginleyin, yasal boşluklarla sermayeye alan açmayın.

Bu kanunu desteklemeyeceğimizi söyleyerek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, önerenin oylamasından önce bir yoklama talebi vardır, şimdi bu talebi yerine getireceğim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Önerenin oylanmasından önce toplantı yeter sayısının aranmasını arz ederiz.

Bülent Kaya

İstanbul

BAŞKAN - Önce, yoklama talebinde bulunan sayın üyelerin isimlerini okutup, salonda bulunup bulunmadıklarını tespit edeceğim.

Bülent Kaya? Burada.

Elif Esen? Burada.

İdris Şahin? Burada.

Biol Aydın? Burada.

Şerafettin Kılıç? Burada.

Mustafa Kaya? Burada.

Mesut Doğan? Burada.

Selçuk Özdağ? Burada.

Mehmet Aşıl? Burada.

Mehmet Emin Ekmen? Burada.

İrfan Karatutlu? Burada.

Mehmet Atmaca? Burada.

Necmettin Çalışkan? Burada.

Selçuk Türkoğlu? Burada.

Şeref Olgun? Burada.

Lütfü Türkkan? Burada.

Turan Yaldır? Burada.

Metin Ergun? Burada.

Burhanettin Kocamaz? Burada.

Şefik Çirkin? Burada.

Haydar Altıntaş? Burada.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Şimdi, yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.44

SEKİZİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 21.54****BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN****KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101'inci Birleşiminin Sekizinci Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - 7'nci madde üzerinde Nurten Yontar ve arkadaşları tarafından verilen önerenin oylamasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklamaya başlandı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, pusula veren sayın vekiller lütfen Genel Kurulu terk etmesinler.

(Elektronik cihazla yoklamaya devam edildi)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Başkanım, yok, yok; kapatın, gidelim.

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) - Var, var!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Var mı? Ya, ne ara var, 2 kişi eksiktiniz.

(Elektronik cihazla yoklamaya devam edildi)

BAŞKAN - Sayın Serkan Bayram burada mı?

SERKAN BAYRAM (İstanbul) - Her zaman burada.

BAŞKAN - Sayın Filiz Kılıç? Burada, tamam.

Sayın Yusuf Beyazıt? (CHP, DEM PARTİ, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından "Yok." sesleri)

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Başkanım, yok.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Yok Başkanım, yok Başkanım.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Yok Başkanım.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - 1 sahte oyla düştü bu işlem.

BAŞKAN - Sayın Yusuf Beyazıt yoksa...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yakalandılar! Yakalandılar!

BAŞKAN - Yok.

Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur. (CHP, DEM PARTİ, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Yapılan ikinci yoklamada da toplantı yeter sayısı bulunamadığından, alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için, 26 Haziran 2025 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.01